

§ 1 Justering av protokoll

Protokollet för den 17 oktober justerades.

§ 2 Utökning av antalet suppleanter

Valberedningen hade, enligt ett till kammaren inkommet protokollsutdrag, tillstyrkt att antalet suppleanter i utrikesutskottet skulle utökas från 30 till 32.

Kammaren medgav denna utökning.

§ 3 Val av extra suppleanter

Val av extra suppleanter i utrikesutskottet företogs.

Kammaren valde i enlighet med valberedningens förslag till

suppleanter i utrikesutskottet

Helén Pettersson (S)

Erik Ezelius (S)

§ 4 Anmälan om subsidiaritetsprövning

Andre vice talmannen anmälde att utdrag ur prot. 2024/25:8 för tisdagen den 5 november i ärende om subsidiaritetsprövning av EU-förslag hade kommit in från miljö- och jordbruksutskottet.

§ 5 Anmälan om fördröjda svar på interpellationer

Följande skrivelser hade kommit in:

Interpellation 2024/25:115

Till riksdagen

Interpellation 2024/25:115 Sveriges informations- och cybersäkerhetsstrategi

av Markus Selin (S)

Interpellationen kommer att besvaras fredagen den 8 november 2024.

Skälet till dröjsmålet är resor samt andra tidigare inbokade arrangemang.

Stockholm den 6 november 2024

Försvarsdepartementet

Pål Jonson (M)

Enligt uppdrag

Maria Diamant

Expeditions- och rättschef

Interpellation 2024/25:116

Till riksdagen

Interpellation 2024/25:116 Näringslivets försörjningsberedskap och ekonomiskt försvar

av Markus Selin (S)

Interpellationen kommer att besvaras fredagen den 8 november 2024.

Skälet till dröjsmålet är resor samt andra tidigare inbokade arrangemang.

Stockholm den 6 november 2024

Försvarsdepartementet

Pål Jonson (M)

Enligt uppdrag

Maria Diamant

Expeditions- och rättschef

Svar på
interpellationer

§ 6 Svar på interpellation 2024/25:80 om patienter från Gaza

Anf. 1 Statsrådet ACKO ANKARBERG JOHANSSON (KD):

Fru talman! Karin Rågsjö har frågat mig varför jag och regeringen inte vill ta emot patienter från Gaza i akut behov av vård och varför jag och regeringen är beredda att bistå med sjukvård till människor från Ukraina men inte från Gaza.

Den katastrofala humanitära situationen i Gaza kräver en omedelbar och varaktig vapenvila. Regeringen stöder de pågående ansträngningarna för att åstadkomma ett eldupphör i Gaza, ökat humanitärt tillträde och ett frisläppande av gisslan.

Israel måste göra mer för att följa den internationella humanitära rättens regler om att skydda den civila befolkningen. Detta har regeringen tydligt framfört till den israeliska utrikesministern vid flera tillfällen.

Den centrala frågeställningen för mig som sjukvårdsminister är hur Sverige på bästa sätt kan bidra till ett minskat mänskligt lidande i området.

Sverige är sedan tidigare en stor kärnstödgivare till alla humanitära nyckelaktörer på plats. Jag är stolt över det faktum att Sverige därutöver har ökat sitt humanitära bistånd till Gaza med över 540 miljoner kronor sedan oktober 2023. Sverige har till exempel gett extra stöd till Unicef, som bistår barn och familjer med hälso- och sjukvård och socialt stöd, samt till UNFPA, som arbetar med livräddande förlossningsvård, mödrahälsovård och vård av nyfödda.

Därtill har regeringen gett relevanta myndigheter i uppdrag att genom EU:s civilskyddsmekanism donera medicinteknisk materiel och sjukvårdsmateriel, vilket hittills resulterat i att Sverige donerat efterfrågat sjukvårdsmateriel till Egypten, som tar emot patienter från Gaza. Sverige har också sekonderat experter till bland annat WHO och Unicef för att bistå i den humanitära responsen.

Regeringen kommer att fortsätta stödja den humanitära responsen i Gaza. Med det vill jag tacka Karin Rågsjö för frågan, och jag ser fram emot debatten.

Anf. 2 KARIN RÅGSJÖ (V):

Fru talman! Jag tackar statsrådet för svaret, som jag inte tyckte var ett svar. Det var ganska svårt att förstå vad vi kan göra och inte göra. Det var ändå tydligt att Sverige inte kommer att ta emot svårt skadade och sjuka från Gaza för vård i Sverige.

Efter Hamas terrorattack mot Israels befolkning öppnade sig helvetesgapet för palestinier i Gaza. Gaza ligger i ruiner; det är bara grus som återstår. Av 43 000 dödade palestinier är 17 300 barn, och den ofattbara summan 93 000 personer beräknas vara skadade.

Samtidigt har hela sjukvårdssystemet helt kollapsat, och de flesta av Gazas sjukhus är helt ur funktion. Israel har bland annat bombat sönder det mest framstående cancersjukhuset i Gaza, och för några dagar sedan bombades det sista sjukhuset i norra Gaza. Det finns nästan inga sjukhus kvar. Akut brist på mat och vatten gör situationen till en katastrof. Tusentals människor i Gaza är i behov av medicinsk evakuering. Operationer görs utan smärtlindring, och svårt sjuka barn som skulle överleva med vård dör.

Var är Sverige?

Separata data från Action on Armed Violence fram till den 23 september visar att Israel har träffat civil infrastruktur en gång var tredje timme sedan kriget började. Under det senaste året har Israel begått allvarliga kränkningar av den internationella humanitära rätten på en nivå som kan utgöra brott mot mänskligheten. Den israeliska militären har riktat in sig på infrastruktur som är oumbärlig för civilas överlevnad – sjukhus men också till exempel skolor. Civila har tvångsflyttats dussintals gånger utan humanitära åtaganden till ställen som regelbundet har bombats och attackerats.

FN:s rapport om barn och väpnade konflikter lyfter särskilt fram antalet palestinska barn som har dödats i Gaza och på Västbanken. Under det senaste året dödades över fem gånger fler barn i Gaza än mellan 2005 och 2022 i hela världen. Det här är från Oxfam.

Det är en humanitär katastrof vi kan se i Gaza, och sjukhusen ligger i ruiner. EU-kommissionen har vädjat till medlemsländerna att ta emot palestinska patienter, men trots att svensk sjukvård har kapacitet att rädda liv vägrar regeringen att göra det.

Redan i maj vädjade EU:s hälsovårdskommissionär Stella Kyriakides till EU:s medlemsländer om hjälp. WHO har identifierat cirka 10 000 svårt sjuka personer som är i akut behov av vård, och EU uppmanades att ta emot en del av dessa patienter. Det handlar om människor som skadats av Israels bomber men även om cancersjuka som nu är utan vård – och om barn, förstås. WHO samordnar insatserna mer effektivt just nu än tidigare, och Läkare Utan Gränser erbjuder sig att stötta regeringen med sin personal på plats. Det har de varit väldigt tydliga med.

Var är Sverige? Svensk vårdpersonal står redo att rädda liv. Varför vill regeringen inte ta emot patienter från Gaza i behov av vård? Det förstår vi fortfarande inte.

Anf. 3 TONY HADDOU (V):

Fru talman! Vi fick höra ett djupt bekymmersamt anförande från sjukvårdsministern, som över huvud taget inte svarar på frågorna som ställts.

Jag noterar dock hur ministern på ett innovativt sätt försöker sig på att revidera historien genom att säga att regeringen stöder ansträngningarna för att åstadkomma eldupphör i Gaza eller ge sin uppfattning av hur Sverige på bästa sätt bidrar till ett minskat mänskligt lidande i området.

Det här är katastrofalt fel. Vi har ju med all tydlighet sett hur regeringen agerat det senaste året, först när FN lade fram förslaget om ett omedelbart eldupphör i Gaza. Då valde regeringen att lägga ned sin röst. När FN för knappt två månader sedan lade fram förslaget som krävde att Israel ska dra tillbaka ockupationen av palestinska områden valde regeringen att återigen lägga ned sin röst trots att hela grunden till lidandet är Israels olagliga ockupation av Palestina. Och tidigare i år höll regeringen på att pausa sitt stöd till FN-organet UNRWA, en av få organisationer som haft tillträde till de mest utsatta områdena i Gaza. Det sjukvårdsministern försöker ge sken av är alltså inte trovärdigt över huvud taget.

Fru talman! Det pågår ett fruktansvärt folkmord i Gaza. Tiotusentals har dödats. Israel dödar civila palestinier, inte bara med vapen och bomber utan genom att svälta ut befolkningen och genom kollektiv bestraffning där man avsiktligt blockerar leveranser och hindrar humanitär hjälp. Samtidigt har sjukvårdssystemet i Gaza kollapsat. Sjukvården är till större delen utslagen efter upprepade bombningar.

Inte en enda gång har jag hört Sveriges regering fördöma krigsbrotten. Jag har inte hört er fördöma bomberna över sjukhus, mödravårdscentraler och vaccinationskliniker eller över skolor och flyktingläger. Jag har däremot hört regeringen kalla det som Israel gör mot palestinier i Gaza för proportionerligt. Det är en fruktansvärd inställning.

När EU vädjat om att man ska ta emot skadade och sjuka från Gaza har den svenska regeringen nekat denna begäran, trots att det handlar om människor som skadats av Israels bombande och om sjuka som inte får sina behandlingar.

Situationen på marken är sådan att barn dagligen amputeras utan bedövning. Det sker operationer utan smärtlindring. Svårt sjuka barn som skulle kunna överleva dör på grund av att vården inte finns. De är i behov av medicinsk evakuering.

Det är ofattbart att regeringen då säger nej till att ta emot patienter från Gaza. Det enda rätta vore att ompröva beslutet så att vi kan börja evakuera patienter. Det handlar om att hålla den humanitära rätten högt.

Nu har sjukvårdsministern chansen. Jag vädjar om, uppmanar till och kräver att ministern tar denna chans. Det är fullt möjligt att evakuera barn och anhöriga som behöver vård. Andra länder gör redan detta i dag.

Många av dem som vill att vi tar emot patienter och som lyssnar på denna debatt har valt att arbeta inom sjukvården för att de värnar den humanitära rätten. De står redo, och den svenska sjukvården står redo.

Vi tvekade inte en sekund att ta emot krigsskadade patienter från Ukraina, och vi har kapacitet och möjlighet att ta emot patienter från Gaza. Vi borde omedelbart göra det också.
(Applåder)

Anf. 4 ULRIKA WESTERLUND (MP):

Fru talman! Tack, Karin Rågsjö, för denna interpellation, och tack, statsrådet, för svaret!

I slutet av augusti skrev jag tillsammans med sex av Miljöpartiets regionpolitiker en debattartikel i Aftonbladet om just den fråga vi debatterar här i dag. Vi konstaterade bland annat att det inte är värdigt att göra skillnad på folk och folk på det sätt regeringen gör när Sverige tar emot patienter från Ukraina men säger nej till patienter från Gaza, trots en uttrycklig begäran från EU-kommissionen om att bistå med evakuering och vård av svårt skadade.

Sedan augusti har den humanitära krisen i Gaza blivit än värre, och vi är många som följer utvecklingen med fasa och ilska. Krisen är en följd av Israels krigsföring och har i stor skala drabbat civila institutioner och just sjukvård. Att Sverige i detta läge fortsatt inte vill bistå med vård i Sverige är under all kritik.

En mycket stor del av offren är barn. Ansvaret vilar tungt på omvärlden att agera för dessa barn, och Sverige måste göra mer.

Regeringen har hela tiden hänvisat till insatser i närområdet, vilket ju statsrådet också gör i sitt svar, och till att Sverige bidrar med humanitärt stöd på plats. Detta är såklart bra, men det är otillräckligt.

Human Rights Watch har nyligen konstaterat att medicinsk utrustning och förnödenheter inte når fram och att Israel nu dessutom förbjudit UNRWA:s verksamhet i Gaza. Detta kommer att få förödande konsekvenser eftersom hela det humanitära systemet i Gaza förlitar sig på just UNRWA. Redan innan detta beslut fattades hade Human Rights Watch och andra aktörer dokumenterat att det råder akut brist på vatten, medicinsk utrustning och elektricitet.

Det finns ingen motsättning mellan att försöka hjälpa på plats och att förbinda sig att ta emot patienter från Gaza. Norge har bidragit med 470 miljoner kronor och samtidigt förbundit sig att ta emot patienter från Gaza. Sverige borde också ha kapacitet att göra både och.

Nu befinner vi oss i ett läge där Gazas sjukvårdssystem nästan helt har kollapsat. I september skrev Human Rights Watch i Altinget att färre än hälften av Gazas sjukhus delvis fungerade och att det rådde allvarlig brist på mediciner. Dessutom har ungefär 500 sjukvårdsarbetare dödats, enligt Världshälsoorganisationen.

Human Rights Watch påpekar också att det inte har lagts fram några bevis som skulle motivera att sjukhus och ambulanser berövas sin skyddade status enligt internationell humanitär rätt, trots den israeliska militärens påståenden om att Hamas har sina baser i sjukhusen.

Att det krävs en starkare press från omvärlden på den israeliska regeringen att upphöra med olagliga attacker på till exempel sjukhus är uppenbart. Men den svenska regeringen har hittills inte velat bidra till denna ökade press. När EU vill införa sanktioner håller man emot. När FN röstar om att avsluta ockupationen lägger Sverige ned sin röst. När FN röstar om eldupphör och om att tillåta humanitär hjälp i Gaza lägger Sverige också ned sin röst. Och nu vill regeringen inte heller ta emot patienter från Gaza, trots EU-kommissionens begäran. Det är fullständigt ovärdigt.

Fru talman! Det är hög tid att Sverige gör sällskap med de andra EU-länder som hittills har tagit emot patienter från Gaza, bland annat Spanien och Belgien. Det är inte rimligt att grannländerna ska fortsätta bära den största bördan; Egypten har verkligen gjort sin del. Och det är verkligen inte rimligt att Sverige fortsätter att säga nej till begäran om att ta emot patienter.

Våldet i Gaza har varit fullständigt oproportionerligt. Under det senaste året har fler kvinnor och barn dödats i Gaza än under ett år i någon annan konflikt de senaste 20 åren. Det är inte värdigt en svensk regering att stå så handlingsförlamad i denna situation.
(Applåder)

Anf. 5 ANDREAS LENNKVIST MANRIQUEZ (V):

Fru talman och statsrådet! När elever i årskurs 9 i dag öppnar sin historiebok för att läsa om Vietnamkriget möts de av en bild på en flicka som naken och gråtande flyr napalmbombernas lågor. Bilden, som är tagen av AP-fotografen Nick Ut, kom att bli en symbol för krigets brutalitet.

När framtidens elever öppnar sina skolböcker för att läsa om vår tid kommer de att mötas av en annan bild, som visserligen är tagen decennier senare, på en annan plats på jorden långt från Vietnams risfält, men som skildrar samma inferno, samma grymhet och samma hänsynslöshet. Det är bilden på 19-åriga Ahmad al-Dalou, som bränns till döds i ett av tältlägren i mellersta Gaza. Man ser honom ligga i sin säng och kämpande sträcka upp händerna i rop på hjälp samtidigt som han slukas av lågorna. Det är en bild som redan nu har blivit en symbol för de brutala handlingar som utförs under det pågående folkmordet.

Fru talman! Sedan Israels invasion av Gaza har över 43 000 människor dödats och 100 000 skadats, skolor och sjukhus förstörts, tältläger bombats och patienter bränts till döds. I förra veckans rapport från FN:s särskilda sändebud framkommer det tydligt att Israel medvetet riktar in sig på Gazas sjukvårdssystem som en del i sin krigsföring. Det är såväl ett brott mot internationell rätt som en krigsförbrytelse och ett brott mot mänskligheten.

Sedan i maj i år har världssamfundet vädjat till oss i Sverige om att vi ska ta emot svårt skadade patienter från Gaza. WHO har till och med sam-

manställt en lista över de allra mest kritiska patienterna i akut behov av vård. Men i stället för att hörsamma detta har regeringen svarat med passivitet och löst prat om att hjälpa på plats. Men vilken hjälp och på vilken plats, fru talman? Sjukhusen är sönderbombade, och endast en läkare återstår på Kamal Adwan-sjukhuset i norra Gaza. UNRWA, FN:s organ i Palestina, har förbjudits av den israeliska regimen. Vad väntar statsrådet på?

EU-kommissionen uppmanar oss att ta emot patienter. Professionen och Vårdförbundet står bakom det. Flera länder, såsom Belgien, Norge, Spanien och till och med Melonis Italien, har redan tagit emot patienter. Varför vägrar statsrådet och regeringen att ta emot palestinska patienter? Varför ignorerar ni världssamfundets krav?

(Applåder)

Anf. 6 JACOB RISBERG (MP):

Fru talman! I går kom nyheten från WHO om att det finns åtminstone 10 000 barn i norra Gaza som man inte lyckats vaccinera. Regeringen säger att man vill hjälpa till på plats och skickar medel, pengar och mediciner till Gaza, men det kommer uppenbarligen inte fram eftersom så pass många barn ännu inte vaccinerats.

Hittills har minst 43 000 personer dödats i Gaza. Siffran är förmodligen betydligt högre eftersom minst 10 000 personer beräknas ligga begravda i rasmassor. Minst 17 000 av dem som har dött är barn. 17 000 barn har också mist en eller båda föräldrarna.

Det är i dag över 102 000 personer i Gaza som är skadade. Av dessa beräknas 14 000 patienter behöva vård utanför Gaza, vård som i dagsläget inte går att få i Gaza. Vad beror då detta på? Jo, medicin kommer inte fram. Sjukhus har också bombats. 19 av 36 sjukhus är helt och hållet utslagna, och samtliga övriga sjukhus är skadade och bara delvis funktionella. 130 ambulanser har beskjutits av Israel.

Varje dag mister tio barn i Gaza sitt ena ben eller båda. Detta sker varje dag. En del av de amputationer man tvingas göra sker för att rätt medicinsk hjälp inte finns att få på plats. Man tvingas därför amputera ett ben eller båda benen. Ofta sker amputationen helt och hållet utan bedövning, eftersom inte heller den typen av medicin finns att få. Många av dessa amputationer skulle enkelt ha kunnat undvikas om rätt medicinsk hjälp hade funnits på plats. Men den finns inte i dag.

Jag sa att tio barn per dag mister sitt ena ben eller båda. Då räknar man inte alla de barn som mister en hand eller en arm eftersom detta inte förhindrar deras rörlighet på marken och därför inte ingår i statistiken. Men smaka på siffran: Tio barn per dag mister sitt ena ben eller båda. Och vi säger att vi vill hjälpa till på plats. Det är inte värdigt.

Redan inom en månad efter Rysslands fullskaliga attack mot Ukraina tog svenska sjukhus emot ukrainska skadade, med rätta. Det är det enda rätta vi kan göra. Som vi har hört här tidigare under debatten finns det möjlighet och kapacitet hos svenska sjukhus att ta emot skadade från Gaza, och vi vet att behovet är stort.

Minst 14 000 skadade i Gaza kan inte få den hjälp de behöver på plats. Vad gör Sverige i det läget? Varför kan inte Sverige också ta emot skadade från Gaza?

(Applåder)

Anf. 7 Statsrådet ACKO ANKARBERG JOHANSSON (KD):

Fru talman! Tack, alla debattörer som är med i den här väldigt viktiga debatten!

Jag förutsätter att utrikespolitiken tas i en annan debatt, för det här handlar om sjukvårdsfrågor. Låt oss koncentrera oss på det som är mitt ansvarsområde. Men det behöver ändå sägas att utrikesministern har varit väldigt tydlig med att man inte får bomba sådant som ingår i den humanitära rätten. Man får aldrig bomba sjukhus eller ambulanser. Det spelar ingen roll var i världen det är.

Detta är en röd linje som vi har levat med tidigare. Mitt i alla hemska krig som pågår har man ändå något slags regler att förhålla sig till. Tidigare tyckte jag att det närmast var konstigt att man kunde ha regler i ett krig, men det är faktiskt helt nödvändigt att ha det. Reglerna har överträtts här. De har överträtts på andra håll. Det är aldrig acceptabelt.

Det är också därför som Sverige har valt att inte smita undan utan att säkerställa att vi ger det som är allra mest akut. Man behöver hjälp på plats, för man kommer ju inte ut ur Gaza eftersom det är stopp vid utgångarna. Man kunde komma ut i början av perioden, men det är väldigt svårt att komma ut i dag. Det är därför FN-organen finns på plats.

Jag blir väldigt förvånad när ledamöter ifrågasätter om FN-organen använder sina pengar till det de ska. Är det ledamöternas uppfattning att de FN-organ vi skickar pengar till försnillar pengarna? Det är inte regeringens uppfattning.

Vi stöder FN-organen på plats. Ledamot efter ledamot har frågat: Kommer pengarna fram? Gör de någon nytta? De 540 miljoner vi hittills har gett, utöver kärnstöd, är helt nödvändiga, för det är väldigt svårt att ge hjälp på annat sätt. Vi har också bistått egyptiska myndigheter, som har gjort och gör väldigt mycket. Inte minst har de tagit emot den sjukvårdsmateriel som används varje dag – ventilatorer, läkemedel och mycket annat.

Det vi ger till FN-organen handlar just om sådant som måste ske på plats, som förlossningsvård och neonatalvård. Det är patienter som inte kan skickas bort i en medicinsk evakuering.

Jag är glad över att det finns länder som har lyckats med evakueringen, men de är väldigt få, vill jag säga. Inom EU arbetar vi genom EU:s civilskyddsmekanism. Jag vill bara påpeka att den inte aktiverades av kommissionen i våras, utan det tog ganska lång tid innan den aktiverades. Det var en brist, men nu är det åtgärdat.

Sedan september har evakueringen inom EU börjat ske. Det är fem länder som har gjort det, och det är 45 evakueringar som har skett. Det är ganska få i förhållande till behovet. Det måste ändå understrykas.

Det innebär att det finns svårigheter med evakueringen. Vi måste veta namnet på patienten. Vi måste ha samtycke från föräldrar, för det är många barn som vi skulle behöva ge hjälp. Det har varit stora svårigheter för grannländer att få detta till stånd. I något fall har det tagit så lång tid att eftersöka uppgifter att barnet inte längre har behövt den vård som efterfrågats.

Det finns en skillnad i förhållande till Ukraina. Där har vi ett massflyktsdirektiv på plats. EU har inte aktiverat något sådant när det gäller Gaza, vilket gör det väldigt svårt.

Men det allra viktigaste när vi vet att det inte fungerar att göra en medicinsk evakuering i stor skala är att ändå göra det vi kan. Vi har inte fattat

beslut om att inte göra några medicinska evakueringar. Det finns inget sådant beslut. Hela tiden följer vi situationen och utvecklingen på riktigt, vecka för vecka, och den dag det blir möjligt att ha medicinska evakueringar som fungerar och får effekt – alltså att den som behöver vård får hjälp genom en medicinsk evakuering – kommer också Sverige att kunna bistå. Men så länge de förutsättningarna inte finns blir det inget gjort. Norge har nämnts här. De har fortfarande inte tagit emot en enda.

Jag tycker inte att det känns bra att länder utlovar medicinsk evakuering och sedan inte gör något. Den dag Sverige säger att vi kan göra det ska vi också ha på fötterna så att det kan bli verklighet.

Tills vidare tänker vi fortsätta att ge allt stöd vi kan till FN-organen på plats. De finns och verkar både inne i Gaza och utanför för att ge bästa vård just nu. Vi följer detta varje vecka, och vi kommer att återkomma längre fram.

Anf. 8 KARIN RÅGSJÖ (V):

Fru talman och statsrådet! Alla som arbetar inne i Gaza, och det är allt färre, säger med väldigt hög röst att möjligheten att hjälpa på plats snart är helt borta. Sjukhusen är genombombade. Var ska man arbeta med amputationer och så vidare? Det är tyvärr inte möjligt längre.

I juli evakuerades 16 palestinska barn och deras anhöriga via Egypten till Spanien och flera andra länder, exempelvis Rumänien och Italien. Men trots att Sverige har kapacitet och möjlighet säger den svenska regeringen fortfarande nej. Det har gått ett år. Det finns möjligheter.

Karolinska universitetssjukhuset i Stockholm har sagt till DN att man både vill och kan ta sitt ansvar. Organisationen Sjukhusläkarna säger samma sak. Vårdförbundet driver på för att vi ska ta emot skadade och svårt sjuka patienter.

Själv besökte jag Aleris Rehab i Solna och träffade en ukrainsk soldat som var just på rehab. Sverige reagerade mycket snabbt på Rysslands brutala anfallskrig mot Ukraina, och vi är väldigt stolta över att vi inte tvekade att ta emot krigsskadade patienter. 185 patienter från Ukraina har fått rehab i Sverige.

Då borde det vara lika självklart att ta emot patienter från Gaza. Skillnaden i hur regeringen har behandlat ukrainska skadade och Gazas alla skadade, vuxna och barn, är ganska stor. Det är ingen överdrift. Det är väldigt många som driver på i detta.

Vi vill att regeringen omgående ger Myndigheten för samhällsskydd och beredskap och Socialstyrelsen i uppdrag att vara förberedda på mottagande av patienter från Gaza. Vi ser att ingenting händer, och vi är väldigt bekymrade.

Den 19 september har 37 barnpatienter och 79 släktingar evakuerats via Egypten till EU-länder, men inte till Sverige. Vi får tacka Belgien, Tyskland, Italien, Spanien och Slovakien, som har tagit sitt ansvar. Flera medicinska evakueringar till EU har gjorts de senaste månaderna. Kommissionen fortsätter sina ansträngningar för att få upp alla länder på banan. Var finns Sverige?

Ministern talar om hjälp på plats. Jag undrar verkligen var – i de grushögar som finns kvar av sjukhusen i Gaza?

WHO har uppskattat att 10 000 personer omedelbart behöver medicinsk evakuering. Vi har kunskapen. Vi har kapaciteten. Det minsta vi kan

göra nu är att ta emot patienter i detta folkkrig. Även Carl Bildt säger att det är ett folkkrig. Det är inte bara Vänsterpartiet som säger det.

Det handlar om humanism. En gång var vi en humanistisk stormakt – väldigt länge, faktiskt. Men sedan regeringen med SD:s stöd tillträdde 2022 har man inga som helst ambitioner att ge skydd på plats här. Det är väldigt tydligt, tycker vi.

WHO har nu meddelat att 1 000 patienter ska kunna evakueras från Israel till Europa. Här bör Sverige vara på banan. Övergången till Rafah har stängts av, och det har resulterat i att bara 229 personer har kunnat ta sig igenom. Nu kan man öppna för fler, och då ska Sverige vara där.

Det finns ingen konflikt mellan att bidra ekonomiskt och ta emot patienter. Sverige har kapacitet att göra både och. Läkare Utan Gränser har sagt att de kan hjälpa till.

Nu har 6 075 patienter fått godkännande för att lämna. 80 procent har lyckats. De har främst kommit till Egypten och grannländerna, som har tagit ett enormt ansvar. Nu måste Europa steppa upp. Nu måste Sverige steppa upp.

Varför vill inte regeringen ta emot patienter från Gaza i akut behov av vård? Det finns inte längre några sjukhus där som kan vårda de sjuka och de skadade.

(Applåder)

Anf. 9 TONY HADDOU (V):

Fru talman! Man undrar vad detta är för gaslighting – att vi skulle ifrågasätta FN och så vidare. Det är ju ministrerns regering som har hanterat exempelvis FN-organet UNRWA katastrofalt under året.

Sedan hör vi här från ministern obegripliga, ologiska och oseriösa argument, måste jag säga, som att ukrainare är här på massflyktsdirektiv. Det handlar ju om deras flyktingstatus. Evakuering av patienter är någonting helt annat. Jag tycker att det är beklämmande att man använder den argumentationen.

Vi tvekade inte en sekund att ta emot patienter från Ukraina. Då vill vi ha svar på varför ministern inte vill ta emot patienter från Gaza. Detta med att hjälpa på plats är helt obegripligt. Sjukvårdssystemet har ju kollapsat. Varför gör man denna skillnad på människor och deras värde? Det finns reella förutsättningar att ta emot patienter från Gaza. Gör inte den här skillnaden på människor! De har samma värde. Det är faktiskt ofattbart, måste jag säga, att ministern inte är beredd att ompröva detta beslut.

Situationen på marken är brutal. Den är fruktansvärd. Den är fasansfull. Att då inte vilja göra mer är en förkastlig inställning, tycker jag. Man kan faktiskt göra mer men väljer medvetet att inte göra det. Det är helt obegripligt. Detta visar tydligt att den här regeringen inte bara har försvagat Sveriges humanitära röst i världen. Man har tystat den.

Man skäms. Förutom att ompröva det här beslutet borde vi göra allt vi kan för att stoppa folkmordet, bombningarna och belägringen av sjukvården. Det är fasansfullt hur palestinierna behandlas. Regeringen har en chans och möjlighet att göra mer men väljer medvetet att inte ta den chansen. Det tycker jag är en förkastlig och usel inställning.

(Applåder)

Anf. 10 ULRIKA WESTERLUND (MP):

Fru talman! Tack, statsrådet, för det andra svaret! Regeringen har upprepade gånger hänvisat till att Sverige på olika sätt hjälper på plats. Det är naturligtvis bra, vilket jag sa flera gånger i mitt förra anförande. Men det är inte tillräckligt att hjälpa på plats i ett kollapsat sjukvårdssystem.

Regeringens fortsatta vägran att ta emot patienter från Gaza blir ännu mer märklig när aktörer inom den svenska sjukvården går ut och säger att de står redo att ta emot patienterna. Redan i augusti meddelade Karolinska och Aleris, som vårdat de flesta från Ukraina, att de var redo att ta emot patienter från Gaza.

Sjukhusläkarna, som är den största yrkesföreningen inom Läkarförbundet, sa också redan i augusti att regeringens hållning i frågan är bekymrande, särskilt eftersom vårdgivare har uppgivit att de har kapacitet och att detta inte skulle gå ut över annan vård.

I förra veckan gick också Vårdförbundet ut och krävde att regeringen omprövar sitt beslut. Vårdförbundet angav bland annat detta som skäl: ”Respekten för att freda sjukvårdsinrättningar och dess personal lyser med sin frånvaro. Sjukvården är mer eller mindre satt ur spel och våra kolleger i regionen riskerar sina liv varje dag och vädjar om hjälp.”

Fru talman! Regeringen har framfört uppfattningen att det är för dyrt, för svårt och för ineffektivt att ta emot patienter från Gaza, men också ställningstaganden baserade på detta argument borde nu omprövas eftersom Världshälsoorganisationen för drygt två veckor sedan sa att upp till 1 000 kvinnor och barn som behöver akut vård inom kort kommer att kunna evakueras från Gaza till Europa, sedan Israel har sagt sig villigt att bidra till detta. Världshälsoorganisationen och de involverade europeiska länderna kommer att hjälpas åt med evakueringarna. Strukturen kring detta finns alltså på plats.

Statsrådet sa i sitt inlägg att regeringen kommer att agera och eventuellt ompröva sitt ställningstagande när förutsättningarna finns. De förutsättningarna finns nu.

(Applåder)

Anf. 11 ANDREAS LENNKVIST MANRIQUEZ (V):

Fru talman och statsrådet! Att hjälpa på plats är inte bara otillräckligt utan näst intill omöjligt nu när UNRWA har förbjudits samtidigt som biståndstransporter stoppas av den israeliska regeringen.

Medan vi står här i denna kammare dör människor för att den mest grundläggande vården saknas. Spädbarn kvävs i sina kuvöser. Kvinnor genomlider kejsarsnitt utan bedövning. Vårdcentraler bombas. Vaccinationscentraler för barn bombas. I detta läge, när världssamfundet vädjar till oss i Sverige om hjälp, väljer statsrådet att hänvisa till Egypten. Jag tycker att det är skrämmande.

Varför är det så svårt för regeringen och statsrådet att ta emot palestinska patienter? Kapaciteten finns här. Karolinska och Aleris, som har tagit emot och vårdat en majoritet av de evakuerade från Ukraina, säger att de står redo här och nu att ta emot patienter från Gaza. Varför vägrar statsrådet och regeringen att ta emot patienter från Palestina?

(Applåder)

Anf. 12 JACOB RISBERG (MP):

Fru talman! Tack, statsrådet, för svaret! Först måste jag säga att det inte är någon här som på något vis har anklagat FN för att inte göra det de ska göra. FN gör ett fantastiskt jobb i Gaza och i området runt omkring. Men det finns andra problem. Hjälpens kommer inte fram. Det beror inte på FN, utan det beror på att Israel stoppar dem.

Under oktober släpptes i snitt 30 lastbilar per dag in i Gaza. Det är 30 lastbilar för en befolkning på 2,2 miljoner människor. Innan kriget satte igång för drygt ett år sedan låg snittet på mellan 300 och 400 lastbilar per dag. FN har sagt att det krävs minst 100 lastbilar per dag bara för att komma in med det basala vad gäller mat och mediciner. Det är alltså inte FN:s fel att hjälpen inte kommer in. Det är administrativa hinder.

Det är den typ av administrativa hinder som också statsrådet pekar på – det går ändå inte att få ut folk. Vad gör regeringen för att komma till rätta med dessa administrativa hinder? Hur sätter man press på Israel att släppa in hjälp och släppa ut dem som behöver vård?

Den 10 oktober slog FN fast att krigsbrott och brott mot mänskligheten har begåtts när man har bombat sjukhus i Gaza. Det finns en princip som heter responsibility to protect, alltså ansvar att skydda. Vi, som en del av världssamfundet, har ett ansvar att skydda civilbefolkningen när krigsbrott begås.

Statsrådet säger återigen: Vi vill hjälpa till på plats. Ja, men FN har slagit fast att minst 14 000 patienter i Gaza inte kan få den vård de behöver i Gaza. Då spelar det ingen roll hur mycket hjälp vi än skickar dit, för de kommer fortfarande inte att kunna få den vården där.

På vilket vis hjälper det att hjälpa på plats när 14 000 människor inte kan få den vård som de behöver på grund av att utrustning, sjukhus, mediciner och kunskap saknas? Vi måste ta emot dessa.

(Applåder)

Anf. 13 Statsrådet ACKO ANKARBERG JOHANSSON (KD):

Fru talman! Ledamöter! Om man säger att hjälpen inte når fram, menar ni då att Unicef och UNFPA, som är befolkningsprogrammet som framför allt har vårt uppdrag att jobba med nyfödda, mödravård och förlossning, försnillar pengarna? Nej, de använder dem. Tusentals människor har fått hjälp genom den över halva miljard som vi har sänt dit. De får hjälp genom de pengar vi ger.

Karin Rågsjö säger att regeringen inte har några ambitioner att ge hjälp på plats. Så sa ledamoten uttryckligen, och det går att hitta i protokollet så småningom. Jo, vi gör just det – för mer än en halv miljard.

Nu måste Sverige steppa upp, sägs det. Ja, vi är en av de största bidragsgivarna, inte bara i det vanliga kärnstödet som är nödvändigt att ge till Palestina. Senast jag tittade – det kan ha justerats de senaste dagarna – var vi sedan i oktober förra året den femte största givaren av stöd inom EU.

Vi är en av de största bidragsgivarna därför att vi måste ge hjälp. Det är helt nödvändigt att göra detta. Det går inte att lämna det palestinska folket i sticket.

Att påstå att Sverige inte steppar upp är bara helt fel. Det ledamöterna ber om är att Sverige ska ta emot ett fåtal patienter. Låt mig därför lyfta exemplet Ukraina, fru talman. Det har betydelse, för visering gäller. Jag har varit med om medicinsk evakuering. Jag har varit på den hubb som tar

emot dem. Jag vet i detalj precis hur det går till, från alla våra myndigheter som är på plats. Visering måste också skötas, och därför har massflyktingdirektivet underlättat. Det är knepigt att EU-kommissionen inte har lyft den frågan, vilket krånglar till det. De måste nämligen söka asyl och bli kvotflyktingar. Det kommer vi att lösa. Men det är ju de andra sakerna som är svåra för oss.

Nu har vi att välja. Kommer vi att kunna möjliggöra medicinska transporter? Våra kollegor i EU tycker att det är svårt. Det handlar bara om 45 hittills. Då har vi att välja: Ska vi fortsätta med den hjälp som vi ger till tusentals, eller ska vi lägga tid och energi på att göra någonting annat?

Ulrika Westerlund sa att regeringen säger att det är för dyrt. Det har vi aldrig sagt. Jag har aldrig sagt att vi inte har kapacitet att ta emot. Det har inte varit ett enda sådant ord från mig, för jag vet att Sveriges sjukvård alltid ställer upp med det man kan. Det finns ingen diskussion. Det har vi aldrig sagt. Plocka gärna fram det citatet!

Jag blir irriterad när man påstår saker som inte är sanna. Det ni kunde diskutera är om vi ger för lite pengar till Palestina just nu. Det är en relevant diskussion som vi alltid behöver ha. Hur mycket ska vi ge i stöd och på vilket sätt? Ger vi till rätt FN-organ? De flesta vi ger till är FN-organ, och vi ger också till några andra ideella organisationer, till exempel den norska Flyktinghjälpen. Det kan vi ha en diskussion om. Använder Sida rätt organ? Det är alltid en relevant diskussion. Jag har också frågat organisationer på plats om de ser att hjälpen når fram eller om den försvinner. Jo, det finns hjälp, men vi behöver mer, säger de. Där är vi helt överens.

Vi i Sverige gör vår del, och vi tänker fortsätta att göra det eftersom det är helt nödvändigt.

Framöver hoppas vi lägga fokus på den hjälp som hjälper många tusentals i stället för att enstaka ska komma till Sverige. Det är en eller två i veckan från Ukraina. Det är vad det handlar om. Vi har hittills tagit emot 202 sedan februari 2022. Vi tar aldrig emot någon på sommaren, för MSB ställer in alla medicinska evakueringar då. En tredjedel är skadade i krig, övriga är cancerpatienter. Det är ett fåtal som kommer den vägen, och jag är därför lite osäker på uppgifterna som ledamoten Westerlund fått från Aleris.

Jag vill också vända mig emot dem som säger att vi tar emot för att det är bra träning för våra sjukvårdsarbetare. Vi tar inte emot av de skälen. Vi tar emot för att människor behöver hjälp och medicinsk vård. Det är också skälet till att vi ger hjälp på plats. Vi gör det inte av egna skäl, utan vi gör det för att man har en humanitär insats och vill att människor ska få vård på allra bästa sätt.

Vi kommer att fortsätta att prioritera stöd till alla civila som drabbas i krig. Gaza är en av de värsta platserna att befinna sig på just nu, och därför måste vi hålla i det stödet.

Anf. 14 KARIN RÅGSJÖ (V):

Fru talman! Statsrådet! Alla som arbetar i Gaza säger att det behövs hjälp nu, hands on! Det finns nämligen nästan inga sjukhus kvar. De ligger i grus.

Enligt Unicef dödades för några dagar sedan över 50 barn på två dygn i israeliska attacker i Gaza, de flesta i de norra delarna av enklaven där flyktvägarna är blockerade och många människor har blivit kvar. Några av

attackerna har träffat vaccinationscentraler. Det är inte acceptabelt att barn inte ens kan vara säkra när de går för hälso- och sjukvård, säger Lotta Sylwander vid Unicef i Sverige.

Barn som behöver vård får inte vård. Varför kan Sverige inte ens rädda svårt sjuka barn genom att evakuera dem, precis som andra länder har gjort? Det är fullt möjligt. Det finns förutsättningar, jag lovar.

Jag vill också passa på att tacka alla frivilligorganisationer som är på plats i Gaza. Så här skriver Läkare Utan Gränser: "Israel har uppvisat en total avsaknad av respekt när det gäller att skydda Gazas sjukvårdsinrättningar. Vi ser hur sjukhus förvandlas till bårhus, ibland till ruiner. De utsätts för attacker, skottlossning och räder, de omringas och attackeras av stridsvagnar. Patienter och medicinsk personal dödas. Världshälsoorganisationen WHO har dokumenterat 178 attacker mot sjukvården, inklusive 22 dödsfall och 48 skadade bland sjukvårdspersonal i tjänst. Medicinsk personal, även Läkare Utan Gränser, är helt utmattade och förtvivlade. De har tvingats amputera armar och ben på barn med svåra brännskador, utan tillgång till bedövning eller steriliserade instrument. Till följd av tvångsevakueringar beordrade av israeliska soldater har en del läkare tvingats överge sina patienter eftersom de annars själva riskerar livet."

Så ser det ut på Gaza. Var är Sverige? Det är klart att det finns förutsättningar! Vi måste hjälpa till på ett helt annat sätt, anser vi. Det är bra med ekonomisk hjälp, men det behövs hjälp hands on! Det är så viktigt. (Applåder)

Anf. 15 Statsrådet ACKO ANKARBERG JOHANSSON (KD):

Fru talman! Tack, alla ledamöter, för engagemanget!

Det är helt nödvändigt att Sverige är engagerat när människor drabbas antingen det handlar om Sudan – hoppas att även det får debattid i kammarerna – eller Ukraina eller Gaza. När det gäller Gaza är det knappt möjligt att ens berätta hur situationen är, men jag tycker att ledamoten Rågsjö väl beskriver hur det ser ut för människor i Gaza just nu.

Vad man säger är att det enda som betyder något är att ett fåtal patienter, som ju är vad det handlar om, kommer till Sverige. Det är bara det som räknas, inte alla de tusentals som Sverige hjälpt genom det stöd vi ger till olika ideella organisationer och FN-organ som verkar på plats. Detta saknar betydelse.

Att vi väldigt snabbt gick in med pengar, först till livsmedel men nu också till sjukvårdande behandlingar, det saknar betydelse. Det är ingen som diskuterar nivån på det vi gett – över en halv miljard. Det spelar ingen roll. Men om vi skulle gå in med hjälp till medicinska evakueringar till ett fåtal, då är vi bra.

Det är en märklig diskussion, för det är så många drabbade just nu i Gaza. Det måste vara hjälp till tusentals som gäller. Vi måste göra de rätta insatserna. Det kommer att skifta från vecka till vecka, för det handlar om att vi behöver få en omedelbar, uthållig vapenvila, inte bara en tillfällig paus som det har varit några gånger, så att vi kan komma in och på riktigt ge stöd och hjälp på bästa sätt. Det arbetet sker i diplomatiska kretsar och länder emellan.

Det vi diskuterar i dag är sjukvård. Sverige kommer att hålla i stödet till de civila som drabbas i Palestina. Vi kommer att göra vårt allra bästa för att ge så mycket stöd som möjligt.

Frågan om medicinsk evakuering kan återkomma. Just nu bedömer Sverige att det inte har varit möjligt att få någon större effekt av det. Att som Norge säga att man tar emot, och så kommer ingen, månad efter månad – att alltså utlova något som inte kan genomföras – ger inte hopp till Palestinas eller Gazas sjukvårdsarbete.

Den dagen vi kan komplettera vår insats med medicinska evakueringar ska det vara för att det kan genomföras. Personerna måste också ge sitt medgivande till att komma till Sverige.

Tack till ledamöterna för debatten! Tack för ert engagemang!

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

Prot. 2024/25:26
7 november

Svar på
interpellationer

§ 7 Svar på interpellation 2024/25:117 om felaktig förskrivning av läkemedel

Anf. 16 Statsrådet ACKO ANKARBERG JOHANSSON (KD):

Fru talman! Mikael Dahlqvist har frågat mig hur min plan ser ut för att lösa felaktigheter och oegentligheter inom förskrivningen av läkemedel samt vad jag är beredd att göra nu.

Inledningsvis vill jag framhålla att regeringen och jag själv är väl medvetna om de utmaningar som belysts av *Uppdrag granskning*s program om Ozempic. Det handlar, precis som Mikael Dahlqvist lyfter, bland annat om felaktigheter inom förskrivningen av läkemedel, där vi ser en växande problematik med oseriösa eller kriminella aktörer. Men problembilden är större än så. Vi har sett en ökning av olagliga och förfälskade läkemedel och illegal läkemedelsförsäljning via falska nätapotek. Dessa är en del av den kriminella ekonomin och en inkomstkälla för organiserad brottslighet. Vidare sätter programmet även ljus på den ökade problematiken med brist-situationer avseende läkemedel. Om vi tar exemplet med Ozempic har det återkommande varit restnoterat sedan 2022. Alla dessa problem tar regeringen på största allvar och arbetar aktivt med.

Inspektionen för vård och omsorg, Ivo, har en viktig roll i att förhindra och motverka välfärdsbrottslighet inom hälso- och sjukvården, tandvården och omsorgen. Inom ramen för sitt tillsynsuppdrag har Ivo befogenheter att förbjuda vissa verksamheter inom vård och omsorg och återkalla tillstånd, så att oseriösa eller kriminella aktörer inte tillåts fortsätta vara verksamma. Tidigare i år gav regeringen Ivo två olika uppdrag för att förstärka tillsynen mot välfärdsbrottslighet inom hälso- och sjukvården och tandvården respektive omsorgen. För att kunna genomföra uppdragen har myndigheten tilldelats totalt 14 miljoner kronor för 2024.

Ivo kan fatta beslut med kritik mot en enskild förskrivare men har ingen möjlighet att förena ett sådant beslut med ett föreläggande eller ett förbud. Vidare finns det begränsningar i den tillsyn över läkemedelsförskrivningar som Ivo kan utöva. Riksrevisionen påtalar bland annat i sin rapport om läkemedelsförskrivningar att Ivo saknar möjlighet att använda sig av de uppgifter som behövs för att kunna genomföra en riskbaserad egeninitierad tillsyn.

Den 12 september 2024 gav regeringen därför en utredare i uppdrag att utreda vissa frågor om dokumentation, begränsningar och tillsyn avseende läkemedelsförskrivningar (dir. 2024:82). Syftet med utredningen är att

säkerställa att det finns ett system som motverkar felaktiga läkemedelsförskrivningar samt förhindra att offentliga medel går till kriminella och oseriösa aktörer. Utredaren ska bland annat analysera om Ivo behöver fler uppgifter om förskrivningar av läkemedel för att kunna bedriva en mer effektiv tillsyn, se över tillsynen över läkemedelsförskrivningar som belastar läkemedelsförmånerna samt analysera om det finns behov av att kunna begränsa förskrivningsrätten och även rätten att expediera läkemedel vid bristsituationer. Uppdraget ska slutredovisas senast den 12 mars 2026. Givet den ökning av bristsituationer för läkemedel som vi har sett på sistone har regeringen dock valt att tidigarelägga redovisningen av den del av uppdraget som handlar om att begränsa förskrivning och expediering av vissa läkemedel vid bristsituationer. Uppdraget i den delen ska i stället redovisas redan den 15 april 2025.

Felaktiga eller oegentliga förskrivningar riskerar också att leda till rest- och bristsituationer inom läkemedelsförsörjningen. Inom detta område har regeringen vidtagit ett stort antal åtgärder. Säkerställd tillgång till läkemedel är numera även en punkt i Tidöavtalet för att arbetet med att öka förmågan att förebygga och hantera rest- och bristsituationer i fråga om läkemedel ska fortsätta. I maj 2023 gav regeringen Läkemedelsverket i uppdrag att förebygga och hantera rest- och bristsituationer i Sverige. Myndigheten ska kartlägga, analysera och föreslå åtgärder som syftar till att förebygga och hantera rest- och bristsituationer avseende läkemedel för den svenska marknaden. Den 1 juli 2023 trädde även lagändringar i kraft som ska stärka försörjningsberedskapen och därmed också förhindra eller minska konsekvenserna av bristsituationer. Regleringen innebär bland annat en möjlighet att ta ut sanktionsavgifter av läkemedelsföretag som inte anmäler försäljningsuppehåll på föreskrivet sätt och en lagerhållningsskyldighet för öppenvårdsapotek.

För att motverka ökningen av olagliga och förfälskade läkemedel har regeringen i dag gett Läkemedelsverket i uppdrag att göra en fördjupad kartläggning och analys av förekomsten av och problematiken kopplad till köp av läkemedel utanför den legala handeln. I uppdraget ingår även att analysera och föreslå relevanta och kraftfulla motåtgärder samt informera allmänheten och relevanta myndigheter och aktörer om riskerna med falska läkemedel och apotek. Syftet med informationskampanjen är att öka insikten om de stora hälsoriskerna med att köpa falska läkemedel och öka kunskapen om att endast apotek med den godkända apotekssymbolen ska användas.

För att avsluta där vi började, med Ozempic, som är avsett för behandling av vuxna med otillräckligt kontrollerad typ 2-diabetes men som används utanför indikation för patienter med övervikt, vill jag även kort nämna det uppdrag som regeringen har gett till Socialstyrelsen att kartlägga, analysera och utvärdera vården vid folksjukdomen obesitas. Den ökade förskrivningen av Ozempic för viktnedgång belyser de stora behov som finns hos obesitaspatienter, och målsättningen är att detta uppdrag i förlängningen ska leda till bättre vård för den patientgruppen.

Med det vill jag tacka Mikael Dahlqvist för frågorna. Jag ser fram emot debatten.

Anf. 17 MIKAEL DAHLQVIST (S):

Fru talman! Jag tackar statsrådet Acko Ankarberg Johansson för svaret, som är välavvägt och uttömmande. Det pågår många initiativ, vilket jag välkomnar. Men statsrådets svar visar på ett stort samhällsproblem som kanske är större än vad många är medvetna om.

I och med *Uppdrag granskning*s program om Ozempic, som är avsett för behandling av typ 2-diabetes, blev många svenskar medvetna om det akuta problemet. Ozempic skrivs nämligen ut felaktigt av läkare då det har visat sig ha god effekt på övervikt. Indikationen för att få läkemedelssubvention för det här preparatet är enbart diabetes. Trots det signeras subventionslistan även om läkemedlet skrevs ut för exempelvis övervikt, vilket belastar våra skattebetalare på ett felaktigt sätt.

Det kanske allvarligaste med det här problemet är att det mer eller mindre blir brist på medicin, vilket gör att patienter som verkligen behöver det här läkemedlet och som har svårt att få bra värden utan Ozempic inte får det. Journalisten som gjorde programmet var själv otroligt förvånad över hur enkelt det var att få ut det här preparatet. Journalisten tyckte att de ansvariga på kliniken där det här skedde inte tog frågan på fullt allvar.

Fru talman! Det här är tyvärr inget nytt problem. Sedan 2022, under drygt två år, har Ozempic återkommande varit restnoterat. För nästan ett år sedan gick LäkeMedelsverket ut och bad förskrivarna att följa regelverket vid förskrivning av Ozempic, vilket borde vara självklart. Riksrevisionen har uppmärksammat problemet i en granskning som vi för kort tid sedan debatterade här i kammaren.

Fru talman! Problemet är dock större och djupare än så. Ozempic är bara en liten del. Felaktiga förskrivningar av läkemedel kan naturligtvis ske av både okunskap och misstag. Det är en helt annan fråga att debattera. Jag menar att det finns en välfärds kriminalitet även inom det här området, och så tolkar jag också statsrådets svar. Det här görs medvetet av oseriösa och kriminella aktörer.

Fru talman! Ett annat problem är när läkaren skriver ut narkotikaklassade läkemedel helt på felaktiga grunder, ofta av ekonomiska skäl. Sådan verksamhet kan pågå i många år utan att åtgärder vidtas. Det finns många orsaker till det, exempelvis bristande informationsöverföring mellan myndigheter och apotek. Min poäng med hela den här interpellationsdebatten är att det här inte är några nya uppgifter för oss som jobbar med dessa frågor. Problemet är att det tar så himla lång tid att komma till rätta med detta.

Jag välkomnar sjukvårdsministerns svar att flera utredningar och åtgärder är på gång. Men både ministern och jag vet att det kan ta flera år innan skarpa åtgärder beslutas. Därför, fru talman, frågar jag ministern ännu en gång: Finns det något speciellt vi kan göra här och nu för att påskynda processen?

Anf. 18 Statsrådet ACKO ANKARBERG JOHANSSON (KD):

Fru talman! Jag tackar ledamoten för interpellationen. Det ger belysning åt frågan att vi får diskutera den i kammaren i dag.

Låt mig börja med frågan hur snabbt det kan gå. Ledamoten har rätt i att utredningar tar tid. Jag tycker att det är nödvändigt att de får ta viss tid. Vi är överens om problemet, men när man ska hitta lösningar måste man också värdera dem. Vilka lösningar är bra? Finns det lösningar som är

Prot. 2024/25:26

7 november

Svar på
interpellationer

sämre? Vilka konsekvenser får de? Efter en utredning är det också en remisstid. Sedan ska man landa i vad man tycker. Det tar alltså tid. Nu har vi valt att i några delar korta tiden, så att vi kan få svar lite snabbare. Jag vill dock understryka att man inte bara kan läsa i tidningen eller se ett tv-program och sedan fatta beslut. Vi behöver tid på oss att säkerställa att vi vidtar kloka åtgärder.

Precis som ledamoten säger är det klart att det här har varit känt ganska länge. Jag minns att Ivo lämnade en lista till den tidigare regeringen med 40 punkter som skulle åtgärdas, men det har varit en pandemi. Det finns i någon mening skäl till att allt inte kunde göras under pandemin. I stället är det ganska många åtgärder som vi behöver vidta nu, och det gör vi på bred front.

Det som också är problematiskt är att det inte bara är läkemedelsbrist i den meningen att läkemedel används till fel saker. Låt mig använda begreppet semaglutid i stället för namnen på olika produkter, fru talman, för semaglutid är det verksamma innehållet i läkemedlet. Semaglutid har visat sig vara väldigt effektivt mot ganska många sjukdomar, inte bara diabetes typ 2 eller obesitas. Det finns många fler sjukdomar som man kan se att det är verksamt mot.

Det har gjort att de företag som producerar de här läkemedlen inte hinner med att producera den mängd som folk vill köpa eller som man vill förskriva. Det görs ju på olika sätt i olika länder; ibland kan de köpas över disk, och ibland behöver de förskrivas – som i Sverige. Företagen har alltså inte hunnit med att producera de läkemedel som har behövts. Det kanske också är skälet till att det förekommer falska läkemedel på nätet. I värsta fall riskerar människor att drabbas oerhört hårt av ohälsa eller skador från läkemedel som inte är kontrollerade och korrekta. Det är viktigt att agera också i den delen, vilket vi gör.

Bristsituationen beror alltså dels på att företagen inte hinner producera de läkemedel som behövs, dels på att Europas konkurrenskraft är för dålig. Jag vill gärna lyfta den delen i diskussionen i dag, för oavsett vilken president som hade vunnit valet i USA tror jag att presidenten hade värnat USA. Det är inget konstigt att man vill värna sitt eget land, men USA är ett land som har ställt upp handelshinder gentemot andra delar av världen och även arbetat med statsstöd. Det är en utmaning inte bara för Sverige utan även för Europa.

Nu behöver Europa samla sig i en konkurrenskraftig läkemedelslagstiftning som gör att vi får produkter på marknaden i Europa. Där är jag väldigt orolig, men jag är glad över den breda politiska enighet vi har i Sverige om att vi ska stärka konkurrenskraften genom en god läkemedelslagstiftning. Jag tror därför att det kommer att vara en beståndsdel i det framtida arbetet för att säkerställa att vi har den goda tillgång på läkemedel som patienter behöver, fru talman.

När det gäller vad vi gör här och nu: Läkemedelsverket kan vid brist-situationer redan nu uppmana – inte tvinga, men uppmana – förskrivande att tänka på vilken indikation det handlar om. Det går de återkommande ut och gör vid olika slags bristsituationer. Jag vill därför ändå säga att Läkemedelsverket använder sina verktyg fullödigt i dag. Det vi vill är dock att ge dem fler verktyg, och vi vill också ge Ivo fler verktyg att agera när man upptäcker felaktigheter och när man faktiskt behöver gå skarpare fram.

Jag bedömer därför att vi ändå har många åtgärder på gång, fru talman. Det handlar både om det man kan göra nu, på kort tid, och om den utredning som verkar.

Prot. 2024/25:26
7 november

Svar på
interpellationer

Anf. 19 MIKAEL DAHLQVIST (S):

Fru talman! Jag tackar Acko Ankarberg Johansson för svaret.

Statsrådet berör flera delar av problemet som jag är fullt medveten om. En del handlar naturligtvis om tillgången på läkemedel både i vårt land och globalt. Det är ett särskilt kapitel, som jag välkomnar ministerns engagemang i. Vi socialdemokrater stöder det fullt ut och räcker ut handen och vill verkligen hjälpa till, för det behövs. Vi behöver säkert också stärka Europas beredskap, men det har statsrådet och jag diskuterat tidigare.

Det här är egentligen en sorglig diskussion att behöva ha. Här talar vi nämligen om högutbildad arbetskraft som har fått ett enormt stort förtroende i och med den fria förskrivningsrätten och som missbrukar systemet, medvetet eller omedvetet. Det är ännu sorgligare när vi ser att det görs i organiserad form eller rent ut sagt för ekonomisk vinning. Jag vet att Acko Ankarberg Johansson delar min frustration över de här välfärds kriminalitetsproblemen.

Tiden tickar dock på, och jag känner att vi lite grann står på ruta ett eller ruta två och stampar, fru talman. Min poäng med den här interpellationsdebatten är dels att lyfta frågorna, vilket jag tycker att vi har gjort på ett bra sätt, dels att se här och nu om det finns något snabbspår. Finns det någon genväg? Kan man plocka någon frukt som hänger lågt?

Jag tänker till exempel på den nationella läkemedelslista vi har i dag. Den ger en helhetsbild av vilka läkemedel som förskrivs, vilka patienter som får dem och vilka som förskriver dem. Det kan man ha nytta av på många sätt, men jag hävdar att den möjligheten inte nyttjas fullt ut. Man kan tidigt få indikationer på felaktigheter i förskrivning. Nu talar vi om den oseriösa delen, men det finns även möjlighet att förhindra att preparat som patienter har fått på olika sjukhus interagerar med varandra. Det händer ju, och det är något som statsrådet gärna får kommentera. Finns det mer att göra kring den nationella läkemedelslistan och tillgången till den?

Det andra som jag tänker på här i talarstolen, fru talman, är arbetsplatskoder. Arbetsplatskoder behövs för att patienter ska få subvention av läkemedel. Sedan behövs naturligtvis en förskrivarkod och så vidare, men grunden för en arbetsplatskod är att patienter ska kunna ta del av subventionen. Det går att ifrågasätta om hanteringen av detta är effektiv. Det är i så fall regionerna som kan se över tillstånd och sedermera lämna över till Socialstyrelsen för beslut. Görs det i full utsträckning? Säger man nej? Jag har ingen klar uppfattning om hur det här sker, men jag får en känsla av att det finns lite att skruva i där.

Det finns säkert fler saker vi kan göra här och nu, och jag har självklart respekt för att man måste utreda och att remissbehandling ska ske. Men det här är lite grann symtomatiskt för Sverige, och vi kanske skulle våga lossa lite grann på hängslena? Det är därför min avslutande fråga i den här omgången: Finns det något snabbspår som ministern ser? Finns det någonting man ändå kan göra lite snabbare, här och nu?

Anf. 20 Statsrådet ACKO ANKARBERG JOHANSSON (KD):
Fru talman! Jag tackar ledamoten för hans kompletterande frågor.

Det är helt rätt att det förekommer både felaktig förskrivning och brottslig förskrivning, om jag får uttrycka mig så. Fel kan begås av slarv och så vidare, men det kan även finnas annat i bakgrunden. Det måste man förstås också hantera. Felaktig förskrivning måste alltid hanteras på bästa sätt.

Vi har haft ett framgångsrikt arbete med att få ned antibiotikaanvändningen i Sverige. Vi vet att antibiotika är oerhört kraftfullt men att det också har en baksida: Det föder resistens. Antibiotikaresistens är livsfarligt om någon verkligen behöver sin antibiotika och kroppen inte tar emot det. Det får förödande konsekvenser, inte minst för många cancerpatienter som behöver antibiotika.

Därför har vi i Sverige arbetat länge med att få rätt användning av antibiotika, men det kan ändå förekomma felaktig, det vill säga för stor, förskrivning av antibiotika. Det är ett område där vi arbetar brett i dag och där vi ligger i framkant. Det arbete som sker kallas Strama och bedrivs med hjälp av statistik och uppföljningar, och jag vill säga att vi faktiskt har kommit ned till bra nivåer. Vi kan på goda grunder säga att vi inte i generella termer har en felaktig förskrivning av antibiotika i Sverige i dag. Vi ligger faktiskt i topp, och det är därför vi har varit drivande för den deklaration som kunde antas av FN i september månad. Jag var på plats då.

Det förekommer dock även brottslig förskrivning, det vill säga att man inte är där för att man vill tjäna hälso- och sjukvården eller hjälpa patienter utan nyttjar vårt system för att tjäna pengar. Precis som ledamoten lyfter är systemet med arbetsplatskoder ett av de sätt man kan använda för att snabbt komma in och kunna använda våra gemensamma pengar.

Problemen är dock ganska stora, för har man en legitimation ska den vara godkänd oavsett var inom EU man har fått den. Det är vi överens om inom EU. Man kan ha fått sin utbildning i ett annat land än Sverige, och i flera av de länderna är den lite mer teoretisk. Det är inte så mycket praktiskt utan mer teoretiskt, och när man väl kommer till Sverige med en sådan legitimation kan det leda till felaktig förskrivning. Det vi har sett just när det gäller den här delen är dock att arbetsplatskoderna används i brottslig verksamhet, vilket är förödande för alla de övriga med en utländsk utbildning som förstås vill göra ett gott arbete i Sverige. De skuldbeläggs, och vi måste absolut se till att inte hamna där.

Vi måste dock även ta itu med dem som faktiskt använder vårt system för brottsliga syften. Problemet är att vi inte får neka dem att förskriva eller att få en arbetsplatskod i Sverige. Så ser nämligen överenskommelsen ut inom EU – vi accepterar varandras legitimationer. Men vi behöver göra någonting, och det är därför vi har bett en utredare att titta på detta.

Det är möjligt att utredaren ser annorlunda på det, men i dag bedömer jag att regionerna har små möjligheter att stoppa detta. De säger själva att det kan vara upp till 10 000 som har en arbetsplatskod men som det inte ens finns ett personnummer på. Vi vet alltså inte vilka de är. Regionerna har ändå känt sig tvingade att så att säga godkänna systemet, och det är likadant för Socialstyrelsen.

Det här visar ju att vi måste ta reda på detta. Vi måste säkerställa att vi vet vem som förskriver, att vi har laglig möjlighet att begära personnummer eller samordningsnummer och att vi kan följa förskrivningen så att man arbetar i enlighet med den evidens som vi använder oss av i Sverige.

Det är ganska många frågor som behöver utredas. Det är därför Anders Ahlsson har fått dem som utredare, för att se vad vi kan göra. Jag tror att vi kommer att behöva göra förändringar i lagar och kanske i förordningar för att komma åt problemet, som är mycket stort i dag.

Jag vill säga några ord om NLL, nationella läkemedelslistan. En enig riksdag har uttalat ganska länge att den är viktig. Regionerna arbetar på så mycket de kan, men de kommer inte fullt ut att klara de lagkrav som gäller för 2025. Vi kommer att behöva gå till riksdagen och be om en viss förlängning. Men jag vill ändå säga att regionerna har ökat takten ordentligt det senaste året för att kunna genomföra detta. Vissa delar finns alltså redan på plats, men som ledamoten säger: Om allt finns på plats kan vi bättre följa detta och kanske få bättre verktyg.

Anf. 21 MIKAEL DAHLQVIST (S):

Fru talman! Tack, Acko Ankarberg Johansson, för ditt svar!

Jag har inte så mycket mer att tillägga – det som är sagt är sagt – men jag vill trycka på vikten av att regeringen och ministern jobbar på så snabbt som möjligt. Jag tror att all välfärds kriminalitet som sker i dag undergräver förtroendet för svensk hälso- och sjukvård och allmänt för välfärdssystemet. Det gäller inte bara det här området, utan vi har ju också debatten om HVB-hem och om styrelser i bolag. Detta är alltså ett utbrett problem.

Det är också så att det här är en ny tid som vi måste hantera och som man behöver fundera en hel del kring. Detta är i alla fall ett akut problem. Jag vet att ministern och regeringen är medvetna och engagerade i den här frågan, men jag vill understryka vikten av att det arbete som pågår här och nu sker.

Jag tror att det går att få lite bättre informationsutbyte. Det finns ganska mycket kunskap som inte delas mellan regionerna om personer som cirkulerar och som kanske får avsked från ett ställe och sedan helt plötsligt jobbar på ett annat – även inom Norden.

Det finns oerhört mycket sådant här som man blir frustrerad över, och jag tror att allmänheten också blir frustrerad. Vår uppgift är att se till att det funkar så bra som möjligt, med ett så effektivt system som möjligt.

Anf. 22 Statsrådet ACKO ANKARBERG JOHANSSON (KD):

Fru talman! Jag tackar ledamoten för att han lyfter frågan om att det inte finns någon samordning eller transparens mellan regionerna. De har i dag ingen möjlighet att se om någon har stoppats i en annan region. Vi behöver ha den sortens samkörning av register och delande av uppgifter. Hälso- och sjukvårdens system är, enligt min uppfattning, inte 21 olika system i Sverige utan ett samlat, och vi har en och samma lag. De borde ha möjlighet att dela information. Om man har bedömt att någon har agerat olämpligt, och om den kanske har fått en anmärkning på något vis, måste denna information på ett enkelt sätt vara tillgänglig för andra vårdgivare.

Tyvärr har vi sett exempel i medier på att personer åker från den ena regionen till den andra och arbetar. Samma problematik återkommer, vilket innebär en risk för varje patient som träffar en medarbetare som inte fullgör sitt arbete på bästa sätt.

Avslutningsvis vill jag ta upp att vi kommer att behöva göra lagändringar och säkert ändringar i förordningar och föreskrifter. Jag kommer att vara mån om att vi håller balansen, så att vi inte häver på massor av kontrollsystem som försvårar för personalen och för alla som gör rätt för sig och gör rätt. Det är viktigt att vi hittar rätt åtgärder och att vi gör det på ett balanserat sätt.

Jag tycker att vi har byggt upp en fungerande verksamhet som bygger mycket på tillit. Vi får inte radera den tillit som finns genom en massa kontrollsystem för att vi misstänkliggör alla, utan vi behöver hitta en balans. Låt oss behålla tilliten där det fungerar och är effektivt och sedan komplettera med kontroll för att säkerställa att resurserna hamnar rätt.

Vi behöver varenda krona av välfärdens resurser, och vi befarar att det handlar om miljarder som kommer i kriminellas ägo. Detta måste vi stoppa, också därför att varje patient löper risk att få en felaktig förskrivning eller ett felaktigt läkemedel.

Jag tackar ledamoten för frågan och för debatten.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 8 Svar på interpellation 2024/25:128 om lagen om valfrihetssystem

Anf. 23 Statsrådet ERIK SLOTTNER (KD):

Fru talman! Eva Lindh har frågat mig på vilket sätt jag kommer att agera för att få bort fusk och missbruk av vår välfärd och om jag är beredd att avskaffa lagen om valfrihetssystem inom de områden där riskerna för fusk och missbruk är som störst.

Som civilminister ansvarar jag för lagen om valfrihet, eller LOV. Frågan hur välfärden ska lösas spänner samtidigt över ett antal olika politikområden.

Inledningsvis bör det framhållas att LOV är en förfarandelagstiftning. Lagen beskriver hur kommuner och regioner ska gå till väga om de vill att medborgarna ska få välja vilken aktör som ska utföra tjänster åt dem.

Att ge den enskilda möjligheten att välja utförare är någonting positivt. Med detta följer samtidigt att kommuner och regioner behöver utföra ett genomtänkt arbete, från planering och utformande av förfrågningsunderlag till grundlig uppföljning. Att avskaffa LOV gör inte detta viktiga grundarbete enklare.

Den mest effektiva åtgärden mot välfärdsbrott är att aldrig ge företag som verkar med stöd av kriminella tillträde till marknaden. En av regeringens främsta prioriteringar är att bekämpa brottsligheten.

Regeringen vidtar flera åtgärder som syftar till att kontrollen och uppföljningen av välfärdssystemen ska förbättras. Regeringen har bland annat gett Statskontoret i uppdrag att föreslå åtgärder för att förbättra kommuners och regioners kontroll och uppföljning av privata utförare i syfte att motverka välfärdsbrottslighet, oseriösa aktörer och korruption.

Vidare föreslår regeringen i budgetpropositionen för 2025 att Leverantörskontrollutredningens förslag att Bolagsverket ska ansvara för att tillhandahålla ett it-system för samordnad registerkontroll av leverantörer vid offentliga upphandlingar och valfrihetssystem genomförs. Utredningens förslag innebär att upphandlande organisationer ska kunna vända sig till Bolagsverket för att på ett snabbt och enkelt sätt kontrollera uppgifter från register hos Bolagsverket, Polismyndigheten, Skatteverket, Kronofogdemyndigheten och länsstyrelserna. Leverantörer som gjort sig skyldiga till brott eller andra oegentligheter ska enkelt kunna uteslutas.

Det kan vara värt att nämna att detta förslag har välkomnats brett vid remissbehandlingen – i princip alla remissinstanser tillstyrker det. Bland annat framförs att förslaget främjar en sund konkurrens och motverkar arbetslivskriminalitet. Utredningens förslag bereds nu inom Regeringskansliet.

Inom Regeringskansliet bereds just nu också utredningens förslag om att harmonisera uteslutningsgrunderna i LOV med dem som gäller för offentlig upphandling. Utredningens förslag innebär bland annat att en sökande kan uteslutas på grunder som kommunen eller regionen har skrivit in i underlaget. Detta skulle bli en stor förändring i förhållande till hur det varit tidigare.

Det är kommunerna och regionerna själva som väljer hur tjänsterna ska tillhandahållas medborgarna. Det är också de som har bäst förutsättningar att göra marknads- och riskanalyser för att kunna avgöra vad som är bäst i olika fall. Valet är i de allra flesta fall fritt mellan upphandling, valfrihetssystem och egen regi. Därtill finns möjlighet att på olika sätt samarbeta med civilsamhället och den idéburna sektorn.

Anf. 24 EVA LINDH (S):

Herr talman! Miljarder av skattebetalarnas kronor hamnar i kriminellas fickor – det är den välfärdsbrottslighet vi ser just nu. Det handlar om anställda som känner sig tvingade att delta i fuskandet, anställda som har orimliga arbetsvillkor och klienter eller patienter som faktiskt inte finns, eller som i alla fall inte får något stöd trots att de på papperet får det, för att det gagnar dem som vill krama ut några extra kronor ur systemet. Detta är välfärdsbrottsligheten i Sverige i dag.

Varför börjar jag med detta? Jo, för att lagen om valfrihetssystem, som vi i dag diskuterar, har visat sig vara en lagstiftning som öppnar för omfattande välfärdsbrottslighet. Jag säger inte att alla företag som finns inom lagen om valfrihetssystem är fuskare, men jag säger att lagen öppnar för omfattande välfärdsbrottslighet. Vi har sett det i kommun efter kommun. Varje gång en kommun eller region börjar granska detta kan det ena efter det andra företaget, efter den ganska omfattande granskning som krävs, uteslutas.

När jag var kommunalråd i Linköpings kommun fattade vi så fort Socialdemokraterna tog över styret beslut om att granska alla företag inom hemtjänsten, där vi hade lagen om valfrihetssystem. Vi uteslöt 16 företag. Nu har vi inte längre kvar lagen om valfrihetssystem eftersom det inte är rimligt att ha ett system som inte är till för patienterna, klienterna eller brukarna – eller vad man nu väljer att kalla dem – som behöver det stöd de ska få. Detta ska ju inte handla om att få pengar eller att använda verksamheten i kriminella syften.

Det är därför jag har ställt frågan om statsrådet är villig att på allvar ta itu med välfärdsbrottsligheten. Socialdemokraterna är alls inte motståndare till att man ska kontrollera och ha stor insyn – givetvis ska man ha det. Men oavsett hur mycket man lägger ned – om vi har ett system som öppnar för missbruk kommer det att missbrukas.

Är statsrådet villig att på allvar ta itu med välfärdsbrottsligheten? Kanske kan han börja där fusket har visat sig vara som störst eller åtminstone börja med att inte tvinga regionerna att ha lagen om valfrihetssystem. Statsrådet säger i sitt svar att i de flesta fall kan kommunerna och regionerna välja. Men regionerna kan faktiskt inte välja om de vill ha lagen om valfrihetssystem eller inte.

Jag är besjälad av detta av flera skäl. Välfärdsbrottsligheten gör mig fruktansvärt upprörd för att den tar pengar från den viktiga välfärden, som vi vill stärka, inte försvaga. Detta drabbar dessutom så många människor, också dem som arbetar inom dessa verksamheter.

Anf. 25 MARKUS KALLIFATIDES (S):

Herr talman! Jag tackar statsrådet för svaret på interpellanten Eva Lindhs angelägna frågor. Tack också för möjligheten att delta i debatten!

I sitt svar till Eva Lindh säger statsrådet att det inledningsvis bör framhållas att LOV är en förfarandelagstiftning. Jag menar att det inte är det enda lagen om valfrihetssystem är. Det är en lagstiftning som ger regioner och kommuner möjligheten att inrätta så kallade valfrihetssystem, men det är i dagsläget också en lagstiftning som tvingar regioner att införa valfrihetssystem på det mycket stora och för oss alla centrala området primärvård. Staten ingriper alltså mycket kraftfullt genom lagen om valfrihetssystem i kommunernas och inte minst regionernas verksamhet, och rent generellt ligger väl det i linje med statsrådets partis hållning att hela sjukvården borde förstatligas. Vi socialdemokrater är mer försiktiga i denna fråga, men vi är inte främmande för varsamma reformer som hanterar angelägna samhällsproblem.

Eva Lindh har ställt två konkreta frågor till statsrådet. Jag menar att statsrådet har avgett ett någorlunda tydligt svar på den första frågan genom att ange ett antal åtgärder regeringen har vidtagit och aviserat för att bekämpa fusk och missbruk av välfärdssystemen.

När det gäller den andra frågan efterfrågar jag dock ett förtydligande. Har jag uppfattat det rätt att den SD-styrda regeringen och statsrådet inte är beredda att lyfta ut enskilda verksamhetsområden från lagen om valfrihetssystemets giltighetsområde? Är man inte beredd att gå igenom listan av verksamheter inom svensk välfärd och på en eller annan grund efter saklig analys komma fram till att det här och det här bör kommuner och regioner inte ha möjlighet att organisera genom lagen om valfrihetssystem? Det kan vara läkarvård på sjukhus, provrörsbefruktning, blodanalys, dialys i hemmet, homeopatiska tjänster, ambulanstjänster, tjänster av blodbanker, spermabank och organbanker, socialt arbete, socialvård utan inkvartering, barnomsorg inom förskola, familjeplanering med mera. Är statsrådet och regeringen verkligen inte beredda att se över om vi kan ta bort några av dessa verksamheter från lagen om valfrihetssystemets giltighetsområde?

Anf. 26 KRISTOFFER LINDBERG (S):

Herr talman! Jag tackar Eva Lindh för interpellationen som gör det möjligt för oss att i dag få diskutera en oerhört viktig fråga: LOV och den fria etableringsrätten för företag inom välfärden.

Låt mig ta avstamp i min hemregion. För två år sedan, i oktober 2022, fick Region Gävleborg in en ansökan från bolaget Premicare om att säga upp avtalet för hälsocentralen i Ljusne utanför Söderhamn. Den var helt enkelt inte tillräckligt lönsam för det privata företaget. Samtidigt som Ljusne i dag står utan en hälsocentral har man inne i Söderhamn fyra hälsocentraler varav tre privata.

Nu har alltså det fenomen som varit tydligt i landets storstäder också kommit till Hälsingland – och även till andra delar av landet. Sjukvårdshuvudmän etablerar sig i områden där det bor många personer med oftast lindriga besvär, det vill säga i klartext stadskärnor och områden med goda socioekonomiska villkor. Samtidigt väljer de bort glesbygden, mindre orter och förorter med sämre socioekonomiska förutsättningar. Idealet för bolagens aktieägare är så många patienter som möjligt som gör många korta besök för besvär som inte kräver omfattande vård.

Orsaken till att man kan göra så här är det extrema svenska marknadsexperimentet i välfärden. Den fria etableringsrätten gör att vård inte finns där behoven finns utan där det är lönsamt för den privata vårdgivaren att finnas. Det gör att regionerna inte kan lägga resurserna där vi faktiskt vet att de största behoven finns. Det är klart att Region Gävleborg skulle klara av att driva en hälsocentral i Ljusne om man inte som nu behöver finansiera en överetablering inne i Söderhamn. Men detta är en konsekvens av den fria etableringsrätten och vinstjakten. Denna extrema marknadslogik i svensk välfärd gör alltså att regionen inte har resurser att öppna en hälsocentral i Ljusne även om behovet finns. Regionen får inte heller styra nya privata etableringar till Ljusne eller avvisa ytterligare nya etableringar i socioekonomiskt starka områden. Låt detta sjunka in.

Det här innebär ju inget mindre än att samhällsplaneringen inte styrs av folkets företrädare och medborgarnas behov utan av marknaden, som om primärvården vore vilken korvkiosk som helst. Det är skattepengar vi pratar om. Ska vi ha svensk skattefinansierad primärvård till salu på en oreglerad marknad? Eller ser regeringen detta problem, och finns viljan att faktiskt göra något åt detta?

Tänker ministern vidta några åtgärder för att komma till rätta med den ojämlikhet vad gäller tillgång till vård som den fria etableringsrätten och lagen om valfrihet fört med sig? Är ministern beredd att genomföra begränsningar av den fria etableringsrätten och göra det möjligt för regionerna att planera sin sjukvårdsorganisation utifrån medborgarnas behov snarare än företagets vinstintressen?

Anf. 27 Statsrådet ERIK SLOTTNER (KD):

Herr talman! En del av de frågor som ställdes är jag som civilminister inte ansvarig för. Många av frågorna rör snarare sjukvårdsministerns ansvarsområde, exempelvis huruvida LOV ska vara obligatorisk inom primärvården och om den fria etableringsrätten. Det ansvarar inte jag för, och de frågorna kommer jag alltså inte att kunna svara på. Jag hänvisar interpellanten till ministern som är ansvarig för just de frågorna.

Prot. 2024/25:26

7 november

Svar på
interpellationer

Ingen skattekrone ska gå till att finansiera kriminell verksamhet. Det är grunden. Det är därför regeringen inom en rad olika områden gör insatser för att stävja den kriminella ekonomin – alltså kriminaliteten överlag, men framför allt den grova brottsligheten. Man ska strypa den kriminella ekonomin, och målet är att inga offentliga medel ska gå till kriminella aktörer.

Välfärdsbrottslighet är ett stort problem. Vi ser att det förekommer. Det är också därför vi gör många olika insatser för att komma åt det. Men är det LOV:s fel att kriminella aktörer etablerar sig? Nej, faktiskt inte. En del kriminella aktörer använder sig uppenbart av LOV för att ta sig in på en offentlig marknad, men det är inte på grund av LOV eller dess konstruktion som kriminella aktörer finns.

Det finns kriminella aktörer som i hög grad utnyttjar även LOU. De lyckas få offentliga kontrakt via LOU-förfaranden i Sverige. Det ser vi många olika exempel på. Här är det nog snarast kreativiteten hos de kriminella aktörerna som är problemet, inte lagstiftningen i sig.

Det är upp till varje kommun att välja om man ska använda sig av LOV och erbjuda valfrihet inom exempelvis hemtjänsten och på äldreboendesidan. Om man gör det sätter LOV ramarna. Det är ett sätt att erbjuda valfrihet, men det ställer också krav på att kommunerna kan hantera detta, följa upp och kontrollera verksamheten. Gör man bedömningen att man inte har förmåga och kapacitet att följa upp privata utförare verksamhet eller göra tillräckliga bakgrundskontroller av utförare som levererar tjänster till kommunerna kanske man bör ifrågasätta om man ska ha LOV och i stället använda sig av ett annat system. Det är upp till kommunerna att avgöra.

Som civilminister ansvarar jag för själva lagstiftningen LOV, men jag kan som sagt inte svara på frågorna om den fria etableringsrätten. Det behöver jag inte upprepa.

Eva Lindh säger att hon är besjälad av den här frågan, men det är jag också. Precis som Lindh har jag en bakgrund som kommunpolitiker i en kommun där användningen av LOV var mycket utbredd. Jag fick komma i kontakt med väldigt många företag, inte minst inom hemtjänsten, som utförde service till och omsorg av gamla och sjuka människor på ett sätt som var fullt av själ och hjärta. Det var företag som förmodligen inte hade blivit upphandlade i ett LOU-system, på grund av att de var för små, men som var mycket uppskattade av de äldre i en enskild stadsdel – i mitt fall i Stockholm.

Den mångfald av aktörer vi kunde se inom hemtjänsten och även på boendesidan hade förmodligen inte funnits om man inte erbjudit detta via LOV. Men det ställer såklart stora krav på kommunen att följa upp verksamheten och se till att de tjänster som företagen ålagts utförs enligt de krav som avtalats.

Det som också är fördelen med LOV är att man inte konkurrerar med pris. Det är inte så att lägsta pris vinner upphandlingen, utan alla som uppfyller kriterierna får samma ersättning. Det tycker jag är en stor fördel med LOV jämfört med andra system.

Anf. 28 EVA LINDH (S):

Herr talman! Jag börjar med några kommentarer till statsrådets svar här i talarstolen. Statsrådet sa att om man inte kan ha kontroll kanske man inte

ska ha lagen om valfrihetssystem. Det är just därför vi tycker att det är orimligt att det är ett tvång för regioner att ha lagen om valfrihetssystem. Statsrådet har sagt att han inte kommer att svara på det, men regeringen har ju ett gemensamt ansvar för alla frågor, även om det aktuella statsrådet naturligtvis har ett särskilt ansvar. Jag vill alltså ändå skicka med statsrådet att det här är orimligt och att man faktiskt borde göra någonting åt det.

Det finns fler saker som är ännu mer orimliga med det här. Jag träffade en kvinna som hade arbetat med tillsyn och kontroll av företag som anlitas under lagen om valfrihetssystem. Hon sa att när de letade hittade de fel. Hon visste att alla kommuner och regioner inte har samma resurser och möjligheter att kolla men sa att om man börjar göra det kommer man att hitta fel. Antingen får man då blunda och gå vidare till andra arbetsuppgifter eller fortsätta – och när man fortsätter hittar man felen. Det kan till exempel handla om slavliknande arbetsvillkor.

I Sundbyberg har åtta företag slängts ut efter det att man började kontrollera. Jag har redan tagit upp situationen hemma i Linköping. I Norrköping har man nu fått stänga av ytterligare ett företag inom LOV. Det man säger där är att det finns risk för oseriösa aktörer och låg vårdkvalitet – det vet vi, för det är så det ser ut på alla ställen. Man har hittat allvarliga brister som äventyrar omsorgstagarnas hälsa och säkerhet. Och så håller det på. Exempelvis har man fakturerat ett stort antal timmar eller tillfällen hos personer som antingen inte finns eller inte har beviljats några insatser. Man har fakturerat 40 timmar i stället för 20, eller vad det nu kan vara.

Det mest upprörande är förstås de slavliknande arbetsvillkoren. Det är helt fruktansvärt att vi kan ha det så i Sverige, ett land som många tror har en bra välfärd med bra arbetsvillkor. Men så ser det inte ut längre. Det är precis det vi pratar om. Vi har en lagstiftning som möjliggör välfärdsbrottslighet och arbetslivskriminalitet.

Det handlar om resurser som alla vi skattebetalare har betalat in med förhoppningen och i tron att de går till en välfärd som vi vill vara med och finansiera för äldre och personer som är i behov av stöd och hjälp. Men när resurserna inte går dit är det upprörande. Jag vill alltså upprepa frågan om statsrådet är beredd att se över lagen om valfrihetssystem och ta bort lagstiftningen på de områden där vi har sett att fuskets är som störst.

Anf. 29 MARKUS KALLIFATIDES (S):

Herr talman! Tack, statsrådet, för tidigare svar! Det svar jag misstänker är det korrekta har blivit något tydligare. Det framstår tyvärr som att den SD-styrda regeringen och statsrådet inte är beredda att se över vilka verksamheter som ska vara möjliga under lagen om valfrihetssystem. Ett tydligare svar efterfrågar jag dock fortfarande, om statsrådet anser sig beredd att ge ett sådant svar eller om det är ett annat statsråd som ska ge det.

Herr talman! Under sommaren 2022 initierade den dåvarande socialdemokratiska regeringen och statsrådet Ida Karkiainen en utredning. Den kom efter det olyckliga faktumet att vi socialdemokrater inte var så framgångsrika i allmänna val som vi hade önskat och att Sverige fick den SD-styrda regering som vi nu har. Denna utredning om kommuners och regioners kostnader för valfrihetssystem gick i mål och överlämnades till statsrådet Erik Slottner.

I SOU 2022:69 ges en kunskapsöversikt över den angelägna frågan om valfrihetssystemens kostnader i vid mening. Jag lägger på en liten bonus-

fråga här, herr talman: Avser statsrådet att ta insikterna från den statliga kunskapsöversikten vidare, inte minst när det gäller det kostsamma sista-handsansvaret, som alla valfrihetssystem medför för såväl kommuner som regioner?

Anf. 30 KRISTOFFER LINDBERG (S):

Herr talman! Tack, ministern, för debatten! Jag vill vara tydlig: Mitt inlägg i denna debatt handlar om lagen om valfrihetssystem och den fria etableringsrätten för privata aktörer, som staten tvingar regionerna att ha. Det handlar inte om möjligheten för medborgare att välja vårdgivare, som är en helt annan fråga.

Jag tror att vi alla delar uppfattningen att det i grunden finns något positivt i att människor kan välja vilken hälsocentral eller vårdcentral de vill vara listade hos, men det betyder inte att det inte finns problem med LOV och den fria etableringsrätten inom exempelvis primärvården, som jag tydligt redogjorde för.

I dagens verklighet får vi alltså fyra hälsocentraler på ett ställe där det kanske finns behov av två, samtidigt som vi blir helt utan hälsocentral i ett område där det faktiskt finns behov av åtminstone en. Detta gör att den valfrihet som kanske ser bra ut på papperet i praktiken är en falsk frihet. Det är en frihet för marknadskrafterna, för aktieägarna i företagen och för de friska i storstaden, men det är långt ifrån alltid en frihet för dem som är i allra störst behov av vård eller för dem som till äventyrs inte valt att bosätta sig i en storstad eller ett större samhälle.

Dagens system innebär att skattebetalarnas pengar faktiskt inte används på det bästa och mest effektiva sättet och att primärvården inte kan finnas tillgänglig där den skulle behöva finnas. Min avslutande fråga är därför: Avser ministern att genomföra förändringar som låter regionerna själva besluta om LOV?

Anf. 31 Statsrådet ERIK SLOTTNER (KD):

Herr talman! För att besvara den senaste frågan från Kristoffer Lindberg: Nej, det avser jag inte eftersom jag inte har den befogenheten. Det är inte jag som kommer att föreslå det. Det är inte civilministern som kan lägga fram en sådan proposition, utan det är en annan minister som lägger fram en proposition som tar bort den fria etableringsrätten. Därför blir svaret på frågan nej. Frågan får ställas till ansvarigt statsråd.

Jag vill återigen säga att jag inte tror att problemet här är den fria etableringsrätten. Problemet eller utmaningen är att rigga ersättningssystemet på ett sätt som gör att det blir mer attraktivt att fördela vårdkapacitetens resurser jämnt över regionen.

Genom ett bra ersättningssystem kan man faktiskt påverka bland annat placeringar av vårdcentraler, hälsocentraler eller vad det nu är för något så att det blir mer jämnt, för att ta ett exempel. Men då måste man vara lite smart och listig i hur man riggar ersättningssystemen.

Det är samma sak på den kommunala sidan. Självfallet kan man höja kraven i förfrågningsunderlagen och den vägen minska antalet utförare, om man tycker att de är för många. Om man tycker att det är ett problem kan man höja kraven, för då kommer en del förmodligen inte att klara dem.

Man kan jobba på det sättet, men valfrihet ställer också större krav på politiker att vara smarta, lite fingerfärdiga och strategiska när de framstäl-

ler förfrågningsunderlag och riggar ersättningssystem. Jag tror att detta i grunden premierar och vässar kvaliteten. Det är min övertygelse.

Sedan kan jag tycka att alla regioner har en sådan storlek att de bör kunna ha kapacitet att kontrollera och ha en uppföljande kontroll av de utförare de har. Det måste jag ändå säga. På kommunsidan kan det emellannåt vara svårare eftersom vi har en del kommuner som är mycket små, men det finns ingen region som är så liten. Alla regioner har en befolkning vars antal är någorlunda kritiskt.

Jag vill också nämna Leverantörskontrollutredningen, som finns med i mitt interpellationssvar. Jag vill gärna betona att vi likställer uteslutningsgrunderna i LOV och LOU. Detta var inte något som den förra regeringen återkom med, men nu kommer det att bli lättare.

I takt med att LOU och lagstiftningen när det gäller uteslutningsgrunder uppdateras följer LOV med. Det är mycket bra, för det kommer att göra det enklare att utesluta aktörer som inte är seriösa. Detta är något som har efterfrågats, och där har regeringen återkommit med konkret politik.

Vi ger nu pengar i budgeten till Konkurrensverket för att öka tillsynen av exempelvis upphandlande verksamheter, och vi kommer att gå vidare med skärpning av internkontrollen i kommunallagen, som är en annan viktig fråga för att komma åt detta.

Vi underlättar informationsdelning mellan myndigheter och mellan kommun och stat, vilket säkert också kommer att kunna medföra att en del fel och brister upptäcks lättare. Jag vet att sjukvårdsminister Acko Ankarberg Johansson också har flera åtgärder på gång för att det ska fungera bättre med exempelvis ett nationellt vårdregister.

Det pågår alltså en hel del för att styra upp detta som dock inte attackerar själva valfriheten eller den enskilda medborgarens rätt att välja vårdgivare, hemtjänstutförare eller äldreboende. För mig är det jätteviktigt att vi så långt som möjligt bevarar valfriheten, och då är LOV en lagstiftning som ska förenkla detta, så att det inte blir vilda västern bland kommuner som vill införa valfrihet. LOV är en förfarandelag – en lagstiftning om hur man går till väga om man vill erbjuda valfrihetssystem åt sina medborgare.

Sedan ställde Markus Kallifatides en del frågor till en regering som jag inte sitter i. Jag sitter inte i en SD-styrd regering, och det vet Markus Kallifatides.

Anf. 32 EVA LINDH (S):

Herr talman! Det finns några saker som skiljer oss socialdemokrater och den SD-styrda regeringen. Det handlar till exempel om synen på valfrihet. Vi tycker att valfrihet är viktigt. Det kan handla om att välja utförare också, om kommunen vill ha det – absolut.

För oss är dock riktig valfrihet att kunna påverka innehållet i det stöd som ges. Detta är viktigt, men precis som Kristoffer Lindberg var inne på begränsas det ibland av lagstiftningen när man i stället ska lägga fokus på att inte kunna ge medborgarna och invånarna i länet eller regionen den vård som man ser att de behöver eller när resurser begränsas så att man inte kan ge det stöd, den vård och den omsorg som man tycker att människor behöver.

Där skiljer vi oss alltså åt. För mig och för oss socialdemokrater är det detta som är i fokus. Någonstans är det ju ett val. Är det viktigast att behålla lagen om valfrihetssystem, eller är det viktigast att inte krama ett

Prot. 2024/25:26
7 november

Svar på
interpellationer

system som uppenbarligen möjliggör välfärdsbrottslighet? Det senare tycker inte vi.

Vi är beredda att se över alla system därför att vi vill ge den bästa välfärden så att vi sparar resurserna, organisationen och allt vi har för att göra det bästa för den enskilde och därför att vi vill stå upp för en stark välfärd i Sverige.

Anf. 33 Statsrådet ERIK SLOTTNER (KD):

Herr talman! Socialdemokraterna är alltid snabba med att attackera valfriheten eller säga att det är valfriheten som är orsaken till många problem, fel och brister. För mig kan valfriheten i sig aldrig vara problemet, utan det är hur vi använder oss av valfriheten och olika valfrihetssystem. Där är vi uppenbarligen mer eller mindre framgångsrika.

Så fort det blir problem eller missförhållanden i en privat verksamhet är det alltid utföraren som är problemet, men när det uppstår problem eller missförhållanden i en kommunal eller offentligt styrd verksamhet är det aldrig ägandet som är problemet. Då är det ofta resursbrist man klagar på. Jag har alltid fascinerats mycket av det där.

Självklart ska alla utförare skärpa till sig, oavsett om de är kommunala, offentliga eller privata. Annars ska de inte finnas på marknaden över huvud taget. För mig spelar ägandet ingen roll. Men jag är helt övertygad om att en mångfald av leverantörer av offentlig service i grunden är bra för kvaliteten.

Vi har lagen om valfrihet för att skapa förutsägbarhet och ordning och reda inom valfriheten. Det är ett valfrihetssystem som kommuner och regioner kan använda sig av.

Vi kan alltid rada upp problem, men vi måste också se de goda exempel som finns på privata företag. De finns till, exempelvis inom äldreomsorgen, just för att LOV finns. Inte minst många kvinnor driver de företagen, eftersom de har en vilja att göra vardagen och livet bättre för äldre och sköra människor.

De problem som radas upp kan lika gärna uppstå om vi gör en upphandling enligt LOU som om vi gör den enligt LOV. Men kommunerna måste bli bättre på att följa upp och att ha kontrollsystem. Därför skärper vi också kommunallagen i detta avseende.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 13.51 på förslag av förste vice talmannen att ajournera sammanträdet till kl. 14.00, då frågestunden skulle börja.

Återupptaget sammanträde

Sammanträdet återupptogs kl. 14.00.

Anf. 34 FÖRSTE VICE TALMANNEN:

Jag vill hälsa statsråden välkomna. Frågor besvaras i dag av statsrådet Anna Tenje, arbetsmarknads- och integrationsminister Mats Persson, kulturminister Parisa Liljestrand och statsrådet Andreas Carlson.

En fråga ska vara av övergripande och allmänpolitiskt slag eller avse ett ämne som faller inom statsrådets ansvarsområde och rör dennes tjänsteutövning. Statsrådet Anna Tenje besvarar såväl allmänpolitiska frågor som frågor inom sitt eget ansvarsområde.

Regeringens jobbpolitik

Anf. 35 ARDALAN SHEKARABI (S):

Herr talman! Arbetslösheten stiger i Sverige. Vi bevittnar nu massarbetslöshet. Ungdomsarbetslösheten stiger. Långtidsarbetslösheten stiger. Faktum är att vi har den högsta arbetslöshetsnivån på tio år. Trots det fortsätter regeringen sin passiva linje. Varannan krona till jobbinsatser har tagits bort sedan regeringen tog över makten i Sverige. Detta möter kritik från fackförbund och arbetsgivare. Även Finanspolitiska rådet har kritiserat regeringens jobbpolitik väldigt tydligt.

Min fråga går till arbetsmarknadsministern: När tänker ministern ändra regeringens jobbpolitik? När tänker han ta till sig den kritik som kommer nu från väldigt många aktörer om att det behövs aktiva jobbinsatser för att bekämpa arbetslösheten?

(Applåder)

Anf. 36 Arbetsmarknads- och integrationsminister MATS PERSSON (L):

Herr talman! Jag tackar Ardalan Shekarabi för frågan. När regering tillträdde var inflationen i Sverige 10 procent. Svenska folket har märkt av det. Det har varit och är väldigt tufft för många i den privata ekonomin. Det är klart att det märks på arbetsmarknaden när räntorna höjts.

I dag meddelade Riksbanken att den gör en dubbelhöjning av reporäntan, vilket innebär att vi nu ser hur räntorna långsamt går tillbaka, hur investeringarna i ekonomin kommer att öka och hur jobben kommer att bli fler och arbetslösheten minska. Det är tufft i svensk ekonomi. Det är lång vinter på arbetsmarknaden. Men långt borta i horisonten ser vi att det vänder för att regeringen har varit ansvarstagande. Tillsammans med Riksbanken ser vi nu till att vanligt folk får det bättre och bättre.

Anf. 37 ARDALAN SHEKARABI (S):

Herr talman! Det verkar som om arbetsmarknadsministern inte riktigt hörde min fråga. Jag frågade inte vad Riksbanken gör utan vad regeringen gör. Varannan krona till jobbinsatser har ju försvunnit. Finanspolitiska rådet, arbetsgivare och näringslivet kritiserar regeringens passivitet. De människor som är arbetslösa får inte tillgång till rätt utbildning så att de kan ta de jobb som finns.

Vilka anpassningar gör regeringen av sin jobbpolitik inför det faktum att vi nu har den högsta arbetslösheten på tio år?

(Applåder)

Anf. 38 Arbetsmarknads- och integrationsminister MATS PERSSON (L):

Herr talman! Jag måste korrigera mig. Riksbanken *sänker* naturligtvis räntan, och det är vi alla glada för.

Under det kommande året kommer 120 000 personer att kunna gå en yrkesutbildning i Sverige. De kommer att kunna gå en utbildning för att ta ett ledigt jobb som väntar i andra änden. Bussförare, elinstallatör och vårdbiträde är yrken och utbildningar som leder till jobb. Nästa år kommer 120 000 personer att kunna gå en yrkesutbildning. Den politiken gör skillnad för att pressa tillbaka arbetslösheten.
(Applåder)

Statligt stöd till antidemokratiska tidskrifter

Anf. 39 ALEXANDER CHRISTIANSSON (SD):

Herr talman! Min fråga går till kulturministern. Inom stödet för kulturtidskrifter, som fördelas av Statens kulturråd, finns det exempel på tidskrifter som uppenbarligen har en antidemokratisk, anarkistisk och revolutionär agenda. Ett exempel på detta är Tidningen Brand, som har täta kopplingar med Afa. Organisationen Afa omnämns av Säpo som våldsbejaktande vänsterextremistisk.

Vi talar alltså om organisationer som vill störta vår demokrati och vårt samhälle. Detta finansieras av statliga skattemedel, vilket jag och Sverigedemokraterna ser som bekymmersamt, för att använda ett milt ord.

Jag vill fråga kulturministern hur hon tänker att man kan hantera detta och hur man kan komma till rätta med det hela så att organisationer och tidskrifter som dessa inte ska kunna ta del av statliga medel framöver.

Anf. 40 Kulturminister PARISA LILJESTRAND (M):

Herr talman! Det är alldeles uppenbart att det har funnits mycket för regeringen att ta tag i när det gäller mediepolitiken. På något sätt måste man se till att vi har en fungerande demokratisk infrastruktur inom mediepolitiken. Den ska hänga ihop. Vi ska ha en stark public service som står på egna ben och är oberoende. Samtidigt ska vi ha kommersiella fria medier som kan väga upp en god balans i detta.

Från och med den 1 januari har vi ett nytt mediestöd. Det gäller inte tidskrifterna, utan för dem har vi i stället valt att tillsätta en tidskriftsutredning som ska titta på hur man kan jobba med tidskrifter ur ett övergångsperspektiv. Tidskrifterna behöver också göra den omställning som vanliga medier är mitt uppe i.

Anf. 41 ALEXANDER CHRISTIANSSON (SD):

Herr talman! Jag tror att utredningen av tidskrifter kommer att mynna ut i något väldigt gott.

Jag upplever att vi Tidöpartier har tagit tag i frågor om extremism, antisemitism och sådant med kraft. Som jag ser det kommer utredningen av tidskrifter kanske inte att beröra just den frågan. Därför vill jag fråga kulturministern om hon tycker att det vore intressant att se över om exempelvis de demokrativillkor som vi har för mediestödet och civilsamhället i stort även kan appliceras på tidskrifterna.

Anf. 42 Kulturminister PARISA LILJESTRAND (M):

Herr talman! Det finns absolut skäl att diskutera demokrativillkor för alla typer av skattemedel som ges i form av bidrag. När det gäller mediestödet och bidrag till medier och tidskrifter är det relevant att också fundera på den balans som måste finnas. Genom att införa ett mediestöd kan man ju faktiskt också göra det ännu mer svårbedömt och framför allt mer beroende av andra faktorer. När man diskuterar stöd till medier generellt är det riktigt att tänka på mediernas oberoende även när man talar om demokrativillkor.

Sjukpenningtak för arbetssökande

Anf. 43 ISABELL MIXTER (V):

Herr talman! Göteborgs-Posten rapporterade i början av veckan om 57-åriga Marie som diagnostiserades med bröstcancer för drygt tio år sedan. Efter tuffa behandlingar blev hon av med sitt jobb, och i dag lever hon med kronisk cancer och kan därför inte arbeta. Hon får sjukpenning på 543 kronor per dag, och hennes ekonomi har rasat. Om hon inte hade levt tillsammans med någon skulle hon ha små utsikter till att klara av situationen.

Marie har fått frågan från Försäkringskassan hur länge hon har kvar att leva. Hon säger i intervjun: De frågade hur länge jag har kvar att leva, det vill säga hur länge jag ska vara en belastning och kostnad för dem. Så uppfattade hon frågan.

I samma artikel ställs frågor till Anna Tenje, ansvarig minister, om rimligheten i att leva på 543 kronor per dag. Jag vill alltså fråga Anna Tenje om regeringen kommer att ta några initiativ till att höja taket i sjukpenningen för arbetssökande.

Anf. 44 Statsrådet ANNA TENJE (M):

Herr talman! Stort tack till Isabell Mixter för en mycket bra fråga. Det är såklart gastkramande och speciellt att få den typen av frågor. Det är en svår situation när man befinner sig i ett palliativt skede i en sjukdom där framtidsutsikterna ser dystra ut.

Givetvis ska vi ha en sjukförsäkring, en sjukpenning samt ett sjukförsäkringssystem som finns där när man behöver dem som allra mest. Vi ska ha ett tryggt system.

Frågan som Isabell Mixter ställer till mig kan jag inte svara på här och nu i dag, precis som jag svarade när frågorna kom i tidningen, men det här är en fråga som jag följer mycket noga.

Anf. 45 ISABELL MIXTER (V):

Herr talman! Jag tackar för svaret.

Det som också nämns i intervjun, i svaret från ministern, är att cancervården ska förbättras i Sverige.

Det är anmärkningsvärt att den här regeringen talar om att förbättra vården när vi samtidigt står i den djupaste sjukvårdskrisen på decennier. Sjukvårdspersonal sägs upp på löpande band. Det är nästan att likna vid något slags Trumpretorik. Det är faktiskt en lögn att sjukvården förbättras.

Hur anser ministern att cancervården ska förbättras med er budget?

Prot. 2024/25:26

7 november

Frågestund

Anf. 46 Statsrådet ANNA TENJE (M):

Herr talman! Jag tackar för följdfrågan.

Som vi alla vet är sjukvården en fråga som först och främst vilar på regionernas ansvar och den beskattningsrätt som tas ut från regionerna.

Den här regeringen har under budgetarna för 2023 och 2024 samt för 2025, nästkommande år, gjort stora satsningar på sjukvården och extrasatsningar inte minst för att öka tillgängligheten och korta köerna med extramiljarder i det avseendet. Cancervården ligger dessutom uppe för revidering, och avtal har nyligen tecknats.

Arbetsmarknadspolitiska åtgärder

Anf. 47 JONNY CATO (C):

Herr talman! Regeringen är duktig på att hålla presskonferenser om misären på svensk arbetsmarknad. Regeringen är desto sämre på att leverera konkreta åtgärder för att trycka tillbaka arbetslösheten. I stället verkar den nye ministern mer angelägen om att diskutera vems fel det har varit historiskt. Jag kan i stället konstatera att det nu är Mats Perssons ansvar.

Läget på svensk arbetsmarknad börjar bli akut. Vilka konkreta åtgärder är regeringen beredd att vidta för att det ska bli mer lönsamt att arbeta och billigare att anställa och för att fler utrikes födda ska få det första riktigt viktiga jobbet att gå till?

(Applåder)

Anf. 48 Arbetsmarknads- och integrationsminister MATS

PERSSON (L):

Herr talman! Jag tackar Jonny Cato för hans fråga.

Regeringen gör för det första många insatser för att få ned arbetslösheten. Det viktigaste vi kan göra är att se till att vi nu kan få lägre räntor i den svenska ekonomin och att vi kan pressa tillbaka inflationen. Det är en förutsättning för att de ekonomiska hjulen ska rulla snabbare, att arbetslösheten kan minska och att jobben kan bli fler.

För det andra ser vi till att 120 000 svenskar nästa år får möjlighet att gå en yrkesutbildning, det vill säga en utbildning som leder till ett jobb och ett yrke, ofta i en bransch som skriker efter arbetskraft.

För det tredje ser vi till att göra det mer lönsamt att gå från bidrag till arbete. Det ska alltid löna sig att jobba jämfört med att leva på bidrag. Den som stiger upp på morgonen och är på jobbet klockan sju ska känna att det för honom eller henne lönar sig att gå till jobbet och göra sitt bästa jämfört med den som lever på bidrag.

Anf. 49 JONNY CATO (C):

Herr talman! Jag kan konstatera att de åtgärder som presenterades ligger på andra ministrars ansvarsområden och inte på Arbetsmarknadsdepartementet.

Det är väl lite synonymt för hela mandatperioden att propositionslistan från Arbetsmarknadsdepartementet har varit tom – tom, tom, tom. Det är lite så som regeringens arbetsmarknadspolitik ser ut. Det är alltid någon annans fel – Centerpartiets eller någon annans – eller så är det Riksbanken som ska lösa problemet.

Vad tänker Mats Persson som arbetsmarknadsminister göra för att trycka tillbaka arbetslösheten?
(Applåder)

Prot. 2024/25:26
7 november

Frågestund

Anf. 50 Arbetsmarknads- och integrationsminister MATS PERSSON (L):

Herr talman! Jag tror att det viktigaste för svenska folket är att fler människor har ett arbete att gå till. Sedan tror jag ärligt talat att människor inte bryr sig så mycket om exakt vilket departement som hanterar vilka frågor.

Det är viktigt att vi har en politik där det finns yrkesutbildning att gå och en politik med höga förväntningar på en människa att försörja sig själv. Vi sänker nu skatten för alla som arbetar i Sverige och ser till att det finns utbildningar så att man kan ta de jobb som finns. För de bristyrken där det skriks efter kompetens kan man gå en utbildning och därefter få ett arbete.

Medel till Trafikverket

Anf. 51 JACOB RISBERG (MP):

Herr talman! Trafikverket äskade redan tidigt under 2024 om 195 miljoner för att upprätthålla nuvarande tillgänglighet i trafikavtalen med regionala kollektivtrafikhuvudmän. Det är medel som regeringen har valt att inte tillföra budgeten för 2025. Nu står flera kollektivtrafikhuvudmän runt om i landet med indragna linjer, försämrad tillgänglighet samt stora osäkerheter i hur plötsliga kostnader ska täckas upp.

Som exempel innebär ett uteblivet statsbidrag 25 miljoner kronor i ökade kostnader för Tåg i Bergslagen och 18,4 miljoner kronor för Region Kalmar län. Alternativet kan bli att linjerna helt ställs in, vilket får en direkt negativ påverkan på resenärer, näringsliv och regional utveckling på ett sätt som inte kan accepteras.

Avser statsrådet Andreas Carlson att tillföra de medel som Trafikverket har äskat för att kunna upprätthålla nuvarande tillgänglighet i trafikavtalen?

Anf. 52 Statsrådet ANDREAS CARLSON (KD):

Herr talman! Jag vill tacka Jacob Risberg för frågan.

Som ledamoten väl känner till är grundprincipen att det i första hand ska bedrivas trafik på kommersiella villkor, men det finns upphandlad trafik och samverkansavtal för att det inte ska uppstå brister i tillgängligheten i infrastrukturen. Det gäller även den instruktion som Trafikverket har att ingå och ansvara för när det gäller statens avtal om transportpolitiskt motiverad interregional kollektivtrafik inklusive flygtrafik som inte upprätthålls i annan regi och där det saknas förutsättningar för kommersiell drift.

Jag vill påminna ledamoten och riksdagen om att det för en upphandling i trafiken på anslaget kommer att finnas 50 miljoner kronor mer i nästa års budget, och Trafikverket har ännu inte fattat beslut om samverkansavtalen för några av de sträckor som ledamoten tar upp.

Anf. 53 JACOB RISBERG (MP):

Herr talman! Jag tackar för svaret.

Det är inte bara Bergslagen och Kalmar som drabbas. Även många viktiga tåg- och busslinjer i norra Sverige hotas eftersom samverkan mellan Inlandståg och Norrtåg riskerar att sluta i utebliven finansiering.

Men vilka avtal som nu hotas sker mer eller mindre slumpmässigt utifrån när avtal löper ut. Kortsiktigheten i detta förfarande speglas i att information lämnas med endast några veckors framförhållning.

Anser statsrådet att regeringen har gett berörda trafikhuvudmän tillräcklig tid för att de på egen hand ska kunna hantera den situation som har uppstått?

Anf. 54 Statsrådet ANDREAS CARLSON (KD):

Herr talman! Det här är förstås en viktig fråga som regeringen följer mycket noga. Men jag vill återigen upprepa att det är Trafikverket som i sin instruktion har uppdraget att ingå avtal, och det har inte fattats några beslut om Stångådalsbanan, Tåg i Bergslagen, busstrafiken i norra Sverige och Norrtåg, som ledamoten pekar på.

Det är förstås viktigt att få så god tid på sig som möjligt, men jag vill återigen påminna om att det finns mer pengar i budgetpropositionen för 2025 än i årets budget till dessa avtal.

Nybyggnation av häkten och anstalter

Anf. 55 NORIA MANOUCHI (M):

Herr talman! Den moderata bostadspolitiken vilar framför allt på tre målsättningar. Det ska bli enklare att bygga bostäder, enklare att köpa bostäder och enklare att hyra bostäder.

Detta är också grunden i det bostadspolitiska arbete som regeringen bedriver. Det blev tydligt inte minst tidigare i veckan i fråga om höjt bolånetak och sänkt amorteringskrav.

Nyligen tog statsrådet Carlson emot en promemoria med flera förslag som syftar till att fler häkten och anstalter ska kunna byggas på ett snabbare och mer kostnadseffektivt sätt.

Jag undrar dels hur mycket snabbare statsrådet tror att vi kommer att kunna bygga ut beståndet, dels om samma regelförenklingar i plan- och bygglagen skulle kunna tillämpas för att korta ledtiderna för bygget av bostäder.

Anf. 56 Statsrådet ANDREAS CARLSON (KD):

Herr talman! Jag vill tacka Noria Manouchi för frågan. Det är förstås angeläget att korta ledtider och att förenkla regelverk. Den specifika utredning som ledamoten hänvisar till handlar om att öka takten i utbyggnaden av häkten och anstalter i Sverige.

Detta har varit en så kallad snabbspårutredning. Den har kommit fram med ett antal olika förslag bland annat gällande tillfälliga bygglov och även förenklingar och möjlighet för undantag för kommuner vad gäller permanenta bygglov. Det gäller också att staten under extraordinära akuta situationer ska kunna gå in och fatta beslut om att bygga anstalter och häkten.

Utredaren själv pekar på att det skulle kunna korta ledtiderna med flera år jämfört med de fem till sju år eller upp till elva år som det tar i dag. Men någon mer exakt tidsangivelse än så är inte given i utredarens förslag, herr talman.

Prot. 2024/25:26
7 november

Frågestund

Anf. 57 NORIA MANOUCHI (M):

Herr talman! Ska vi kunna möta Kriminalvårdens platsbehov är det såklart nödvändigt att den här typen av åtgärder kommer på plats.

Jag undrar över förslag för att korta ledtiden för bygget av bostäder. Efter de åtta förlorade åren med socialdemokratisk regering, som saknade både ork och för den delen vilja att reformera bostadspolitiken, undrar jag vilka fler reformer vi kan vänta oss från den borgerliga regeringen.

Anf. 58 Statsrådet ANDREAS CARLSON (KD):

Herr talman! De är långt många fler än vad jag hinner redogöra för på 27 sekunder i kammaren.

Låt mig slå fast att de förslag som finns i utredningen kommer att snabbt gå ut på remiss. Vi kan inhämta synpunkter vad gäller häkten och anstalter. Tempot är fortsatt högt för att ta tag i de strukturella hinder som påverkar bostadsbyggandet.

Vi har aviserat att vi kommer att komma med en proposition till riksdagen under 2025 vad gäller Bygglövsutredningens förslag som syftar till att underlätta och förenkla för byggande av bostäder.

Regelverken för pensioner och skatter

Anf. 59 CAMILLA RINALDO MILLER (KD):

Herr talman! Min fråga går till äldreminister Anna Tenje, som också leder Pensionsgruppens arbete.

På grund av ett fel, eller snarare en miss, sågs i den förra regeringens proposition årskullen födda 1957 i arbetsrättslig mening som pensionärer men i skatterättslig mening som yrkesarbetande. Det ledde till att de fick betala in mer i skatt än andra årskullar.

Vi kristdemokrater drev på för att de skulle få tillbaka sina pengar. Regeringen och SD har nu sett till att rätta till det fel som begicks, och 57:orna har fått tillbaka sina pengar. Det är på alla sätt och vis bra. Har man gjort fel står man för det och rättar till det.

Riktåldern kommer att justeras vid flera tillfällen i framtiden. Årskullar födda 1959 och 1966 kan alltså även de drabbas om vi inte parallelljusterar regelverk och skatter med övergångsregler som har med riktåldern att göra.

Vidtar ministern de åtgärder som krävs för att detta inte ska upprepas?

Anf. 60 Statsrådet ANNA TENJE (M):

Herr talman! Stort tack för frågan, ledamoten!

Höjningen av pensionsåldern till 66 år hanterades definitivt inte på ett bra sätt av den förra regeringen. Felet med 57:orna uppdagades ganska tydligt. Den nuvarande regeringen ändrade i föregående budget och gav då kompensation för skatten så att 57:orna fick tillbaka sina pengar.

Samtidigt har vi givetvis agerat proaktivt för att vi inte ska hamna i den här situationen igen. Regeringen har därför varit tydlig med att vidta de åtgärder som krävs så att inte 59:orna ska hamna i samma sits och bli felbehandlade på samma sätt som 57:orna blev. Det felet kommer inte att ske, utan det har vi åtgärdat.

Anf. 61 CAMILLA RINALDO MILLER (KD):

Herr talman! Tack för svaret, ministern!

Min följdfråga handlar om att möjliggöra mer jämställda pensioner. Vi vet att kvinnor tar ansvar för barn och familj, ofta går ned i arbetstid och gör mer oavlönat arbete. Det får konsekvenser för deras pension längre fram i livet.

I dag finns möjlighet för makar med gemensamma barn att frivilligt dela på premiepensionen. Vi kristdemokrater vill att premiepensionen delas automatiskt lika samt att avgiften som finns för överföring av premiepensionen mellan makar slopas. Hur ser ministern på en sådan förändring?

Anf. 62 Statsrådet ANNA TENJE (M):

Herr talman! Stort tack för följdfrågan!

Det ligger flera olika förslag på bordet när det gäller jämställda pensioner och möjliga vägar framåt. Man ska dock konstatera att pensionssystemet som sådant är könsneutralt. Det är ofta arbetsmarknaden som inte är jämställd. Pensionssystemet är jämställt. Det är hur mycket man har arbetat som ger avtryck i pensionskuvertet.

Vi måste jobba med arbetsmiljön så att fler kvinnor kan gå från deltid till heltid, jobba mer och också jobba längre. Vi kan också titta på frågorna om hur man delar de intjänade pensionerna i en och samma familj och också mellan sambor.

Trafikslagsneutrala resepolicyer

Anf. 63 HELENA GELLERMAN (L):

Herr talman! Jag riktar min fråga till Andreas Carlson.

Liberalerna vill skapa tillväxt i hela Sverige. En grundstomme för att vi ska få till det är att vi har transportsystem som fungerar. Här behöver samspelet mellan väg, järnväg, sjöfart och flyg bli mycket bättre.

Samtidigt har flyget varit under mycket hårt tryck i många år, främst på grund av sin klimatpåverkan men också på grund av pandemin. Det infördes en flygskatt, och organisationernas resepolicyer har kraftigt deprioriterat flyget.

Dessa åtgärder är mycket tillväxthämmande. Etableringen av företag runt om i vårt land försvåras, och åtgärderna har inte bidragit till flygets omställning.

Nu har vi tagit bort flygskatten. Hur anser ministern att vi ska kunna få till trafikslagsneutrala resepolicyer, där man också är beredd att betala för biobränslen till flyget?

Anf. 64 Statsrådet ANDREAS CARLSON (KD):

Herr talman! Helena Gellerman sätter fokus på en angelägen fråga som jag möter många gånger när jag gör besök runt om i landet. Många värnar den lokala och regionala flygplatsen.

De säger: Den är jätte viktig för vårt näringsliv, jätte viktig för vår beredskap, jätte viktig för ambulansflyget och väldigt viktig av många olika skäl och för att vanligt folk ska kunna få ihop livet i vårt glest befolkade land med många gånger stora avstånd.

Sedan ställer man en fråga. Hur ser det ut i er egen resepolicy i kommunen eller regionen? Premierar ni alla trafikslag på samma sätt, eller avråder ni från att använda flyget? När jag har ställt den frågan är det flera som går hem och kollar och ser att de själva motverkar den egna flygplatsens konkurrenskraft.

Det finns också goda exempel. Östersund har nyligen sett över sin resepolicy, och Skellefteå har sedan tidigare en färdmedelsneutral resepolicy. Det ser jag väldigt positivt på.

Anf. 65 HELENA GELLERMAN (L):

Herr talman! Jag får tacka statsrådet för svaret.

Jag tycker att man naturligtvis ska ta tåget om det är ett effektivt transportmedel för just en specifik sträcka.

Men dagens resepolicyer prioriterar verkligen tåg före flyg, även om flyget skulle ge kortare restider, skulle vara billigare eller skulle öka tillgänglig arbetstid för den anställde, ge lägre resetraktamenten eller ge mindre tid borta från familjen. Ändå prioriterar man tåg före flyg.

Det verkliga problemet är klimatutsläppen och inte flyget. Hur kan vi stimulera användningen av biobränslen?

Anf. 66 Statsrådet ANDREAS CARLSON (KD):

Herr talman! Det är precis som ledamoten säger: Det är möjligt att lägga till så mycket hållbart flygbränsle som man kan i dag. Då kan det offentliga vara med och bidra till omställningen av flyget samtidigt som man bidrar till att inrikesflygets konkurrenskraft stärks. Vi ser en väldigt tuff situation just nu för inrikesflyget, som ju är viktigt för att hela Sverige ska fungera.

Regeringen har sett över vår resepolicy så att vi inkluderar alla trafikslag i en färdmedelsneutral policy, och jag tycker att fler kan ta efter det exemplet.

Effekterna av regeringens kulturpolitik

Anf. 67 LAWEN REDAR (S):

Herr talman! Kulturens andel av Tidöbudgeten är den lägsta på 20 år. Enligt kulturministern ska de breda skattelättnaderna skapa utrymme för att köpa sig en tavla, en bok eller ett musik- eller konstabonnemang.

Verkligheten är en helt annan. Nu stänger man ned ungdomarnas replokaler, och man släcker lampan i de lokaler som tidigare var mötesplatser för folkbildning, studieförbund, civilsamhällets organisationer eller lokala sammankomster.

Kulturskolans terminsavgifter har höjts i nästan hälften av landets kommuner. De regionala verksamheterna, som finansierar teater och museer, tvingas till nedskärningar på grund av svagt stöd till kommun- och regionsektorn. Arbetslösheten bland landets konst- och kulturskapare har stigit med nästan 30 procent på två år, även detta som en konsekvens av den här kulturbudgeten.

Min fråga till kulturministern är: Hur tänker regeringen parera denna inverkan och dessa effekter på kulturens roll i samhället och kulturen i hela Sverige?

(Applåder)

Anf. 68 Kulturminister PARISA LILJESTRAND (M):

Herr talman! Vi återkommer ofta till ”sayingen” att det är en liten andel av budgeten. Jag tycker att det då är viktigt att lyfta att de totala utgifterna i statens budget de senaste åren har ökat kraftigt på grund av att vi har ett läge som kräver uppbyggnad av försvaret inklusive det civila försvaret. Vi behöver också satsa på både civilt och militärt stöd till Ukraina. Vi genomför betydande satsningar på polis och rättsväsen. Och vi satsar på kulturområdet!

Nästa år ökar kulturbudgeten med över 230 miljoner kronor, men anledningen till att kulturbudgetens del av den totala statsbudgeten ändå minskar är att vi ökar utgifterna på andra områden som är prioriterade. Det tror jag att ledamoten, precis som jag och många andra i Sverige, tycker är alldeles rimligt.

Bakgrundskontroller av privat vårdpersonal

Anf. 69 MONA OLIN (SD):

Herr talman! Min fråga går till statsrådet Anna Tenje. En utredare har fått i uppdrag att i ett så kallat snabbspår se över om kommunerna bör få utökade möjligheter att göra bakgrundskontroller av anställda och personer som erbjuds anställning eller uppdrag i kommunerna.

Vid upprepade tillfällen har äldre blivit offer för våld, övergrepp och stölder av just de personer som har haft tillträde till deras hem för att ge dem stöd och hjälp i hemmet eller på ett särskilt boende. Alla ska kunna känna sig trygga i sitt eget hem, inte minst de som är extra sårbara.

Nu gäller denna utredning bara vid anställning i kommuner, men de som har hemtjänst drabbas oavsett om det är kommunal eller privat verksamhet som ansvarar för vården och omsorgen. Min fråga är således om ministern ser att det finns ett behov av samma regelverk vid anställning av vård- och omsorgspersonal i privat regi.

Anf. 70 Statsrådet ANNA TENJE (M):

Herr talman! Stort tack, Mona Olin, för en mycket viktig fråga! Det har varit väldigt angeläget för regeringen att tillsätta denna snabbspårutredning givet att alla äldre ska kunna känna sig trygga i sina egna hem, alldeles oavsett om det handlar om det ordinarie boendet eller ett särskilt boende. Den man släpper in över tröskeln måste man kunna känna sig trygg med.

Därför tillsatte vi utredningen, som i ett snabbspår skulle utreda möjligheten att ge lagstöd för kommunerna när det gäller att kunna titta i både belastningsregister och misstankeregister. När vi säger att vi vill trygga äldreomsorgen för alla äldre utgår jag ifrån att vi menar just alla äldre. Vi menar inte bara dem som har valt ett kommunalt boende eller som har hemtjänst i kommunal regi, utan givetvis alla äldre.

Prot. 2024/25:26
7 november

Frågestund

Dubbelspår på Ostkustbanan

Anf. 71 ANNE-LI SJÖLUND (C):

Herr talman! Min fråga går till minister Andreas Carlson. Infrastrukturpropositionen presenterades för drygt en månad sedan. Den innehåller stora satsningar på underhåll, vilket Centerpartiet ser positivt på.

Däremot ser vi att järnvägen får stå tillbaka. Det fanns förväntningar på att få svar när det gäller regeringens intentioner för dubbelspår på Nya Ostkustbanan. Men frågorna kvarstår efter att man har läst propositionen.

Den gröna omställningen i norra Sverige ställer höga krav på välfungerande järnväg. Därför blir Nya Ostkustbanan viktig för hela landets konkurrenskraft och inte bara för Gävleborg och Västernorrland. Utan Nya Ostkustbanan står Norrlands gröna industrialisering still. Tågen tar sig varken norrut eller söderut om vi inte bygger bort Sveriges längsta flaskhals – från Gävle till Kramfors.

Både statsministern och näringsministern har före och efter valet lovat att banan ska stå färdig 2035. Om det ska vara möjligt måste byggstart ske senast 2027. Kan ansvarig minister svara på om vi kommer att få dubbelspår på Ostkustbanan med byggstart 2027?

(Applåder)

Anf. 72 Statsrådet ANDREAS CARLSON (KD):

Herr talman! Ledamoten känner väl till hur processerna ser ut när det gäller prioritering av infrastruktur och planering av den långsiktiga transportinfrastrukturen.

Nu har regeringen just presenterat infrastrukturpropositionen och lagt den på riksdagens bord. Riksdagen har ännu inte ens beslutat om den ram som regeringen föreslog och som är historiskt stor, hela 1 171 miljarder kronor, med fokus på underhåll. Men det finns också ungefär 100 miljarder till nyinvesteringar. Detta är en ramökning med hela 27 procent jämfört med den ram som finns i nuvarande plan.

När riksdagen har fattat beslut om detta kommer regeringen att ge Trafikverket i uppdrag att ta fram förslag på åtgärder, och sedan kommer regeringen att fatta beslut om nationell plan. Det är i det läget som enskilda objekt kommer att finnas med. De finns inte heller i vanliga fall naturligt med i infrastrukturpropositionen, utan det är i den regeringen lägger fram sitt förslag till ramar, som vi hoppas ska gå igenom här i riksdagen om några veckor.

Anf. 73 MÄRTA STENEVI (MP):

Herr talman! Inflationen sjunker. Det beror inte på någonting som regeringen har gjort, utan det har huvudsakligen att göra med att Europa nu har fått bättre kontroll över sin energiförsörjning samtidigt som Sveriges arbetstagare har tagit ett enormt ansvar och accepterat en stor reallönesänkning.

Inför en interpellationsdebatt för några veckor sedan med statsrådet Anna Tenje bad jag riksdagens utredningstjänst att värdera vilka effekter regeringens budget får på ett hushåll med en ensamstående kvinna med två barn som bor i Stockholm och där kvinnan arbetar som barnskötare. Under nästa år kommer hon att förlora nästan 500 kronor netto i månaden till följd av regeringens budget, och då har jag ändå inte räknat med de hyreshöjningar som väntar.

Vid det tillfället svarade statsrådet att det behöver löna sig att arbeta. Jag vill därför även nu fråga statsrådet Anna Tenje vilka åtgärder hon avser att vidta för att underlätta för ensamstående kvinnor som är låginkomsttagare att försörja sig själva och sina barn. För nog räknar väl även regeringen dem som tar hand om våra barn som arbetande?

Anf. 74 Statsrådet ANNA TENJE (M):

Herr talman! Jag måste erkänna att jag inte håller med ledamoten om att den inflationsbekämpning som regeringen har sysselsatt sig med och fokuserat på de senaste åren inte har gett effekt. Den har gett effekt, och det har också gjort att inflationen inte längre gräver stora hål i hushållens ekonomi. Men det är trots detta fortsatt väldigt tufft.

När Märta Stenevi gör sin beräkning glömmer hon att ta med det faktum att den ensamstående kvinnan bor i Stockholm. Om Märta Stenevi på riktigt hade velat prata om vad som slår hårt mot en hårt arbetande ensamstående kvinna hade hon pratat om höjningen av kommunalskatten och höjningen av regionalskatten i Stockholm, för att inte tala om höjningen av SL-kortet och de indragna bussarna. Det kommer definitivt att göra det betydligt svårare för den ensamstående kvinnan att se till att barnen kan komma till de olika fritidsaktiviteterna och hon själv till jobbet.

Om Märta Stenevi på riktigt vill hjälpa – börja i det egna partiet och se till att inte höja skatten för hårt arbetande småbarnsföräldrar!
(Applåder)

Äldres deltagande på arbetsmarknaden

Anf. 75 ÅSA COENRAADS (M):

Herr talman! Pluskommissionen skrev för en tid sedan om kostnaderna för att seniora medarbetare inte får arbeta i den mån de önskar. Den ålderism vi just nu ser påverkar äldres möjligheter att komma ut på arbetsmarknaden och fortsätta arbeta längre. Jag skulle därför vilja fråga äldre- och socialförsäkringsminister Anna Tenje hur regeringen ser på arbetet med att främja arbetslinjen hos just seniora medarbetare och på den alltmer utbredda ålderism vi ser i samhället.

Anf. 76 Statsrådet ANNA TENJE (M):

Herr talman! Stort tack, Åsa Coenraads, för en väldigt viktig fråga!

Ett av de största resursslöserierna i Sverige just nu är att vi slentrianmässigt pensionerar bort personer med stor erfarenhet och kompetens av den enkla anledningen att de uppnått en viss given ålder. Vi måste sluta med detta, för vi har inte råd med det. Varenda bransch har ett skriande behov av kompetens och erfarenhet. Inte minst syns det faktiskt också i pensionskuvertet om man går i pension tidigare.

Att få fler att jobba längre blir en vinn-vinn-vinnsituation. Det är bra för den egna ekonomin. Vi sänker nu skatten extra mycket för dem som fortsätter jobba efter pensionsåldern, och vi gör det möjligt att pausa tjänstepensionen så att man kan gå ut ur och in i arbetslivet betydligt lättare. Det är också en stor vinst samhällsekonomiskt, och man får dessutom behålla kompetensen.

Gåvoskatteavdraget och sponsring av kultur

Anf. 77 ROLAND UTBULT (KD):

Herr talman! Min fråga går till kulturminister Parisa Liljestrand.

I dagarna presenteras Kristdemokraternas kulturpolitiska program, med många förslag för att stärka och stötta kulturen. Ett av förslagen handlar om att fler typer av organisationer, till exempel kulturföreningar, ska bli berättigade till gåvoskatteavdrag. Jag har själv motionerat om behovet av en översyn av skattereglerna när det gäller näringslivets investeringar i och sponsring av kultur.

Regeringen har i dagarna gett ett tilläggsuppdrag till den utredning som ser över skatteincitamenten för gåvor till ideell verksamhet. Mina frågor blir därför: Vad gör regeringen för att underlätta gåvor till och sponsring av kultur, och hur viktigt är det här tilläggsuppdraget till regeringens utredning?

Anf. 78 Kulturminister PARISA LILJESTRAND (M):

Herr talman! Jag tackar för frågorna.

När jag pratar privat finansiering brukar jag alltid vilja börja i andra änden och säga att viss kultur alltid kommer att behöva offentlig finansiering. Det som är statens ansvar ska staten fortsätta ta ansvar för, men vi tror också att kulturen blir mer självständig om den får stå på fler ben. Därför är det viktigt att öka kulturens frihet genom att minska det offentliga beroendet.

Ett första steg i detta är det tilläggsdirektiv som vi häromdagen gav en befintlig utredning som just handlar om att titta på sponsring inom både idrott och kultur. Det är ett steg i rätt riktning. Det finns fler vi behöver ta, men det känns väldigt roligt att den här regeringen äntligen har tagit tag i frågan om privat finansiering. Det har inte gjorts på många mandatperioder, trots att det pratats om det.

Prot. 2024/25:26

7 november

Frågestund

Frågestund

Anf. 79 MARTIN MELIN (L):

Herr talman! Jag har en fråga till infrastrukturministern.

I dag regleras polisens rätt att använda blåljus och sirener för att påkalla fri väg i trafikförordningen. Det sätt på vilket trafikförordningen i dag är utformad begränsar dock delvis polisens möjlighet att arbeta effektivt. Vid en spaningsinsats, till exempel, får polisen för att komma i position eller komma i kapp inte använda blåljus och sirener för att köra mot rött ljus eller få andra trafikanter att flytta på sig. Om polisen får vetskap om att det finns en efterlyst person som är farlig på en viss plats får man inte köra med blåljus och sirener eller mot rött för att komma till den platsen. Detta blir ett problem framför allt i storstäderna, där trafiken ser ut som den gör.

Min enkla fråga blir då: Kan inte infrastrukturministern se till att få upp detta på agendan och ändra trafikförordningen så att den blir effektiv för polisen i det dagliga arbetet?

Anf. 80 Statsrådet ANDREAS CARLSON (KD):

Herr talman! Jag vill tacka Martin Melin för att han just sätter frågan på agendan – när den är föremål för en fråga vid riksdagens frågestund är den väl definitivt på agendan.

Det jag kan konstatera är att trafikförordningen redan i dag anger att föraren av ett utryckningsfordon får bryta mot trafikföreskrifterna och påkalla fri väg i fall som denne bedömer som trängande. Rätten för förare av utryckningsfordon att i trängande fall avvika från trafikföreskrifter är allmänt utformad för att täcka flera olika situationer.

Sammantaget gör detta, bedömer jag, att trafikförordningen i sig är flexibel för polisen, samtidigt som kravet på att en situation ska bedömas som trängande säkerställer att respekten för blåljusinstitutet upprätthålls hos övriga trafikanter. Sedan kan detta vara en tolkningsfråga som kan förtjäna ytterligare uppmärksamhet, men trafikförordningen i sig medger att polisen och andra som har utryckningsfordon har den flexibilitet som trafikförordningen medger.

Ungdomsarbetslösheten

Anf. 81 JONATHAN SVENSSON (S):

Herr talman! I de senast släppta siffrorna från Arbetsförmedlingen går det att läsa att 45 000 unga människor i ålderskategorin 18–24 år är inskrivna som arbetslösa hos myndigheten. Det är en ökning med över 13 procent sedan i september förra året. Unga människor som inte lyckas få ett första jobb eller som blir av med sitt första jobb riskerar att hamna i långvarigt utanförskap. Detta är givetvis tragiskt för den enskilda individen men innebär också stora kostnader för samhället.

Trots den skenande och dystra utvecklingen är regeringen förhållandevis passiv. I propositionslistan från Arbetsmarknadsdepartementet ekar det i praktiken helt tomt på det här området.

Jag vill därför fråga arbetsmarknadsministern när regeringen kommer att inse allvaret i den situation vi befinner oss i och när regeringen kommer

att återkomma till riksdagen med förslag som kan hantera ungdomsarbetslösheten.
(Applåder)

Prot. 2024/25:26
7 november

Frågestund

Anf. 82 Arbetsmarknads- och integrationsminister MATS PERSSON (L):

Herr talman! Jag tackar Jonathan Svensson för en utmärkt och mycket viktig fråga.

Ingenting är viktigare för vårt samhälle än våra barn och ungdomar och vilken framtid de får. Allt detta börjar med hur skolan fungerar. I dag är det för många barn och ungdomar som kan för lite när de lämnar skolan och därför inte kan få ett jobb och försörja sig själva. Det viktigaste vi kan göra är alltså att investera i skola och utbildning så att fler går ut gymnasiet med fullständiga betyg eller läser en yrkesutbildning så att de kan ta ett jobb.

Hela regeringens politik handlar om att se till att det finns möjlighet att utbilda sig på många olika sätt. Den enskilde måste ta sitt eget ansvar för att kunna ta de jobb som finns, men investeringar i utbildning och i yrkesutbildning är den viktigaste vägen för att fler människor, inte minst fler unga människor, ska kunna få ett arbete.

Förtur för migranter i bostadskön

Anf. 83 ROGER HEDLUND (SD):

Herr talman! Min fråga går till statsrådet Andreas Carlson. Förtur i bostadskön har under lång tid missbrukats till förmån för migranter. Sverigedemokraterna har under lång tid påtalat hur orimligt detta är och sagt att vi behöver få en kritisk hållning till detta agerande.

Sverigedemokraternas inriktning är att ändra i denna ordning. Min fråga till statsrådet är därför: Delar statsrådet vår inriktning gällande att undvika förtur för migranter i bostadskön?

Anf. 84 Statsrådet ANDREAS CARLSON (KD):

Herr talman! När det gäller förturer skulle jag vilja säga att det stora problemet i dag är att det råder ovisshet för kommunerna om i vilken utsträckning det är möjligt att reservera bostäder för sökande – det kan vara äldre, yngre, barnfamiljer eller personer inom bristyrken – samt använda sig av så kallade förturer för exempelvis våldsutsatta kvinnor utan att gå miste om möjligheten att ta ut en köavgift.

I dag fattade regeringen beslut om en proposition om åtgärder för en bättre bostadsförsörjning. Jag är glad över att Sverigedemokraterna stöder den.

Förslagen i propositionen tydliggör att köavgift får tas ut även om lägenheter reserveras för sökande i kön eller fördelas enligt ett förturs-system. Förslagen förtydligar vad som gäller för avgiftsuttag vid förekomst av reservation av förtur, och det påverkar inte kommuners möjligheter enligt lagen om mottagande av vissa nyanlända invandrare för bosättning.

Åtgärder mot arbetslösheten

Anf. 85 NIELS PAARUP-PETERSEN (C):

Herr talman! Min fråga går till arbetsmarknadsminister Mats Persson.

Det är ju så att vi har en arbetslöshet på 8 ½ procent i Sverige, och den ökar. Det är såklart kul att statsrådet hade vänner som kunde ge honom ett nytt jobb när han förlorade det gamla, men så är det ju inte för alla i det här landet.

Regeringen använder ofta inflationen som ursäkt för hur det ser ut, men man hade ju kunnat sänka till exempel arbetsgivaravgifterna och genom det kunnat sänka inflationen, som Konjunkturinstitutet föreslog och som vi har föreslagit. I stället höjde man arbetsgivaravgifterna och inflationen, så det går inte att använda som förklaring.

Är regeringen snart redo att faktiskt bidra till att också vanligt folk kan få nytt jobb? Man kan till exempel sänka kostnaden för att anställa, sänka arbetsgivaravgifterna och skattebefria de första tio anställda, som vi har föreslagit. Vi måste få till en arbetsmarknadspolitik som gör att det inte bara är Mats Persson som får jobb med regeringens arbetsmarknadspolitik. När är regeringen redo att leverera?

(Applåder)

Anf. 86 Arbetsmarknads- och integrationsminister MATS PERSSON (L):

Herr talman! Tack till Niels Paarup-Petersen för frågan!

Den här regeringen sänker ju skatten för alla som jobbar. Alla som arbetar i Sverige får sänkt skatt tack vare den här regeringen. Vi sänker skatten för att vi vet att det gör det mer lönsamt att jobba jämfört med att leva på bidrag. Vi gör det därför att vi vill stötta hushållen i en ekonomiskt tuff tid, och vi vet att det gör att de ekonomiska hjulen snurrar snabbare så att vi får fler jobb i den svenska ekonomin och fler människor får ett arbete att gå till.

Vi gör stora investeringar i yrkesutbildningar, och vi gör det enklare och billigare för småföretag att anställa. På bred front ser regeringen alltså till att det blir fler jobb i den svenska ekonomin och att fler människor har ett arbete att gå till. Det är väldigt viktigt, och det är någonting som regeringen prioriterar väldigt högt.

Kulturkanon och dialog med nationella minoriteter

Anf. 87 MATS BERGLUND (MP):

Herr talman! Vi har läst i medierna om ett rundabordsmöte mellan Sveriges nationella minoriteter och utredaren för kulturkanon, och vi har läst att det tyvärr slutade rätt illa. Minoriteterna kände att de inte kommer att inkluderas i projektet och att det inte kommer att föras någon dialog. Det här bekräftas också på ett ganska tydligt sätt av utredaren.

Det skulle betyda att utredningsdirektiven förmodligen inte kommer att följas, i alla fall inte i den delen. Men, tänker jag, projektet och kulturkanon är ju mer än utredningen. Det viktiga är kanske att de nationella minoriteterna och urfolket lyssnas till och behandlas på ett respektfullt sätt.

Min fråga till kulturminister Parisa Liljestrand är denna: Kommer det att föras en konstruktiv dialog med de nationella minoriteterna och urfolket samerna på ett respektfullt sätt så att de involveras i projektet med kulturkanon och i så fall hur om inte inom ramen för utredningen?

Prot. 2024/25:26
7 november

Frågestund

Anf. 88 Kulturminister PARISA LILJESTRAND (M):

Herr talman! Jag tackar ledamoten för frågan.

När det gäller kommitténs arbete är det ju så att kommittén bedriver det självständigt men mycket riktigt utifrån de direktiv som regeringen har beslutat. I direktiven står att man ska skapa en öppen och inkluderande process och att man ska ha en dialog med både urfolket samerna och de andra nationella minoriteternas organisationer.

Jag utgår från att kommittén arbetar utifrån de direktiv som man har fått. Vi har också säkerställt det på departementet genom att min statssekreterare har haft ett möte med ordföranden, där man var överens om vägen framåt och om att direktiven ska följas.

Bakgrundskontroller och äldres trygghet

Anf. 89 MALIN HÖGLUND (M):

Herr talman! Jag vill ställa min fråga till äldre- och socialförsäkringsminister Anna Tenje.

Den 22 februari i år fattade regeringen beslut om att ge en utredare i uppdrag att se över om kommunerna bör få utökade möjligheter att göra bakgrundskontroller av anställda och personer som erbjuds anställning eller uppdrag i kommunen. I förra veckan, i fredags, lämnades utredningen till Justitiedepartementet.

Äldre personer i kommunen ska kunna känna sig trygga i sina hem, oavsett var de bor någonstans i Sverige. De äldre som har hemtjänst eller annan sjukvård ska kunna känna sig trygga och kunna lita på den personal som kommer in i deras hem för att ge vård och omsorg. Hur kommer den här utredningen att hjälpa kommunerna att värna de äldres trygghet och säkerhet?

Anf. 90 Statsrådet ANNA TENJE (M):

Herr talman! Stort tack till Malin Höglund för en utmärkt fråga!

Att garantera äldres trygghet i sina egna hem är en väldigt viktig fråga. Att ta utdrag ur misstankeregistret, som utredningen föreslår, är givetvis inte en garanti för att man ser till att ingenting händer. Som ansvarig arbetsgivare måste man göra allt det andra också. Man måste ta referenser, och man måste göra intervjuer. Men möjligheten som utredningen föreslår att ta utdrag ur belastningsregister och misstankeregister är ännu ett verktyg för att så långt det bara är möjligt garantera att äldre ska kunna känna sig trygga i sina egna hem. Äldres trygghet trumfar nämligen sexualförbrytares möjlighet att jobba inom äldreomsorgen alla dagar i veckan.

Frågestund

Anf. 91 GUDRUN BRUNEGÅRD (KD):

Herr talman! I infrastrukturpropositionen gör regeringen en större satsning än någonsin tidigare på att komma ikapp underhållsskulden för vägar och järnvägar. Trafikverket har fått allt man har begärt.

Tidigare har regeringens fokus legat på att underlätta pendling och godstrafik, men i budgeten har Trafikverkets anslag för upphandlad trafik dessvärre inte fått den uppräknings som Trafikverket begärde. Det har medfört att det statliga stödet till exempelvis min egen pendlingssträcka på Stångådalsbanan har blivit ifrågasatt.

Vilka åtgärder kan regeringen vidta för att denna för Kalmar län så viktiga järnvägslinje inte ska löpa risk att läggas ned på grund av en icke uppräknad budgetpost?

Anf. 92 Statsrådet ANDREAS CARLSON (KD):

Herr talman! Jag vill tacka Gudrun Brunegård för engagemanget i den här frågan. Jag kan vittna för kammaren att det märks av. Engagemanget för just Stångådalsbanan och för infrastrukturen i Kalmar län är någonting som man förknippar med Gudrun Brunegård, och det tackar jag för. Jag uppskattar det engagemanget. Hon har satt ljus på frågan.

När det gäller den specifika frågan om trafikavtal har jag svarat på en liknande fråga tidigare under frågestunden, herr talman. Jag vill dock påminna om att medlen alltså ökar under nästa år med cirka 50 miljoner kronor till just trafikavtalen och att det är Trafikverket som fattar beslut. Man har ännu inte ingått avtal eller fattat beslut om att inte göra det.

Regeringen följer myndighetens arbete med trafikavtalen och användningen av tillgängliga medel noga. Det här är ju, som ledamoten för Kristdemokraterna vet, en angelägen fråga för att hela Sverige ska fungera, så den följer vi noga.

Barnfamiljernas ekonomi

Anf. 93 JESSICA RODÉN (S):

Herr talman! Statsministern har tidigare i höst sagt att det ljusnar i horisonten och att kampen mot inflationen är vunnen. Det gjorde han i samband med regeringsförklaringen och i presentationen av budgetpropositionen.

Mot den bakgrunden avstod regeringen från att satsa på barnfamiljerna. Det kom inga höjningar av barnbidraget; i stället kom sänkningar av bostadsbidraget.

I dag kom nyheten att inflationen uppgick till 1,5 procent i oktober jämfört med 1,1 procent i september. Samtidigt ser vi att arbetslösheten ökar.

Vi vet vilka som drabbas mest av detta – det är barnfamiljerna och de som är mest ekonomiskt utsatta. Jag undrar därför när dessa utsatta barnfamiljer kommer att få se samma ljusa horisont som regeringen.

Anf. 94 Statsrådet ANNA TENJE (M):

Herr talman! Stort tack, Jessica Rodén, för en bra fråga!

Regeringens linje har varit mycket tydlig. Inflationsbekämpningen har varit den enskilt viktigaste åtgärden för att inte fortsätta gröpa stora hål i hushållens och företagens ekonomi och också i det offentliga ekonomien. Nu har vi vunnit kampen mot inflationen. Vi ser ljusningen vid horisonten, och därför gavs vi möjlighet att satsa på en tillväxtbudget – att få hjulen att rulla igen och få företagen att växa, expandera och kunna anställa mer igen.

Det måste bli mer lönsamt att arbeta än att inte arbeta, och vi måste skapa förutsättningar för att fler ska kunna arbeta. Det är också den enskilt viktigaste åtgärden för en barnfamilj i ekonomisk utsatthet – att barn får se sina föräldrar gå till jobbet och att det lönar sig att arbeta.

Arbetsförmedlingens krav på arbetssökande

Anf. 95 ULF LINDHOLM (SD):

Herr talman! I dag har vi över 360 000 inskrivna på Arbetsförmedlingen, och regeringen gick tidigt ut med att man kan tvingas flytta till de orter där jobben finns. För dem som är inskrivna i a-kassan finns en möjlighet till sanktioner, men majoriteten av de arbetslösa är inte med i någon a-kassa och omfattas inte av regelverket. Enligt Arbetsförmedlingen saknas sanktionsgrund om inte den sökande breddat sitt geografiska sökområde.

Min fråga går därför till arbetsmarknadsminister Mats Persson: Är man beredd att utreda frågan så att även Arbetsförmedlingen, likt a-kassan, kan införa sanktioner mot den som inte anstränger sig att söka de jobb som erbjuds, även utanför det egna området?

Anf. 96 Arbetsmarknads- och integrationsminister MATS

PERSSON (L):

Herr talman! Tack till Ulf Lindholm för en utmärkt fråga! Regeringens jobbpolitik handlar om att vi har höga förväntningar på människor. Vi ställer krav; att ställa krav är att bry sig om människor. Vi tror att alla människor kan bidra på den svenska arbetsmarknaden.

I detta ligger att man har många rättigheter men också skyldigheter. En sådan skyldighet är att göra sitt yttersta för att hitta ett arbete, också om det arbetet finns på en annan ort än den där man just för stunden bor och verkar.

Regeringen höjer nu kraven i alla våra välfärdssystem – det handlar om Arbetsförmedlingens och andra myndigheters uppdrag – för att se till att arbetssökande i större utsträckning söker de jobb som finns och att vi ställer högre krav på människor. Detta genomsyrar hela regeringens politik, utifrån att vårt samhällskontrakt bygger på att den som inte har ett arbete ska göra sitt yttersta för att få ett.

Prot. 2024/25:26

7 november

Frågestund

Hyresgarantier för barnfamiljer

Anf. 97 KATARINA LUHR (MP):

Herr talman! År 2023 var ett rekordår när det gäller vräkningar av barn. Totalt 674 barn fick under året vara med om att deras familjer eller en av deras föräldrar vräktes. Vad siffran blir i år vet jag ännu inte, men sedan 2018 ser vi i Sverige en ökande trend när det gäller barnvräkningar.

När ett barn vräks kan konsekvenserna bli att barnet behöver lämna sitt sociala sammanhang, som skolan, sina vänner och sina kvällsaktiviteter, samtidigt som familjen kan behöva flytta runt mellan tillfälliga boenden. Att leva under osäkra boendeförhållanden har en mycket negativ inverkan i ett barns liv och påverkar ofta barnets hälsa och skolgång.

Regeringen aviserade i januari i år att man skulle gå fram med ett förslag om statliga hyresgarantier för barnfamiljer, där man gör det obligatoriskt för kommuner att erbjuda hyresgarantier för barnfamiljer. I september kom nya besked: Inga statliga hyresgarantier viks för barnfamiljerna. Min fråga till statsrådet Carlson är därför om det kommer att komma något nytt förslag gällande hyresgarantier för barnfamiljer.

Anf. 98 Statsrådet ANDREAS CARLSON (KD):

Herr talman! Tack så mycket, Katarina Luhr, för en väldigt viktig och angelägen fråga! Detta gör, tror jag, många riksdagsledamöter här i kammarken engagerade – så även mig.

Jag kan informera om att Kronofogden har ett särskilt uppdrag att förbättra arbetet och minska antalet avhysningar där barn är inblandade. Socialtjänsten har också stora befogenheter att om man agerar i tid bidra till att undvika att barnfamiljer vräks; det är mycket angeläget.

När det gäller den specifika frågan om hyresgarantier är detta ett förslag som regeringen fortsätter att bereda och som jag ser som väldigt angeläget att bereda i ett högt tempo. Vi har inte gett något besked om att detta inte kommer att införas, utan det kommer fortsatt att beredas utifrån förslagen i Karolina Skogs utredning.

Fler och billigare bostäder

Anf. 99 DENIS BEGIC (S):

Herr talman! I dag har vi hört att om det inte är den förra regeringens fel är det migranternas fel att saker och ting går dåligt.

Om man läser eller tar tag i saker och ting ser man till exempel att bygg- och fastighetsbranschen är otroligt kritisk till budgetpropositionen. De efterfrågar stöd för att hantera den djupa krisen i sektorn och lyfter samtidigt fram att bostadsbyggandet är på rekordlåga nivåer. Trots behov, särskilt hos unga låginkomsttagare, byggs det för lite. Byggekostnaderna har skjutit i höjden, vilket gör det svårt för många att uppnå drömmen om ett eget hem. Detta påverkar samhället i stort. Möjligheterna att arbeta, studera och skapa ett jämlikt samhälle försämras.

Min fråga går därför till statsrådet Andreas Carlson: Vilka konkreta åtgärder kommer regeringen att vidta för att vända den negativa trenden, och hur säkerställer vi att bostäder byggs till priser som vanliga människor faktiskt har råd med?

Anf. 100 Statsrådet ANDREAS CARLSON (KD):

Herr talman! För det första lägger vi i budgeten 1,53 miljarder kronor på bostadspolitisk utveckling i norr. Vi avsätter medel för att sänka kreditgarantiavgifterna. För att sänka priset arbetar vi med att förkorta ledtiderna, för tid är pengar. Vi förenklar och förbättrar regelverk. Vi arbetar mycket aktivt med att tillgängliggöra attraktiv mark i olika delar av landet.

En viktig del när det gäller prissättning är att pristransparensen behöver öka i byggmaterialkedjan. Vi har gett ett mycket tydligt uppdrag till Konkurrensverket att se över detta och komma med förslag på åtgärder när det gäller det system med dolda och ibland retroaktiva rabatter som är väldigt svåröversiktligt för den enskilde och många gånger drabbar slutkonsumenten, oavsett om man ska bygga villa eller är hyrestagare i en hyresrätt.

Regeringen arbetar alltså mycket aktivt och möter också mycket uppskattning för den inriktning vi driver.

Översyn av arbetsskadeförsäkringen

Anf. 101 DANIEL PERSSON (SD):

Herr talman! Min fråga är riktad till statsrådet Anna Tenje. Livränta är till för den som har skadat sig eller blivit sjuk i arbetet och därför förlorat minst en femtondel av sin inkomst under ett helt år eller längre. På senare år har betydligt färre ansökt om denna ersättning, och fler ansökningar avslås. Antalet personer som får livränta har minskat med 80 procent på 20 år.

ISF tittar närmare på den här saken i rapporten *Kravet på varaktighet vid arbetsskadelivränta*, och man kommer fram till att en stor del av förklaringen ligger i oförutsedda konsekvenser av sjukförsäkringsreformen 2008. Av den anledningen vill jag fråga: Avser statsrådet att se över arbetsskadeförsäkringen?

Anf. 102 Statsrådet ANNA TENJE (M):

Herr talman! Stort tack, Daniel Persson, för en väldigt bra fråga! En välfungerande arbetsskadeförsäkring är en väldigt viktig del av arbetslinjen och bidrar tillsammans med andra åtgärder som förebygger arbetsskador till att människor vill arbeta och stanna kvar arbetslivet.

Att antalet personer som är mottagare av livränta har minskat under de senaste åren har lite olika förklaringar. Det finns ett utflöde från försäkringen av personer som har beviljats livränta men i stället gått över till ålderspension. Den främsta orsaken till detta är enligt Arbetsskadeutredningen att färre ansöker om livränta samtidigt som andelen ansökningar som leder till att man får livränta faktiskt har ökat.

Jag har utredningen om arbetsskadeförsäkringen på mitt bord. Den innehåller flera komplexa förslag som ska beredas. Om du är mer intresserad tänker jag att du kan stanna kvar i kammaren, för Isabell Mixter och jag ska debattera detta i en interpellationsdebatt om bara någon timme.

Anf. 103 LENA JOHANSSON (S):

Herr talman! Min fråga går till kulturministern. Trots att kostnaderna för kultursektorn ökar och inflationen skär i kulturarbetarnas budgetar har kulturstödet inte följt med i utvecklingen. Detta hotar inte bara kulturlivet utan också yttrandefriheten och det ideella engagemanget, som är ett fundament i vårt samhälle.

I den senaste regeringsbudgeten på området har detta nu drabbat också Amatörteaterns riksförbund genom personalnedskärningar i en redan liten personalgrupp men också genom att man har fått lägga ned den enda tidsskriften för amatörteater. Då framstår regeringens politik som problematisk.

Min fråga går till kulturministern: Hur motiverar regeringen att man låter amatörkulturen tyna bort, och vad avser ministern att göra för att säkerställa att denna sektor får de resurser som krävs för framtiden?

Anf. 104 Kulturminister PARISA LILJESTRAND (M):

Herr talman! Tack, ledamoten, för frågan! Den ekonomiska situation som har rått i Sverige de senaste åren drabbar ju också kulturen. Kulturen är inte på något sätt undantagen från den. Hög inflation under lång tid och en lågkonjunktur är ju någonting som också träffar kulturinstitutionerna.

Just därför har regeringen lagt fram en budget där vi höjer kulturbudgeten med över 230 miljoner kronor och också bidrar med nästan 9 miljarder kronor in i kultursamverkansmodellen, som är den modell där staten, regionerna och kommunerna går samman för att möjliggöra för till exempel amatörteatrar och andra former av konst och kultur i landet att fortsätta finnas och fungera för tillgång till kultur i hela landet för alla invånare.

Trafikverkets kontroll av kvaliteten på underhåll

Anf. 105 BJÖRN TIDLAND (SD):

Herr talman! Min fråga går till bostads- och infrastrukturminister Andreas Carlson.

Älvsborgsbron i Göteborg är ett känt landmärke och har blivit en symbol för staden med sitt mäktiga valv över Göta älv. I nästan 60 år har bron fungerat som en livsnerv mellan fastlandet och Hisingen. Mellan 2016 och 2023 renoverades bron, och bland annat bytte man ut skarvar mellan brosegment. Under denna tid var framkomligheten begränsad, vilket medförde köer som göteborgarna tålmodigt stod ut med i vetskapen om att bron faktiskt behövde renoveras.

När arbetet var klart blev det fel i alla fall. En sektion skadades, varför hastigheten nu är sänkt till 50 kilometer i timmen, vilket medför att köer fortfarande uppstår trots alla miljarder i renoveringskostnader och alla år av köer och begränsad framkomlighet.

Så kommer jag till själva frågan: Hur arbetar ministern för att Trafikverket ska säkerställa kvaliteten på utförda arbeten, till exempel när det gäller Älvsborgsbron i Göteborg?

Anf. 106 Statsrådet ANDREAS CARLSON (KD):

Herr talman! Tack, Björn Tidland, för frågan! Älvsborgsbron är ju en viktig del av transportinfrastrukturen i Göteborg och i Västra Götaland, och det är givetvis av stor vikt att underhålla den så att framkomligheten kan upprätthållas. Ledamoten pekar på att bron är snart 60 år gammal, vilket medför att stora renoveringar och underhållsarbeten behöver göras. Detta har skett sedan ett flertal år tillbaka och kommer också att fortsätta under kommande år.

Jag har förståelse för att trafikanter kan tycka att det är störande med vägarbete och att framkomligheten under alla tider inte kan upprätthållas fullt ut. Men vad gäller de tekniska detaljerna kring själva genomförandet av de arbeten som pågår måste jag hänvisa till Trafikverket.

Jag vill dock på mina återstående tio sekunder påminna alla, inte bara ledamoten och inte bara när det gäller det här specifika objektet, om att hålla de hastighetsbegränsningar som finns vid underhållsarbeten, för det är en arbetsplats för alla som arbetar där. Det vill jag också ha sagt i den här frågan.

Besked om byggstart för sträcka av Norrbotniabanan

Anf. 107 ÅSA KARLSSON (S):

Herr talman! Min fråga går till statsrådet Carlson.

Bygget av Norrbotniabanan har till stora delar stått stilla i 23 månader. Överklagandena gällande sträckan Dåva–Skellefteå hamnade på regeringens bord i november 2022 och tog ett helt år att hantera. Den 7 december 2023 kom beslutet från regeringen att järnvägsplanen hade vunnit laga kraft.

Vi har nu bevittnat att regeringen dröjer med att fatta ett byggstartsbeslut för sträckan. Det har gått elva månader sedan järnvägsplanen vann laga kraft, men vi har inget byggstartsbesked. Den nuvarande hanteringen av Norrbotniabanan är ovanligt långsam, särskilt med tanke på att infrastrukturministern har uttryckt att arbetet med banan ska intensifieras. Kommunerna behöver också få ett besked, så att de kan sköta sin del av planeringen. Det är ohållbart för kommunerna att inte ha en tidsplan att förhålla sig till.

Min fråga till statsrådet är: När kommer byggstartsbeskedet Dåva–Skellefteå?

Anf. 108 Statsrådet ANDREAS CARLSON (KD):

Herr talman! Jag förstår frågan och engagemanget. Jag har mött det på många håll längs sträckan och i de berörda kommunerna, som jag uppskattar en god dialog med. Jag kan inte recensera om just den här processen har varit ovanligt långsam, men det är förstås en mycket viktig och angelägen fråga som vi bereder i Regeringskansliet.

Detta är ingenting som vi drar i långbänk, utan det är kombinerat med en del komplicerade avvägningar som behöver göras. I det första skedet handlar det om det förvaltningsärende som ledamoten pekar på i den första delen av sin fråga, för att förbereda för byggstartsbeslut.

Men vi arbetar med frågan, och jag hoppas kunna återkomma så snart som möjligt med ett besked. Men jag har inget besked i frågestunden i dag om när ett beslut kommer att kunna fattas.

Frågestunden var härmed avslutad.

§ 10 Svar på interpellation 2024/25:131 om åtgärder med anledning av händelser på Länsstyrelsen Stockholm

Anf. 109 Statsrådet ERIK SLOTTNER (KD):

Fru talman! Eva Lindh har frågat mig vilka åtgärder jag har vidtagit under våren och sommaren 2024 med anledning av det som framkommit kring anställningar och arbetsmiljön på Länsstyrelsen i Stockholms län. Hon har också frågat om regeringen avser att vidta ytterligare åtgärder med anledning av att Justitieombudsmannen riktat allvarlig kritik mot landshövdingen i Stockholms län.

Det är viktigt att komma ihåg att myndighetsledningen enligt myndighetsförordningen (2007:515) ansvarar för myndighetens verksamhet inför regeringen. Det är myndighetschefen som ytterst är ansvarig för att myndigheten följer gällande rätt.

Jag och företrädare för Regeringskansliet har fört kontinuerliga samtal med den nu tidigare landshövdingen för att noga understryka vikten av att myndighetschefen och hela myndigheten följer gällande rätt. Regeringskansliet har även haft kontinuerlig kontakt med länsöverdirektören för att få information om de åtgärder som myndigheten har vidtagit internt. Dessa åtgärder har framför allt handlat om att förtydliga tillämpningen av interna rutiner i myndigheten. När det gäller arbetsmiljön har Länsstyrelsen i Stockholms län beslutat att inleda en arbetsmiljöundersökning.

I april inledde JO granskning av vissa rekryteringar vid länsstyrelsen. Regeringen inväntade utfallet av JO:s granskning innan beslut om ingripande åtgärder fattades.

När JO-beslutet kom tog regeringen skyndsamt beslutet att avsluta anställningen som landshövding och chef för Länsstyrelsen i Stockholms län. Detta är en direkt följd av den kritik som JO uttalat, och det visar att regeringen tagit kritiken på allvar.

JO har behörighet att både göra en anmälan till Statens ansvarsnämnd och väcka åtal. JO har valt att inte vidta någon av dessa åtgärder.

Framöver kommer jag och regeringen att följa utvecklingen på Länsstyrelsen i Stockholms län. Jag kommer att fortsätta ha en löpande kontakt med myndighetsledningen. Regeringen har förordnat en vikarierande landshövding. Regeringen har också inlett en process för att kunna utse en ny ordinarie landshövding.

Anf. 110 EVA LINDH (S):

Fru talman! Den fråga som jag har ställt till ansvarigt statsråd Erik Slottner kanske kräver en liten tillbakablick.

Jag ska börja med: Vad är länsstyrelsens roll? Länsstyrelsen är regeringens förlängda arm. Den ska främja länets utveckling, följa läget i länet och underrätta regeringen om hur det ser ut. Man har också ansvar för tillsyn förutom allt annat som man har i uppgift att göra.

Länsstyrelsen har alltså en väldigt viktig roll i statsförvaltningen och i samhället i stort. Då är länsstyrelsen verkligen beroende av att ha ett starkt förtroende från människor i länet. Förtroendet handlar om att man ska ha tillit till att länsstyrelsen och dess chef, landshövdingen, verkligen tar sitt uppdrag på allvar. Det handlar också om att man kan känna tillit till att det som görs på länsstyrelsen sker rättssäkert.

Då väcker det som har hänt just när det gäller Anna Kinberg Batra lite frågor. Hon är inte längre landshövding i Stockholm, men hon var det när detta hände.

Det började med att en ny tjänst som planeringschef skulle tillsättas. Då valde man att rekrytera genom att sätta upp en lapp i receptionen. Det var en person som sökte jobbet. Det var också den personen som fick jobbet. Den personen var en kompis till landshövdingen Anna Kinberg Batra. Därefter fortsatte det med en tillfällig tjänst, någon som skulle jobba med ledarskap. Även den tjänsten tillsattes med en kompis till landshövdingen.

Det har också rekryterats en beredskapschef. Först hade man några krav. Sedan förändrades de kraven. Man kan ändå anta att de skulle passa väl in på den som anställdes, som har en tidigare koppling till Moderaterna och som har fått en ny titel och höjd lön.

Detta är inte roande på något sätt. Det är faktiskt otroligt illa hanterat. Man blir upprörd. Detta påverkar naturligtvis inte bara tilliten till landshövdingen utan också tilliten till länsstyrelsen i stort.

Förutom detta har representationen på länsstyrelsen varit ifrågasatt – hur den sker, på vilka grunder den sker, vad som betalas och inte betalas och av vem. Och facket har larmat om dålig arbetsmiljö. Det har alltså varit flera saker som inte har fungerat på Länsstyrelsen i Stockholm.

Utredning har tillsatts, och kritiken har varit mycket hård. En professor säger: Det här är inget annat än ren och skär korruption. Man har också brutit mot grundlagen. Det är därför som jag nu frågar statsrådet inte bara vad som har gjorts utan också vad man nu drar för slutsatser av detta.

Anf. 111 Statsrådet ERIK SLOTTNER (KD):

Fru talman! Jag vet inte om jag får tacka ledamoten Lindh för denna historiska exposé och påminnelse om vad som har hänt i relativ närtid. Det är en beskrivning av ett antal olika anställningsförfaranden på en myndighet, som nu har granskats av JO. JO har kommit med sin slutrapport, och man hade så pass stark kritik att regeringen valde att avbryta nämnda myndighetschefs förordnande som landshövding i Stockholms län. Regeringen har därmed tagit sitt ansvar. Jag vet inte om jag kan svara så mycket mer än det.

Det var mest en historieber beskrivning i föregående inlägg. Jag tror inte att jag har mycket mer att tillföra än det jag sa i interpellationssvaret. Jag beskrev hur regeringen och jag som minister har agerat under denna tid och vilka slutsatser vi drog av JO:s rapport.

Det är ingen förändring. Framöver kommer vi naturligtvis att fortsätta ha en dialog med den nya landshövdingen och med myndigheten. Jag kommer att göra besök där. Den nya landshövdingen ska presenteras. Sedan kommer jag naturligtvis att träffa och prata med medarbetarna. Vi kommer naturligtvis i sedvanlig ordning att göra myndighetsbesök och ha myndighetsdialog, precis som vi jobbar med andra myndigheter.

Gör vi bedömningen att det behövs särskilda insatser på just denna myndighet kommer regeringen att göra dem. Men exakt vilka de skulle vara är väldigt svårt att svara på just nu eftersom vi ännu inte har någon ny permanent chef för myndigheten.

Anf. 112 EVA LINDH (S):

Fru talman! Jag tycker faktiskt att det är ovärdigt av statsrådet att göra en sådan raljant kommentar över att jag skulle göra något slags historiebeteckning. Jag tänker att det finns människor som lyssnar på denna debatt, och då behöver man kanske göra en tillbakablick först för att människor ska hänga med i vad som har hänt. Jag betackar mig för detta.

Mina frågor är helt allvarligt ställda. Det som har hänt har hänt. Mina frågor är: Vad gör man för uppföljande åtgärder? Det som har hänt har ju varit otroligt upprörande. Tycker statsrådet att det är okej att det pågår något som kallas för ren och skär korruption i statsförvaltningen? Nej, det tror jag inte att han tycker, för det har absolut vidtagits åtgärder, precis som statsrådet säger. Men vi kan väl inte tycka att det är okej att det faktiskt blev så. Finns det någon tillbakablick och någon framåtblick när det gäller vad som eventuellt behöver ändras för att detta inte ska hända igen?

Dessutom skadade detta agerande länsstyrelsens förtroende långt innan Justitieombudsmannen kom med sitt utlåtande. Därför är jag nyfiken på ett tillägg till den här historiebeteckningen, som statsrådet säger. Vad hände före utlåtandet? Fanns det någon tanke redan då hos statsrådet om att inte ha kvar landshövdingen, eftersom det var ganska uppenbart att landshövdingen bröt mot grundlagen?

Anna Kinberg Batra tillsatte inte bara människor på ett högst tvivelaktigt sätt. Hon sparkade, alltså avskedade, också en person – länsöverdirektören. Jag undrar om statsrådet delar den tidigare landshövdingen Anna Kinberg Batras bedömning att det var nödvändigt. Tycker han att det var riktigt att hon gjorde det? Fanns det någon kontakt mellan statsrådet och landshövdingen innan detta gjordes? Detta är ju ifrågasatt – om det var möjligt för landshövdingen att göra det eller inte.

Vi kunde läsa om vad som hände. Min uppfattning är inte att landshövdingen har sagt emot detta. Detta har ju hänt. Vi vet att det som jag beskrev har hänt. Vad fanns det för funderingar då? Kan statsrådet dra lärdom av det som har hänt för att det inte ska kunna hända igen?

Anf. 113 Statsrådet ERIK SLOTTNER (KD):

Fru talman! Det var absolut inte meningen att vara raljant i det förra inlägget. Jag visste inte riktigt vad jag skulle svara på eftersom det var en historiebeteckning och ingen ny fråga utöver vad jag svarade på inledningsvis i den här interpellationsdebatten. Det var alltså inte meningen att vara raljant.

Jag tror att den rapportering som har varit under hela våren och sommaren på ett sätt har varit välgörande för hur rekryteringsprocesser och annat ska gå till i staten. Jag föreställer mig mer eller mindre att varenda myndighetschef nu tänker efter både ett och två steg innan man gör anställningar och säkerställer att detta sker på ett korrekt sätt. Det gäller inte bara anställningsförfaranden utan även andra situationer där man kanske kan ställas inför om man gör rätt eller fel och om det sker enligt det regelverk och den praxis som finns så att man absolut inte kan anklagas för att

utsätta myndigheten eller personer på myndigheten för risken för korrup-tionsbeteende och annat.

Det har den här granskningen ändå lett till, och på så sätt har det natur-ligtvis varit välgörande.

Vi har även ett delegerat arbetsgivaransvar i svensk statsförvaltning, vilket innebär att det är myndighetscheferna själva som ansvarar för per-sonal, arbetsmiljö, personalomsorg och personalrekrytering på våra myn-digheter. Jag som minister är alltså inte inne i enskilda personalrekryte-ringar, så i den meningen är det svårt att garantera att varenda personalre-krytering alltid går rätt till. Det är ett delegerat ansvar, och det är därmed väldigt svårt för mig att garantera.

Givetvis får varje ny myndighetschef som förordnas mycket informa-tion kring vad det innebär att vara myndighetschef, den statliga värdegrun-den, olika lagar, regler och förordningar på dessa områden, arbetsmiljöän-svaret och olika typer av rättsliga ramar och praxis som finns kring statlig förvaltning.

Det här är en introduktionsutbildning som samtliga myndighetschefer får, och det är också någonting som är föremål för fortbildning och semi-narier. Vi har också Arbetsgivarverket, en mycket viktig aktör som har väldigt mycket ansvar och uppdrag kring de här frågorna, antikorrupsions-arbete och vad det innebär att vara en god myndighetschef etcetera.

Det pågår alltså väldigt mycket arbete. Jag tycker att det är bra att be-teenden och handlingar upptäcks som bryter mot detta regelverk, som är i strid exempelvis med grundlagen eller som skulle kunna anses vara korrup-tionsbeteende. Vi har också institutioner som granskar detta, vilket nu har skett med JO.

Jag har hela tiden sagt att vi tar uppgifterna på stort allvar och att vi har en löpande dialog med landshövdingen, vilket vi också hade på olika ni-våer. Ibland var jag med på dessa dialoger, ibland skedde det med min statssekreterare och ibland skedde det på opolitisk nivå. Det var en löpande dialog.

Avgångskrav väcktes tidigt, men jag sa då att vi skulle vänta och ha lite is i magen till dess att utredaren fått slutföra sitt arbete. Inte minst hän-visade jag länge till JO:s utlåtande, eftersom jag visste att JO hade inlett ett ärende och jag tyckte att det var klokt att invänta JO:s utlåtande innan vi tog några vidare steg.

JO:s utlåtande kom, och inom ett dygn agerade vi och avbröt landshöv-dingens förordnande.

Anf. 114 EVA LINDH (S):

Fru talman! Några klargöranden har ändå kommit från statsrådet; jag ska vänta lite med detta.

Jag vill bara säga att de felaktigheter som landshövdingen begick med kompisrekrytering och annat som gjorde att man bröt mot grundlagen är ganska tydliga. Jag tror att de flesta människor i Sverige inser att så här ska man inte göra när man rekryterar personal. Jag vet inte om det har varit någon informativ insats; i så fall var den till en ganska hög kostnad. Detta har ju skadat tilliten till länsstyrelsen, vilket verkligen är beklagligt efter-som den rollen är så viktig. Vi vet också att även om det här bara har före-kommit på en länsstyrelse så påverkar det också alla andra. Detta vet vi som håller på med politik.

Prot. 2024/25:26
7 november

Svar på
interpellationer

Jag noterar att statsrådet säger att man inte har vidtagit några uppföljande åtgärder med anledning av detta. Statsrådet menar också att det inte behöver vidtas några ytterligare åtgärder. Att ha is i magen, som han kallar det, tolkar jag som att han menar att det var rätt att vänta. Statsrådet får gärna säga om jag tolkar detta fel.

Jag uppfattar också att statsrådet inte hade några synpunkter på om det skulle vara nödvändigt att avskeda länsöverdirektören.

Det är min tolkning av de svar jag har fått. Statsrådet har två minuter kvar att svara på det.

Tack för svaren, statsrådet!

Anf. 115 Statsrådet ERIK SLOTTNER (KD):

Fru talman! Jag tycker faktiskt att det ibland är lämpligt att ha lite is i magen. Jag vet att vi lever i en tid när man väldigt ofta kräver snabba beslut. Det väcks avgångskrav hit och dit, och journalister är ofta väldigt snabba och vill ha svar – ja eller nej. Ibland har man inte ett ja- eller nej-svar samma dag, avgå eller stanna kvar, utan ibland måste man kunna få ha lite is i magen. Framför allt när det handlar om personalpolitik tycker jag att man ska ha det. Vi får inte hamna i en situation där varje misstag hos en myndighetschef leder till att man hör sammar olika avgångskrav. Det går faktiskt inte.

Jag ville ha en större helhetsbild och inte helt på egen hand lägga det här pusslet. Jag visste att det hade påbörjats ett granskningsärende av JO som skulle komma i hyfsad närtid, så jag tyckte, och tycker fortfarande, att det var rätt beslut att invänta den rapporteringen innan regeringen fattade beslutet. Det var rätt för att JO har en juridisk kompetens som inte jag besitter och kan också göra en juridisk bedömning om det exempelvis har varit i enlighet med grundlag och annat. Jag har mycket juridisk kompetens på Finansdepartementet, men jag ville gärna invänta JO innan några sådana beslut togs.

Det kanske inte heller är regeringen som ska vidta åtgärder i det här fallet. Det är korrekt som Eva Lindh säger att regeringen just nu inte gör bedömningen att vi måste vidta en massa åtgärder med anledning av det här, men det kan vi komma att göra om behovet växer på myndigheten. Låt oss därför se vilka åtgärder en ny landshövding kan tänkas behöva på den nya myndigheten.

Vi har också, vill jag återigen betona, Arbetsgivarverket som säkert också kan komma med olika åtgärder för att stötta myndighetschefer. Men det finns också väldigt mycket arbete vad gäller detta.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 11 Svar på interpellation 2024/25:174 om ersättningen för så kallad dold mervärdesskatt

Anf. 116 Statsrådet ERIK SLOTTNER (KD):

Fru talman! Niklas Karlsson har frågat mig hur regeringen har följt frågan om dold mervärdesskatt under året samt vilka åtgärder jag har vidtagit eller är beredd att vidta.

Kommuner och regioner får ersättning för faktiska kostnader på grund av mervärdesskatt inom vården, skolan och omsorgen i sin egen verksamhet. Privata utförare har samma kostnad för mervärdesskatt i dessa verksamheter men får ingen ersättning direkt från staten. Därför får kommuner och regioner en schablonersättning, normalt 6 procent, som kompensation för att utförarens pris är högre eftersom det innehåller mervärdesskatt. Syftet med schablonersättningen är att förhindra att mervärdesskatten ska avgöra om kommuner och regioner väljer att bedriva verksamhet i egen eller extern regi. I utredningen *Översyn av ersättning för s.k. dold mervärdesskatt* (SOU 2015:93) kom man fram till att schablonersättningen var för hög och föreslog en sänkning till 5 procent, men utredningen kom även fram till att schablonen var för låg inom vissa områden.

Regeringen följer utvecklingen inom flera områden och sektorer på flera olika sätt, till exempel genom medierapportering, utredningsbetänkanden, rapporter, kommunbesök, möten och seminarier. Precis som vid förra svaret till interpellanten bereds för närvarande inga förslag om ändring av schablonersättningen inom Regeringskansliet.

Anf. 117 NIKLAS KARLSSON (S):

Fru talman! Låt mig inledningsvis säga någonting kort om det här med dold mervärdesskatt. Statsrådet och jag, som jobbar med detta, är väl förtrogna med vad det innebär, men för dem som lyssnar kanske det kan vara på sin plats att berätta vad det handlar om.

Om någon kommun väljer att utföra sin verksamhet genom en privat utförare blir den utföraren skyldig att betala mervärdesskatt och sedan fakturera kommunen för den. Det innebär att verksamheten blir dyrare än om man utför den i egen regi. För att skapa konkurrensneutralitet har staten sagt att den kommun som väljer att ha en privat utförare ska kompenseras med den mervärdesskatt som den privata utföraren är skyldig att debitera kommunen.

Detta handlar om att i grunden skapa lika villkor. Det är inte ekonomin som ska styra vilken utförare som ska syssla med verksamheten. Kommunen ska alltså inte heller kunna tjäna pengar på detta, utan det är andra saker som ska avgöra om man väljer andra utförare eller bedriver verksamheten i egen regi.

Det har nu visat sig att systemet med kompensation för det som kallas dold mervärdesskatt överkompenserar kommunerna när de väljer andra utförare i stället för egen regi. Det har i sin tur inneburit att det nu runt om i Kommunsverige utvecklas ett fenomen där kommunerna väljer att bolagisera den egna verksamheten och bedriva den i kommunala aktiebolag för att de ska få tillbaka mervärdesskatten med överkompensation. Detta innebär i praktiken att kommunerna börjar ägna sig åt skatteplanering genom privatisering och tjänar pengar på detta. Men de pengar man får till kommunen kommer fortfarande från vår gemensamma kassakista. Det är staten som skickar dem till kommunerna. Det är inga nya pengar.

Fru talman! Det här är faktiskt inte rimligt. Redan för knappt ett år sedan ställde jag en interpellation i samma ärende till finansministern. Statsrådet Slottner var den som var ansvarig och besvarade interpellationen. Det svar han gav då tolkade jag som att han var välvilligt inställd. Statsrådet Slottner kunde på plats lova att man skulle fortsätta att följa frågan men sa också att regeringen bara ”suttit i drygt ett år”.

Nu står vi här igen, ett år senare. Regeringen har suttit något lite längre. Man har läst lite fler tidningar, lyssnat på lite mer radio och haft några fler möten. Jag ställer min fråga till statsrådet igen, med tanke på att vi har samma inställning. Det var åtminstone vad statsrådet gav uttryck för i den förra interpellationsdebatten. Konkurrensneutraliteten måste gälla, och vi har ansvar för att upprätthålla den och se till att kompensationen är rätt på alla håll, så att man varken förlorar eller tjänar pengar på detta. Jag undrar: Vilka åtgärder är nu statsrådet beredd att vidta för att komma till rätta med den överkompensation vi ser i Kommunsverige när det gäller mervärdesskatten?

Anf. 118 Statsrådet ERIK SLOTTNER (KD):

Fru talman! Precis som framkommer i interpellationssvaret finns det i dagsläget inga förslag till åtgärder eller initiativ på detta område. Sedan den senaste interpellationsdebatten i ämnet för ungefär ett år sedan är det ingenting i vår omvärldsbevakning som föranleder några initiativ från regeringen. Vi upplever inte att det är någon flod av kommuner som nu väljer att bolagisera verksamhet på grund av den här frågan.

Den förra regeringen hade möjlighet att ändra i schablonersättningen. Det fanns en utredning som föreslog en sänkning till 5 procent. Den valde den förra regeringen att inte gå vidare med. Den fick också kritik från både Vårdföretagarna och SKR, som ansåg att siffrorna i utredningen inte skulle vara applicerbara i den verklighet vi lever i.

I ett schablonsystem är det ofta så att vissa verksamheter blir underkompenserade medan andra blir överkompenserade. Fördelarna är att det blir administrativt enkelt och väldigt förutsägbart.

Det finns alltså för närvarande inga planer på initiativ från regeringen i denna fråga.

Anf. 119 NIKLAS KARLSSON (S):

Fru talman! Jag får i dag ungefär samma svar som för ett år sedan. Jag ska erkänna att det gör mig något besviken, med tanke på att vi ändå delar uppfattning – om statsrådet är ärlig i det han säger, vilket jag tror att han är. Han gav för ett år sedan, precis som han gör nu, uttryck för att systemet inte fångar upp det här på ett exakt sätt.

Jag är inte själv ute efter att ta bort schabloniseringen. Jag ser också fördelarna med den. Men jag tycker att det finns anledning att fundera över detta med anledning av det faktum att det inte råder konkurrensneutralitet och att vi från statens sida skapar incitament för att privatisera – inte för att det skulle stärka verksamheten och göra den bättre eller för att det skulle finnas principer eller argument i kommunerna för hur de ska utveckla det som de sysslar med utan för att det är rent ekonomiskt fördelaktigt.

Fru talman! Jag är inte heller ute efter att statsrådet i dagens debatt ska tala om hur saker och ting ska se ut i detalj. Men det är trots allt så att den regering som fortsatt styr riket har ett helt utredningsinstitut till sitt förfogande. Detta utredningsinstitut ska vi vara rädda om och stolta över. Det ger oss förutsättningar att när omvärlden förändras uppdatera våra samhällsanalyser och fundera på vad vi kan åstadkomma för att föra en politik som är rätt och riktig.

Den här interpellationsdebatten hade inte behövt vara så lång. Om det nu är så som statsrådet säger, att han tycker att det här är orimligt och att man åtminstone hade behövt uppdatera sig om vad som föreligger och vad man skulle kunna göra åt det, hade ju statsrådet mycket enkelt och mycket kort kunnat svara till mig och resten av kammaren: ”Det här ska vi ta på allvar. Vi ska försöka göra någonting åt det. Men innan vi gör det behöver vi en uppdatering om hur verkligheten ser ut. Jag är beredd att ta detta vidare. Jag är beredd att eventuellt tillsätta en utredning. Sedan kan vi återkomma till diskussionen.”

Jag tror inte heller att vi når hela vägen till perfektion. Men det finns alltid anledning att rätta till saker och ting som är fel. Även om det för närvarande inte föreligger någon flod av privatisering i Kommunsverige – en sådan kan naturligtvis komma – utgör både principen och de omständigheter vi lever under starka skäl till att göra mer än att bara följa medie-rapportering, lyssna på radio, läsa tidningar och ha ett antal möten med kommunala företrädare. Vi kan bättre. Det gäller även en kristdemokratisk regering, tror jag.

Anf. 120 Statsrådet ERIK SLOTTNER (KD):

Fru talman! Ja, det vore en dröm – en rent kristdemokratisk regering! Nej, det ser jag att de socialdemokratiska ledamöterna inte tycker.

Det är korrekt att vi har utredningsinstitutet till hands i regeringen, som Niklas Karlsson säger. Det är måhända stort, men det är långt ifrån oändligt. Ibland kan det låta så, men så är det faktiskt inte. Även vad gäller utredningsförfaranden och val av utredningar kan det faktiskt vara ganska hårda prioriteringar ibland. Vi har ju väldigt många idéer, men utrednings-möjligheterna är begränsade, inte minst på grund av att det finns en gräns för hur många kvalificerade jurister vi kan tillgå till olika utredningar.

Regeringen har otroligt många utredningar på gång. Vi har påbörjat väldigt många utredningar och slutfört en hel del. Många av dem är nu ute på remiss, och en del av dem görs om till lagrådsremisser. Många har till och med lett till propositioner och till ny lagstiftning. Det är Tidöavtalet som är prioriterat i detta – det vi lovade väljarna inför valet är naturligtvis prioriterat, inte minst inom områden som rättspolitik, brott och straff och migrationspolitiken. Mycket finns också inom den ekonomiska politiken, etcetera.

Det här är ingen fråga som något av våra partier har lyft i valrörelsen, i alla fall inte vad jag känner till, och det är ingenting som omfattas av Tidöavtalet. Däremot tycker vi att det ska vara samma förutsättningar för offentliga och privata utförare, och det gäller såklart såväl de ekonomiska förutsättningarna som attityder och annat. Där tycker jag att det kan se lite så ut hos en del kommunföreträdare. Vi kan se att en del kommunföreträdare på olika sätt försöker gynna egna utförare, exempelvis genom att låta verksamhet i egen regi gå med underskott.

Som sagt: Den här frågan är ingenting som vi har tittat på än, och det är ingen fråga som vi planerar att titta på. Jag är ärlig med att säga det. Det är ingen prioriterad fråga, och det finns andra frågor inom mitt ansvarsområde som jag tycker är viktigare än just denna, ska jag säga. Jag ser inte heller att det nu händer någonting i Kommunsverige som föranleder mig att ta några nya initiativ. Det nämns en handfull kommuner, mest i södra Sverige, som påstås ha bolagiserats av dessa skäl, men det är absolut ingen

epidemi som härjar i Kommunsverige. Det tycks i stället vara ett ganska begränsat fenomen.

Anf. 121 NIKLAS KARLSSON (S):

Fru talman! Jag ska väl börja med en rättelse: Nej, vi har ingen kristdemokratisk regering utan en SD-styrd regering. Det är helt korrekt, och jag tackar för att statsrådet rättade mig kring detta.

Så här är det: Utredningsinstitutet är stort – så är det naturligtvis – men man har också annat till sitt förfogande. Man har ett helt statskontor, och man har ett helt regeringskansli. Möjligheten att fördjupa sig i detta finns alltså där. Det handlar inte om resursbrist, utan det handlar om vilja. Statsrådet har nu vid ett flertal tillfällen i två interpellationsdebatter sagt att man följer frågan men inte gör någonting. Jag kan inte konstatera annat än att svaret egentligen inte är någonting värt.

Den som följer utvecklingen kring systemet med dold mervärdesskatt kan konstatera att det har justerats under både socialdemokratiskt och borgerligt ledda regeringar. Det gjordes första gången 2008, då man gjorde en justering av mervärdesskattekomensationen. Det var en borgerlig regering som gjorde det. Statskontoret gjorde en översyn 2011, och det var en borgerlig regering som lät göra detta. Man lade också fram förslag i en offentlig utredning 2015, vilket under Magdalena Andersson som finansminister ledde till en förändring i förordningsskrivandet.

Det här är inte en fråga om resursbrist, utan det är en fråga om vilja. Om jag ändå ska tolka statsrådet välvilligt tror jag att han faktiskt tycker att man skulle kunna titta på detta och göra någonting bättre. Jag är inte ute efter att polemisera, utan jag är ärligt och uppriktigt ute efter att hitta ett system som är bättre. Jag sa i den förra interpellationsdebatten att jag sträcker ut en hand för att vi ska göra det gemensamt. Statsrådet svarade då att han, om Socialdemokraterna gör det, är beredd att fatta den handen. Nu kommer den igen, och jag hoppas att statsrådet tar den.

(Applåder)

Anf. 122 Statsrådet ERIK SLOTTNER (KD):

Fru talman! Vi skakar inte hand förrän debatten är över, och statsrådet har alltid sista ordet! Det är kutym och något jag tycker är värt att hålla fast vid.

Jag får också säga att jag imponeras av Karlssons goda minne gällande den tidigare interpellationsdebatten. Det är dock mycket möjligt att han har läst den skriftligt inför den här debatten – det kan ju hända.

Sedan får jag ändå säga att Kristdemokraterna har fler ministerposter i Sverige än vad Sverigedemokraterna har. Sverigedemokraterna har nämligen noll ministerposter eftersom de inte sitter i regeringen. Det gör i stället Moderaterna, Kristdemokraterna och Liberalerna, och det är således ingen SD-ledd eller SD-styrd regering – eller någon SD-regering över huvud taget. Det är en borgerlig regering bestående av tre partier som har ett parlamentariskt samarbete med Sverigedemokraterna. Det är nämligen så valresultatet blev i den demokrati vi lever i, och vi sa före valet att dessa fyra partier på något skulle bilda majoritet i riksdagen om de fick majoritet i valet.

Det är korrekt att möjligheten naturligtvis finns. Det är klart att det finns möjlighet att titta på denna fråga genom utredning eller andra resur-

ser, men det är inte det mest prioriterade. Vi har så otroligt mycket på vår agenda. Jag har jättemycket på min agenda som jag vill göra, och jag hinner inte göra allt det som jag väldigt gärna vill göra. Resurserna är nämligen inte oändliga, och vi måste prioritera.

Det är alltså helt korrekt att detta egentligen inte handlar om resursbrist i den meningen, för det är klart att det finns resurser om vi skulle vilja. Det finns dock annat vi faktiskt hellre vill, och detta är inte en prioriterad fråga för regeringen – *just nu*, utifrån det vi nu vet. Det är mycket möjligt att det kan hända saker på området som gör att vi behöver återkomma och titta på det här, men just nu ser jag ingenting i vår omvärldsbevakning som skulle föranleda någon akututryckning från regeringens sida för att ändra på detta. I stället fortsätter vi att jobba med de frågor som är mer prioriterade för regeringen.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

Prot. 2024/25:26
7 november

Svar på
interpellationer

§ 12 Svar på interpellation 2024/25:100 om arbetsskadeförsäkringen

Anf. 123 Statsrådet ANNA TENJE (M):

Fru talman! Isabell Mixter har frågat mig om jag avser att ta initiativ för att genomföra förslagen i *En ändamålsenlig arbetsskadeförsäkring* (SOU 2023:53).

En välfungerande arbetsskadeförsäkring är viktig och bidrar, tillsammans med åtgärder som förebygger arbetsskador, till att människor vill delta och stanna kvar i arbetslivet. Arbetsskadeutredningen (S 2021:11) har haft i uppdrag att se över arbetsskadeförsäkringen och analysera hur finansieringen av försäkringen kan förändras för att skapa drivkrafter för arbetsgivare att förebygga arbetsskador och motverka långa sjukskrivningar.

Utredningen lämnade den 14 september 2023 betänkandet *En ändamålsenlig arbetsskadeförsäkring – för bättre ekonomisk trygghet, kunskap och rättssäkerhet* (SOU 2023:53). Betänkandet är mycket omfattande och innehåller ett stort antal förslag som spänner över i stort sett hela, eller i alla fall stora delar av, arbetsskadeförsäkringen. Det har remissbehandlats och bereds just nu i Regeringskansliet. Jag kan inte föregripa arbetet i det här skedet.

Jag kan dock konstatera att det inslag i P4 Värmland som interpellanten hänvisar till har fokus på att skadade har nekats ersättning från den kollektivavtalade arbetsskadeförsäkringen på grund av Afa Försäkrings tolkning av begreppet olycksfall i arbetet. Det är viktigt att komma ihåg – och jag vill bara påminna om – att villkoren för ersättning från den kollektivavtalade försäkringen styrs av arbetsmarknadens parter och att regeringen endast kan lämna förslag i fråga om den offentliga arbetsskadeförsäkringen. Det aktuella betänkandet, som jag hänvisade till, fru talman, innehåller inga förslag gällande en ändring av begreppet olycksfall.

Anf. 124 ISABELL MIXTER (V):

Fru talman! Tänk dig ett samhälle där du går till jobbet varje dag – som sjuksköterska, undersköterska, lagerarbetare eller snickare – och är trygg

med att arbetsgivaren gör allt den kan för att förebygga skador i arbetet. Om olyckan trots allt skulle vara framme och du skadar dig på arbetet är du tryggt försäkrad. Du kan fortsätta att försörja din familj och bo kvar i ditt hus även om du skadar dig på jobbet.

Vänsterpartiet anser att arbetsskadeförsäkringen ska vara trygg, rätts-säker och jämställd. Den som skadar sig på jobbet ska ha rätt till stöd, hjälp och ersättning. Alla arbetstagare, oavsett vilket kön eller yrke de har, ska ges likvärdiga möjligheter att få skador erkända som arbetsskador.

Så är det inte i dag. På drygt tio år har antalet personer som beviljats livränta blivit sex gånger mindre. Denna nedgång sammanföll enligt Inspektionen för socialförsäkringen med den förändring av sjukförsäkringen som den moderatledda regeringen genomförde år 2008. På 20 år har antalet personer som får livränta minskat med hela 80 procent.

Jag kan hålla med Anna Tenje om att det exempel jag använde skriftligt inför denna interpellationsdebatt kanske inte var perfekt, men jag har ett annat exempel från P4 Värmland.

Thomas Martinsson är en av dem som har skadat sig på arbetet. Han skadade ryggen på arbetet för elva år sedan men får inte någon ersättning från Försäkringskassan och har inte fått rätt till livränta. I dag lever han utan inkomst. Han har konstant smärta och kan inte arbeta. Han är bara en av många som har drabbats av det otillräckliga skydd som arbetsskadeförsäkringen ger i dag. När han blev intervjuad av P4 Värmland den 4 november sa han att det nästan är så att våra husdjur har bättre försäkrings-skydd än vad vi har på jobbet. Han sa också att han inte är lat och att han gärna hade jobbat om han hade kunnat, men det går inte.

Frågan om en förbättrad arbetsskadeförsäkring aktualiserades väldigt tydligt under pandemin. Många av dem som arbetade i kontaktyrken drabbades av långtidscovid och blev nekade livränta på grund av det regelverk som i dag finns gällande arbetsskadeförsäkringen. Beviskraven är alltför höga för att man ska beviljas livränta.

År 2021 tillsattes en utredning för att göra en översyn av arbetsskadeförsäkringen. Utredningen har lämnat sitt betänkande till regeringen. Där finns en rad förslag som skulle göra att fler får rätt till ersättning och till en mer korrekt sådan. Försäkringen skulle bli mer könsneutral; i dag missgynnas framför allt kvinnor av regelverket för arbetsskadeförsäkringen. Besluten skulle bli mer rättssäkra och likformiga. Livräntan skulle också bättre följa inkomstutvecklingen.

Detta är efterlängtnade förbättringar som vi i Vänsterpartiet välkomnar. Vi skulle vilja göra en del justeringar i de förslag som finns, men det väntar vi med tills de eventuellt ligger på bordet.

Anna Tenje hänvisade i sitt svar till att utredningen är omfattande och till att den bereds i Regeringskansliet. Jag kan dock konstatera att det föreslås i betänkandet att förändringarna skulle träda i kraft den 1 juli 2024, så jag tror att det är många som väntar och undrar när regeringen ska komma till skott. Avser Anna Tenje att ta några initiativ till att förslag ska komma på bordet?

Anf. 125 Statsrådet ANNA TENJE (M):

Fru talman! Jag vill börja med att återigen understryka att en välfungerande arbetsskadeförsäkring i kombination med ytterligare åtgärder som förebygger arbetsskador är en väldigt viktig del av arbetslinjen. Det bidrar

till att människor vill och kan arbeta och till att de vill stanna kvar i arbetslivet mycket längre. Det är en väldigt viktig försäkring.

Arbets-skadeutredningen har lämnat många förslag på nya bestämmelser i ett regelverk som rör väldigt viktiga men komplicerade frågor. Bland annat föreslår utredningen att de bestämmelser som beskriver vad en arbetsskada är ska göras om helt. Utredningen föreslår också att grundkraven för livränta ändras för att fler som ansöker om livränta ska kunna få en arbetsskadeprövning. Syftet är att åstadkomma en försäkring som fyller sin funktion, det vill säga att ge enskilda ekonomisk trygghet vid arbetsskada och att säkerställa att kvinnor och män ges ett likvärdigt skydd. Gott så!

Att antalet personer som är mottagare av livränta har minskat de senaste åren har olika förklaringar. Det finns framför allt ett stort utflöde ur försäkringen för personer som tidigare har beviljats livränta och har haft det under en tid men som nu går i ålderspension. Den främsta orsaken till att det rör sig om färre personer är enligt Arbets-skadeutredningen att färre ansöker om livränta. Samtidigt har andelen ansökningar som leder till beviljande av livränta faktiskt ökat sedan 2016.

Detta är ingen lätt fråga utan snarare en komplicerad sådan, och vi drar den definitivt inte i långbänk i onödan. När man tittar på förslagen bör man därför beakta att betänkandets huvudförslag innebär införande av en karenstid på 180 dagar för livränta. Det föreslås med andra ord att det inte ska vara möjligt att bevilja livränta de första 180 dagarna efter skadetillfället. Den som exempelvis råkar ut för en allvarlig olycka kommer med utredningens förslag att gå miste om livränta under sex månader, vilket över huvud taget inte finns med i dagens regelverk.

Anf. 126 ISABELL MIXTER (V):

Fru talman! Anna Tenje nämnde att en av anledningarna till att det betalas ut färre livräntor är att det kommer in få ansökningar. Det är ju också någonting som hanteras i förslagen i utredningen, alltså att Försäkringskassan automatiskt ska utreda om man har rätt till livränta. Detta är någonting som skulle förbättras om man genomförde de här förslagen.

Sedan vet jag inte om Anna Tenje menar att jag skulle vara kritisk till att det är en lång tidsgräns innan man kan bli beviljad livränta, men det kan jag tala om att jag är. Det är en av de saker som Vänsterpartiet invänder mot när det gäller den här utredningen. Vi anser att man snabbare borde utreda om det rör sig om en arbetsskada och att den tidpunkten borde förläggas till dag 90. I och med att Anna Tenje lyfte den frågan vill jag gärna höra ministrarnas syn på den.

Jag kan också konstatera att det inte kommer något besked om när förbättringarna i arbetsskade-försäkringen ska komma. Det är oerhört angeläget att vi får en förändring på plats. Exempelvis menar LO nu att huvudregeln har blivit att en arbetsskadad arbetstagare inte får någon ersättning från försäkringen. Detta beror på den bevisregel som finns och på det så kallade varaktighetskravet.

Man kan också konstatera att det är en betydligt minskande andel som får rätt till livränta. En effekt av det är att statens kostnader för arbetsskade-försäkringen har minskat betydligt. I genomsnitt har försäkringen ett överskott på 1,8 miljarder kronor årligen. Det är en väldigt orimlig ordning – detta är ju en försäkring som vi gemensamt betalar in till och som står

Prot. 2024/25:26
7 november

Svar på
interpellationer

med väldigt stora överskott, samtidigt som vi vet att människor skadar sig i arbetet men inte får den ersättning de faktiskt har rätt till.

Jag ser det därför som oerhört angeläget att vi kommer fram med ett sådant här förslag, och jag hoppas också att Anna Tenje och regeringen kan leverera ett besked.

Om utredningens förslag skulle genomföras skulle det innebära att 1 500 fler per år skulle bli beviljade ersättning. Det skulle vara ett enormt kliv framåt, och det skulle innebära stor skillnad för många av dem som skadas i arbetet. Jag vill därför återigen fråga Anna Tenje om man avser att genomföra de här förslagen.

Anf. 127 Statsrådet ANNA TENJE (M):

Fru talman! Arbetsskadeförsäkringen och dess regelverk är som vi har nämnt tidigare ett mycket komplext område, och förändringen måste hanteras med ganska stor eftertanke. Det tänker jag att ledamoten känner till, med tanke på att den tidigare regeringen, som hennes parti gav stöd till, inte heller lagstiftade på detta område. Man hade ju en annan utredning, det vill säga Utredningen om en mer jämställd och rättssäker försäkring vid arbetsskada, som tillsattes under den dåvarande S-MP-regeringen och som Vänsterpartiet var med och stöttade. Då hade man en utredning igång. Den var inte lika omfattande som arbetsskadeutredningen men hade ett snarlikt syfte. Den resulterade inte heller i någon lagstiftningsprodukt utan lämnades därhän.

De här frågorna kräver respekt och stor eftertanke, och det är just därför de förslag som nu presenterats i vår utredning bereds.

Det var bra att Isabell Mixter kom in på frågan om 180-dagarskarensen, för den gjorde mig lite konfunderad. Det verkar ändå som att Vänsterpartiet i sitt budgetförslag nu har omfamnat dessa förändringar i arbetsskadeförsäkringen, då de är med i budgeten.

En karenstid på 180 dagar är tämligen omfattande, och det kan tyckas märkligt att Vänsterpartiet vurmär för ett snabbt införande av utredningens förslag och även i sin budgetmotion har med medel för detta – men utan att nämna konsekvenserna för exempelvis undersköterskan i inslaget i P4 Värmland eller personen i det exempel ledamoten tog upp här. Å ena sidan omfamnar man dessa förslag i sin budget. Å andra sidan skriver man i sin budget, jag tror att det är på sidan 37, att man vill avskaffa karensavdraget eftersom det är skadligt och innebär inkomstförluster på 3 000–6 000 kronor, vilket är en betydande summa. Att då omfamna dessa förslag i arbetsskadeförsäkringen och därmed införa en 180-dagarskarens för människor som har drabbats av en skada skulle väl i så fall vara tämligen betydande.

För mig är denna fråga inte så enkel. Det handlar inte heller om att kunna plocka russen ur kakan när det gäller arbetsskadeförsäkringen, utan det behöver ses som en helhet. Det är en komplex fråga, och den förtjänar att diskuteras och beredas på ett korrekt och ansvarsfullt sätt. Det handlar om en försäkring som lägger grunden för att skapa trygghet på arbetsplatser och för de människor som drabbas av olyckor och skador.

Jag är den första att skriva under på din visionära berättelse om hur bra det vore, Isabell Mixter. Min tanke är att arbetsgivare ska jobba för att minska risken för olyckor. Det var just därför vi gav tilläggsuppdraget till utredningen. Det handlar om att hitta drivkrafter för arbetsgivare att minimera riskerna för arbetsskadeolyckor på arbetsplatsen så att de aldrig

någonsin ens uppkommer och försäkringen förhoppningsvis används i ännu mindre utsträckning.

Prot. 2024/25:26
7 november

Anf. 128 ISABELL MIXTER (V):

Fru talman! Jag vädjar till statsrådet att följa spelreglerna för interpellationsdebatter, det vill säga att det är interpellanten som ställer frågorna och statsrådet som svarar.

Jag vill gärna ha svar på om Anna Tenje anser att dagens ordning är bra: att den som skadas på arbetet inte får rätt till ersättning, förlorar inkomst och kanske behöver flytta från sitt hem – detta för att arbetsgivaren inte har sett till att det inte ska uppstå olyckor. Man kan exempelvis ha jobbat som sjuksköterska och fått covid och långtidssviter av det. Det är denna debatten behöver handla om.

Jag ska ändå svara på Anna Tenjes fråga om vår budget och att vi ställer oss bakom utredningen. I vår budgetmotion framgår det tydligt att vi ställer oss bakom vissa delar av utredningen men att vi samtidigt vill förändra tidsgränserna som föreslås i utredningen. Du kan gärna få den av mig så att du kan läsa på.

Inspektionen för socialförsäkringen konstaterar att en del av förklaringen till att många färre beviljas livränta i dag är de förändringar som den tidigare moderatledda regeringen genomförde 2008. Att då dra upp vad Vänsterpartiet inte gjorde under förra mandatperioden är inte riktigt rättvist.

Jag frågar därför: Vad ska regeringen göra för att människor ska kunna vara trygga på arbetet och veta att de är försäkrade?

Anf. 129 Statsrådet ANNA TENJE (M):

Fru talman! Jag kan konstatera att interpellanten inte vill ta ansvar för de åtta år Vänsterpartiet stödde den dåvarande regeringen. Trots att man då hade möjlighet att göra förändringar i arbetsskadeförsäkringen valde man att inte göra någonting i frågan.

För mig är detta en viktig och angelägen fråga. En välfungerande arbetsskadeförsäkring och åtgärder som förebygger arbetsskador är en viktig del av arbetslinjen. Fler människor behöver kunna arbeta mer och längre, vilket förutsätter ett hållbart arbetsliv med betydligt färre arbetsskador.

Arbetsskadeförsäkringen och dess regelverk är dock ett komplext område som måste hanteras med eftertanke. Det går inte att plocka russin ur kakan, utan man måste se det som en helhet, särskilt om man inte vill att någon ska falla mellan stolarna. Arbetsskadeutredningens betänkande bereds och analyseras nu som sagt i Socialdepartementet. Därefter har regeringen att ta ställning till behovet av eventuella förändringar i regelverket, och då återkommer vi.

Fru talman! Med detta sagt tackar jag för debatten. Tack också till interpellanten för en viktig fråga. Två gånger i dag har jag fått möjlighet att tala om detta, på frågestunden och i en interpellationsdebatt, och det tycker jag är bra och viktigt.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

Svar på
interpellationer

§ 13 Svar på interpellation 2024/25:108 om tillägget i bostadsbidraget

Anf. 130 Statsrådet ANNA TENJE (M):

Fru talman! Sanne Lennström har frågat mig varför jag och regeringen väljer att trappa ned tillägget i bostadsbidraget, som är till för att stötta landets mest utsatta barnfamiljer.

Tilläggsbidraget till barnfamiljer inom bostadsbidraget är ett stöd av extraordinär karaktär som har utformats för att på ett relativt snabbt och enkelt sätt kunna stötta familjer med låga inkomster under en begränsad tid. Den extraordinära situationen har dock pågått under en längre tid än som var möjligt att förutse, då pandemin följdes av en period med hög inflation. Det svåra ekonomiska läget har nu mildrats, och framtidsutsikterna för hushållen ser ljusare ut. En konjunkturåterhämtning bedöms inledas mot slutet av 2024, och hushållens köpkraft väntas stärkas. Det innebär även att behovet av ett extraordinärt stöd som tilläggsbidraget minskar.

Bostadsbidraget är en förmån som är inkomstprövad och har därmed marginaleffekter. För grupper som har en svag förankring på arbetsmarknaden kan inkomstprövade bidrag i ett längre perspektiv minska drivkrafterna till egen försörjning. Barnbidraget och bostadsbidraget är viktiga för familjer som har det ekonomiskt svårt, men det bästa verktyget för att varaktigt bryta ekonomisk utsatthet och motverka låg ekonomisk standard är egen inkomst av arbete. Det är därför betydelsefullt att fler personer klarar sin försörjning genom eget arbete. Regeringen vill därför sänka skatten på arbete för att öka drivkrafterna till arbete och stärka hushållens köpkraft.

Mot denna bakgrund får en förlängning av tilläggsbidraget för att fortsätta stödja ekonomiskt utsatta hushåll samtidigt som det trappas ned från 40 till 25 procent av det preliminära bostadsbidraget anses vara en väl avvägd åtgärd.

Anf. 131 SANNE LENNSTRÖM (S):

Fru talman! Sverige har genomgått en tuff ekonomisk tid. Inflationen har slagit hårt mot många, och elpriserna har varit höga. Nyligen meddelade Omni att matpriserna i Sverige faktiskt stiger, och hyrorna är fortsatt höga. En grupp som drabbas hårt av detta är barnfamiljerna. I regeringens budget för utgiftsområde 12 medges att skillnaden är stor mellan familjer med och utan barn. Det beror på att många olika behov ska tillgodoses i en barnfamilj. Barn växer ur kläder och skor, blöjor är just nu rekorddyra, frukt ska skickas med till skolan och snart är det jul.

I fortsatt tuffa tider vore det rimligt att politiken ser barnfamiljerna och hjälper dem som har det tuffast. Därför blev jag upprörd när jag såg att regeringen i sin budget för nästa år inte bara väljer att återigen inte höja barnbidraget utan också att trappa ned tillägget i bostadsbidraget, det bidrag som kan hjälpa Sveriges mest utsatta barnfamiljer.

Tillägget förlängs, och det är ju välkommet, men det sänks alltså till 25 procent. Nedtrappningen drabbar de absolut mest utsatta barnfamiljerna. Det kan handla om flera hundralappar per månad för en barnfamilj, och det kanske är just den barnfamilj där den ensamstående mamman har ont i magen för att hon kanske inte kommer att kunna betala elräkningen. Dessa familjer behöver inte en nedtrappning. Dessa familjer behöver stöd.

Motiveringen till sänkningen är enligt regeringen att inflationsbekämpningen har haft effekt och att kampen mot den höga inflationen nu är vunnen. Men jag kan upplysa statsrådet och regeringen om att bara för att inflationen har sjunkit har inte priserna gjort det. Blöjorna, hyrorna och frukten är fortfarande fruktansvärt dyra.

Om det är någonting politik handlar om är det prioriteringar. Regeringen väljer att lägga sina pengar på någonting helt annat än stöd, nämligen skattesänkningar för den med höga inkomster och kapital. Det anses viktigare än att en ensamstående mamma eller pappa ska kunna betala räkningar eller köpa mat till barnen. Det är inte bara jag som oppositionspolitiker som säger detta. Tidningsrubrikerna när regeringen släppte sin budget var idel varianter på att ”rika män tjänar mest på regeringens budget”. Regeringens politik är därmed verklighetsfrånvärd. Den som tjänar mest ska få ännu mer, och den som har det tufft ska få det ännu värre.

Fru talman! Jag säger inte att bostadsbidraget i sin nuvarande utformning är perfekt, men pengarna når en utsatt grupp. Föräldrarna skulle kunna få ett bättre liv. Nu är det barnen som får betala priset för felprioriteringarna, för regeringen gör ingenting annat som väger upp detta. De lämnar barnfamiljerna i sticket.

Vi socialdemokrater tror att Sverige kan bättre än så här. Vi tror att ett permanentat stöd skulle nå de mest utsatta barnfamiljerna. Vi tror också att ett höjt barnbidrag skulle hjälpa, för det är ärligt talat väldigt få barnfamiljer som har det fett just nu.

Med sunt förnuft är det lätt att förstå att för den som redan har det svårt får mindre pengar på bankkontot konsekvenser, inte minst för barn. Min fråga blir därför vilka konsekvenser statsrådet ser att nedtrappningen av tillägget i bostadsbidraget kommer att leda till. Kan statsrådet lova att fler inte kommer att behöva gå på försörjningsstöd eller riskera vräkning?

Anf. 132 Statsrådet ANNA TENJE (M):

Fru talman! Regeringen har tagit ansvar i en mycket svår tid och har även fått det svenska folkets förtroende och mandat att påbörja arbetet med att återupprätta arbetslinjen i Sverige. Det kommer vi att göra. Vi arbetar bland annat med att se över ett bidragstak och att möjliggöra kvalificering till välfärden. Vi inför också ett aktivitetskrav i försörjningsstödet.

Sverige och stora delar av världen drabbades hårt, precis som vi båda har varit inne på, av coronapandemin och den historiskt höga inflation som låg på 10 procent när den här regeringen tillträdde. Dessutom var räntekostnaderna höga. Regeringen förde en ansvarsfull politik i syfte att så snabbt som möjligt bryta och komma ur den höga inflationen som gröpte gigantiska hål i hushållens plånböcker och gjorde svenska folket fattigare. Alla hushåll drabbades av inflationen och lågkonjunkturen, men ekonomiskt utsatta hushåll drabbas ju särskilt hårt i sådana situationer. Det vet vi alla. Svåra tider drabbar alltid dem med de minsta marginalerna allra mest.

Regeringen agerade för att stötta hushållen i allmänhet och de svagaste hushållen i synnerhet. Effekterna på hushållens ekonomiska standard till följd av regeringens förslag och aviseringar under mandatperioden är väldigt tydliga. Den ekonomiska standarden ökar procentuellt sett mest i den tiondel av befolkningen som har lägst ekonomisk standard och minst i de

två översta inkomstgrupperna. Det är jättetydligt. Det är så det ser ut över hela mandatperioden.

Kampen mot inflationen är nu vunnen. Vi går mot ett mer normalt läge, även om det fortfarande finns stora risker i ekonomin i form av krig i vårt närområde, växande oro i olika delar av landet och stora osäkerhetsfaktorer samtidigt som vi ändå ser ett ljus vid horisonten.

Regeringen presenterade nyligen en expansiv budget för att få fart på svensk ekonomi igen. Nu när inflationen är besegrad har regeringen skapat utrymme för att göra just detta. Regeringen har som sagt fått förtroende och mandat från svenska folket att återupprätta arbetslinjen, och den bästa försäkringen mot ekonomisk utsatthet och utanförskap är att ha ett jobb att gå till. Det är också garanten för vår gemensamma välfärd.

Fler barn behöver se sina föräldrar gå till ett jobb, och fler hushåll måste lyftas ur fattigdom och stärkas så att de klarar nästa kris mycket bättre. Det finns egentligen inga statliga bidrag som kan ersätta värdet av egenmakten det ger att ha ett eget arbete att gå till och en egen lön att leva av som man kan försörja sig på. Det är regeringens absolut viktigaste målsättning just nu.

Anf. 133 SANNE LENNSTRÖM (S):

Fru talman! Jag känner att när vi har den här interpellationsdebatten är det väldigt viktigt att vi är överens om hur verkligheten ser ut. Ministern pratar gärna om arbetslinjen, men det är också viktigt att tänka på att ut-satta barnfamiljer mycket väl kan innefatta en förälder som har ett jobb.

Under frågestunden nämndes en ensamstående barnskötare med flera barn. Det kan också handla om en undersköterska. Det är inte den grupp ministern nämner som vi pratar om här i dag. Jag vill påminna ministern om att det finns en gemensam målsättning för den ekonomiska familjepolitiken, som riksdagen har slagit fast och som finns i regeringens budget, att bidra till en god ekonomisk levnadsstandard för alla barnfamiljer och till minskade skillnader i de ekonomiska villkoren mellan hushåll med och utan barn. Det förpliktar att stå bakom det här när man har en budgetproposition.

Jag förstår att statsrådet inte känner något behov av att reagera på en oppositionspolitikers oro inför följderna av regeringens budget, men väldigt många med mig undrar hur hårt regeringens budget kommer att slå mot barnfamiljerna nästa år. Ett exempel är Majblomman, som kommenterade regeringens höstbudget med följande ord:

”Majblommans målgrupp är mycket känslig för prisökningar. Det är ett av skälen till att vi är bekymrade över höstbudgeten, och dess avsaknad av kompensatoriska åtgärder med sikte på ekonomiskt utsatta barnfamiljer. Tusentals ansökningar om ekonomiskt stöd till barn kommer just nu in till Majblomman från familjer som inte har råd med det mest nödvändiga. Och tendensen är sedan länge att ansökningarna handlar mer och mer om barns basala behov. Kläder och skor är vår allra största kategori när vi delar ut ekonomiskt stöd till enskilda barn.”

Regeringen säger att det svåra ekonomiska läget har mildrats och att framtidsutsikterna för hushållen ser ljusare ut. Men att regeringen ser ljusare på framtiden hjälper inte de här barnfamiljerna. Det betalar inte två matkassar eller en elräkning. Att regeringen jublar över att slaget mot inflationen har gått bra sänker inte hyran, som har eskalerat.

Oerhört många barnfamiljer har det fortfarande väldigt svårt. Återigen: Matpriserna ökar fortfarande! Man kan prata hur mycket man vill om ett vunnet inflationskrig, men det är de facto fortfarande jättesvårt för barnfamiljerna.

Det finns också fler anledningar att satsa på barnfamiljerna än att hjälpa den som har det svårt. Jag ska ta ett exempel. En vän till mig gick på Drottninggatan bakom två män i kostym och hörde att den ena sa: ”Tack för tusenlapparna i skattesänkning, regeringen! Det var ju trevligt. Jag äter redan ute, men man får väl offra sig och lägga lite mer på sparkontot i stället.” Jag tänker att en barnfamilj hade vetat exakt vad man skulle göra om man fick några tusenlappar eller hundralappar extra. Men det visste inte de här männen som uppenbarligen tjänade tillräckligt för att få flera tusen i skattesänkning. Därför är det ett väldigt viktigt argument att även tillväxten skulle kunna gynnas om man faktiskt gav pengarna till den som behöver dem.

Eftersom ministern ser en ljusning – kan ministern lova att vräkningarna, försörjningsstödet och flödet till Majblomman inte kommer att öka? Ja eller nej?

Anf. 134 Statsrådet ANNA TENJE (M):

Fru talman! Regeringens politik tar sin utgångspunkt i att det ska vara mer lönsamt att arbeta, utbilda sig och vara strävsam. Man ska uppmuntras att ta det där extra kvällspasset, sitt första jobb, att kanske byta till ett nytt jobb som arbetsledare för att det lönar sig eller hoppa på den där utbildningen som kommer att leda till ett jobb längre fram om man nu står utanför arbetsmarknaden. Det är för att jobben är den bästa garantin och försäkringen mot utanförskap och ekonomisk utsatthet.

Ledamoten tog upp många exempel från Stockholm. Jag måste säga att det är en smula magstarkt att stå här som socialdemokrat och hävda att vi inte ser till de utsatta och hårt arbetande småbarnsfamiljerna. Det är bara att titta på var Socialdemokraterna sitter vid makten och se på vad som händer när Socialdemokraterna får bestämma. Då blir det ganska tydligt.

Vi kan fortsätta att tala om Stockholm. När regeringen sänker skatten för en hårt arbetande småbarnsfamilj som har det tufft väljer Socialdemokraterna i både kommunen och regionen att höja skatten kraftigt. Den skattesänkning som barnfamiljen får tack vare regeringens budget äts tyvärr upp ganska snabbt på grund av Socialdemokraterna i regionen och Socialdemokraterna i staden Stockholm. Samtidigt höjer man avgiften för SL-kort, och man drar in bussar så att tillgängligheten minskar just för den hårt arbetande småbarnsfamiljen i Stockholm. Detta gör att möjligheten för deras barn att ta sig till olika fritidsaktiviteter efter skolan grusas ganska snabbt.

Man talar sig varm för att man här gör så mycket för att stötta småbarnsfamiljer, såsom att höja barnbidraget och så vidare, och man vill ha kvar tilläggsbidraget på 40 procent. Men det betyder ganska lite när skattehöjningen från både kommunen och regionen väl slår till. Om man vill börja någonstans för att stötta barnfamiljerna kanske man ska börja i sitt eget parti och se till att man inte höjer skatten varenda gång man har möjlighet till detta när man själv sitter vid makten.

Prot. 2024/25:26
7 november

Svar på
interpellationer

I Sveriges riksdag liksom i Socialdemokraternas skuggbudget är det ganska tydligt och klart. Där går en väldigt bra skiljelinje mellan oss och er. Vi står för arbetslinjen, sänker skatten på arbete och gör det mer lönsamt att arbeta, medan ni höjer bidragen.

Det finns många mycket kloka personer i vår omgivning, och en av dem har sammanfattat Socialdemokraternas politik så här: Man höjer bidragen för alla, men ingen ska kunna leva på sin lön. Det blir väldigt tydligt. Då blir det ingen tillväxt, och då kan inga barnfamiljer i ekonomisk utsatthet ta sig ur fattigdom. Snarare cementeras utanförskapet, och fattigdomen går i arv. Så vill inte jag ha det.

Anf. 135 SANNE LENNSTRÖM (S):

Fru talman! Eftersom statsrådet tar sig friheten att sammanfatta Socialdemokraternas politik kan jag sammanfatta Moderaternas politik. I min värld ser den ut så här: Rika personer ska ha mer. Man ska ha skattesänkningar så att rika människor får flera tusen mer i plånboken. De som har minst, till exempel de som är beroende av det tillägg vi pratar om här i dag, ska få mindre. Med andra ord: morot för dem som tjänar mest och piska för dem som har en utsatt situation. Det är inte en sådan värld som jag vill leva i.

Jag vill återkomma till att jag inte har fått något svar på min fråga. Bör de vara fortsatt oroliga hos Majblomman för att de ska få ett inflöde av personer som behöver hjälp? Detta tror jag att de skulle vilja veta.

Sedan vill jag återigen komma tillbaka till att vi måste vara överens om verkligheten i denna kammare. Verkligheten är att inflationen har gått ned, men det betyder inte att det har blivit lättare för barnfamiljerna. Det betyder inte att hyrorna har gått ned. Hyrorna har gått upp. Och för bara två dagar sedan kom det en nyhet från Omni om att matpriserna faktiskt har fortsatt att öka.

Även om kriget mot inflationen är vunnet är alltså inte kampen för att göra det bättre för barnfamiljerna vunnen. Detta måste regeringen se om man vill kunna agera och faktiskt göra något åt situationen. Men detta kan vi återkomma till i framtida interpellationsdebatter.

Anf. 136 Statsrådet ANNA TENJE (M):

Fru talman! Jag vill börja med att plocka tillbaka interpellanten till den här verkligheten. Jag kan återigen bara konstatera det jag sa i mitt andra anförande, nämligen att om man tittar på effekterna på hushållens ekonomiska standard till följd av regeringens förslag och aviseringar under hela mandatperioden blir det väldigt tydligt: Den ekonomiska standarden ökar procentuellt sett mest i den tiondel av befolkningen som har den lägsta ekonomiska standarden och minst i de båda översta inkomstgrupperna.

Med detta sagt: Interpellantens sammanfattning av Moderaternas politik är helt felaktig. Jag tror fortfarande att stockholmarna väldigt väl kommer att känna av Socialdemokraternas skattehöjningar i både kommunen och regionen.

Jag vill tacka för debatten. Jag tackar interpellanten för de viktiga frågorna och för att vi kan ha denna diskussion i kammaren och ha fortsatt fokus på hur vi långsiktigt kan stärka svenska hushåll. Vi är måhända inte helt överens, men jag tror ändå att det är välgörande att vi har denna

diskussion. De olika skiljelinjer som nu målas upp mellan arbetslinjen och bidragslinjen blir väldigt tydliga.

Jag kommer i alla fall att fortsätta att ha ett starkt fokus på att återupp-
rätta arbetslinjen i Sverige för att göra det mer lönsamt att arbeta och så att
fler barn får se sina föräldrar gå till ett arbete och så att fler barnfamiljer
som i dag lever i ekonomisk utsatthet kan tas ur fattigdom genom att fler
arbetar och arbetar mer.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

Prot. 2024/25:26
7 november

Svar på
interpellationer

§ 14 Svar på interpellation 2024/25:114 om hot mot demokratin och mänskliga rättigheter

Anf. 137 Kulturminister PARISA LILJESTRAND (M):

Fru talman! Anna Wallentheim har frågat mig hur jag och regeringen
avser att bemöta Project 2025 och det som frågeställaren beskriver som
globala planer på att nedmontera demokratiska rättigheter och rättsstatens
principer.

En av regeringens kärnuppgifter är att försvara den svenska demokra-
tin och säkerställa att vårt samhälle präglas av öppenhet och respekt för
grundläggande mänskliga fri- och rättigheter.

Skydd för grundläggande fri- och rättigheter finns i den svenska och
europeiska rättsordningen. Där finns också skydd mot politisk styrning av
domstolars rättskipning och förvaltningars myndighetsutövning.

Det öppna och demokratiska samhället kan inte tas för givet utan måste
försvaras kontinuerligt. Regeringen lägger därför stor vikt vid arbetet inom
EU för att säkerställa att rättsstatens principer upprätthålls i alla medlems-
stater.

Den årliga rättsstatsdialogen mellan kommissionen och medlemssta-
terna innebär också en viktig genomlysning av sådana frågor som identi-
fierats som särskilt viktiga. Likaså är det viktigt med det löpande arbetet
inom EU för att följa upp tillämpningen av EU:s stadga om de grundlägg-
ande rättigheterna såväl i medlemsstaterna som i EU:s institutioner. Inom
mitt politikområde är frågor som rör mediers oberoende och mångfald i
särskilt fokus.

Ansvar för demokratin är gemensamt, och de som har insyn i det po-
litiska systemet och förvaltningen har ett särskilt ansvar. Detta tar jag på
mycket stort allvar i min roll som kulturminister, och det präglar hela re-
geringens arbete.

Anf. 138 ANNA WALLENTHEIM (S):

Fru talman! När min interpellation skickades in visste vi fortfarande
inte vem som skulle vinna presidentvalet i USA. Nu står vi här mindre än
48 timmar efter att valresultatet kom, och vi vet att det tyvärr var Trump
som vann presidentvalet. Den oro jag kände för vad som skulle kunna ske
ser nu ut att med största sannolikhet bli verklighet. Valvinsten innebär att
vi står inför ett hot mot de demokratiska värderingar som har byggt våra
samhällen.

I USA ser vi nu hur konservativa krafter mobiliserar för att rulla tillbaka årtionden av demokratiska framsteg och mänskliga rättigheter. I Project 2025, som är ett manifest på 4 000 sidor där konservativa tankesmedjor varit pådrivande, presenterar man långtgående och detaljerade planer för att radikalt förändra det amerikanska samhället.

Detta är dock inte bara ett amerikanskt problem, för denna ideologi har en global räckvidd. Om vi inte är vaksamma kan vi snart möta liknande tendenser även här i Europa och i Sverige.

För den som lyssnar: Vad innebär egentligen Project 2025? I korthet kan man säga att ett av de främsta målen är att koncentrera makten till presidenten och att tillsätta politiskt styrda domstolar som kan fatta beslut utifrån ideologiska snarare än objektiva och demokratiska grunder. Oberoende tjänstemän ska alltså ersättas med politiska lojalister. Det som en gång var ett system för folks frihet ska förvandlas till ett auktoritärt styre.

Det här är en djupgående attack där grundläggande rättigheter som jämlikhet, frihet och rättvisa faktiskt hotas. Det är grundläggande rättigheter som Sverige historiskt sett alltid har försvarat och som vi måste fortsätta försvara. Det är därför dags för länder att inse att den här agendan inte bara är en intern amerikansk angelägenhet. Det är ett manifest med globala ambitioner. Om USA med sin maktposition förflyttar sig mot en nationalistisk och auktoritär ordning riskerar vi att se en dominoeffekt som påverkar oss alla.

Vi i Sverige har ett ansvar. Vi ska inte vara naiva och tro att våra demokratiska rättigheter står starka utan kamp. Vi måste visa på ledarskap, vi måste driva på för ett samlat europeiskt försvar av demokratin och vi måste väcka opinion för att Europa ska stå upp för grundläggande fri- och rättigheter.

Låt mig vara tydlig. För mig som socialdemokrat är det givet att Sverige ska vara ett föregångsland i kampen för demokrati. Vi måste sätta ned foten, vi måste förena våra krafter och vi måste stå fast vid det vi vet är rätt. Vi måste skydda demokratins kärnvärden.

Ministern nämner i sitt svar att regeringen lägger stor vikt vid arbetet inom EU för att säkerställa att rättsstatens principer upprätthålls i alla medlemsstater. Vidare förklarar ministern att arbetet inom EU är otroligt viktigt för att de grundläggande rättigheterna i såväl medlemsstaterna som EU:s institutioner ska upprätthållas.

Detta är jättebra. EU:s arbete med de här frågorna är otroligt viktigt och även avgörande. Jag anser dock att Sverige bör ta på sig ledartröjan i detta arbete och se till att man tar fram en gemensam krisplan med konkreta åtgärder mot konsekvenserna av Project 2025.

Min fråga till ministern är därför: Är regeringen beredd att ta fram en krisplan för att redan nu aktivt jobba med att minimera de katastrofala konsekvenserna av Project 2025?

Anf. 139 Kulturminister PARISA LILJESTRAND (M):

Fru talman! Flera av delarna i det som kallas Project 2025 är främmande i den svenska politiska debatten – tack och lov, får man väl säga. Det är ett politiskt visionsdokument från USA som en amerikansk tankesmedja har gjort inför presidentvalet. Det har alltså inget direkt inflytande över vare sig den svenska demokratin eller vår grundläggande rättsordning här i Sverige eller inom EU. Det tycker jag att vi behöver slå fast.

Fru talman! Den svenska demokratin är i grunden stark. Vi har mycket att vara stolta över som nation. Vi har ett omfattande valdeltagande, hög grad av social tillit, ett engagerat civilsamhälle och inte minst välfungerande och rättssäkra offentliga institutioner och livskraftiga oberoende medier.

Samtidigt får vi såklart inte vara naiva. Vi får inte blunda för en omvärldsutveckling som innebär större utmaningar och påfrestningar på hela samhället. Och det är klart att de har ökat, kanske mer än på lång tid. Den utvecklingen behöver vi ta på allvar. Vi behöver förstå att det finns aktörer, både inhemska och utländska, som vill undergräva det fria ordet och det öppna samhället och agera mot dem.

Att skapa förutsättningar för ett öppet demokratiskt samtal och fri opinionsbildning tänker jag och regeringen är ett av de absolut bästa försvaren mot antidemokratiska krafter och idéer. Ett annat är naturligtvis att se till att det finns en motståndskraft inom befolkningen genom att man också klarar av att föra öppna demokratiska diskussioner samtidigt som man klarar av att identifiera desinformation och fake news.

Sverige är i grund och botten ett tolerant samhälle. Det ska vi fortsätta vara. Vi har en stark yttrandefrihet, vi har starka grundlagar och den svenska demokratin står stark även fortsättningsvis. Men det kommer inte av sig självt. Det har vi naturligtvis ett stort ansvar – och alla vi som agerar inom demokratins tjänst har ett särskilt ansvar – för att fortsätta upprätthålla i samtalet både med varandra och med alla samhällsaktörer som gemensamt behöver bära den uppgiften.

Anf. 140 ANNA WALLENTHEIM (S):

Fru talman! Tack för svaret, ministern!

Jag upplever att ministern och jag delar samma syn på hur viktigt det är att vi står upp för de mänskliga rättigheterna och de demokratiska värderingarna och att vi inte får vara naiva. Däremot önskar jag att ministern och regeringen kunde tänka sig att ta på sig ledartröjan för att ta fram en sådan krisplan som jag tror att man måste lägga fram före snarare än efter.

Fru talman! När chansen ges måste jag såklart lyfta fram en av de viktigaste demokratiska frågorna och en av sakerna med Project 2025 som oroar mig mest. Det handlar om abortfrågan och vad Project 2025 skulle innebära för den globala kampen för kvinnors rätt till den egna kroppen. Åsikterna hos republikanska kandidater i USA om abortfrågan är problematiska.

Bland de mest centrala målen i detta manifest är att begränsa rätten till abort, införa lagar som tvingar kvinnor att fullfölja graviditeter och förvägra människor tillgång till hälso- och sjukvård. Ett samhälle där kvinnors kroppar och rättigheter kontrolleras politiskt är ett samhälle som rör sig bakåt. Vi får inte, vi kan inte och vi ska aldrig acceptera att det blir en norm i världen.

Sverige har alltid varit en stark röst för jämställdheten och individens rätt att själv få bestämma över sin egen kropp. Det är nu vår uppgift att fortsätta ta den kampen för alla världens kvinnor. Vi behöver en strategi som är tydlig och kraftfull. Där kan Sverige visa vägen genom att mobilisera både EU och internationella aktörer för att skydda de rättigheter som generationer av kvinnor före oss har kämpat för. Det är en viktig demokratifråga.

Fru talman! Vi ser också att hbtqi-personers rättigheter är under allvarligt hot från konservativa krafter. Även det är något som lyfts fram i Project 2025. Man vill centralisera makt och begränsa grundläggande friheter men också inskränka rättigheter för hbtqi-personer. Bland annat planeras politik som ska exkludera och förtrycka genom att upprätthålla en strikt definition av en traditionell familjestruktur. I praktiken innebär detta en avveckling av de rättigheter som hbtqi-personer har kämpat för i årtionden. Det är rättigheter som ska vara självklara i ett fritt och jämlikt samhälle.

Därför är det också oroande att ledande politiker för det största partiet i regeringsunderlaget, alltså Sverigedemokraterna, öppet har stöttat Trump i presidentvalet. Det går inte att i ena stunden stötta Trump för att i nästa stund förneka den politik som republikanerna står för. Det gör mig inte bara rädd utan också orolig att det är strömningar som finns i vårt land, men de kan ju också finnas hos politiker och tjänstemän som har fri tillgång till Regeringskansliet.

Min fråga till ministern blir därför: Hur kan vi lita på att regeringen kommer att stå upp för de demokratiska rättigheterna både nationellt och internationellt om det största partiet i regeringsunderlaget skulle kräva att man ska gå i en annan riktning?

Anf. 141 Kulturminister PARISA LILJESTRAND (M):

Fru talman! Jag vet inte riktigt var jag ska börja i detta.

Jag tänker att det bästa vi kan göra här hemma i Sverige, det bästa den här regeringen kan göra och den bästa krisplanen – som ledamoten efterfrågar att regeringen ska ta fram – är att fortsätta värna det öppna och tillåtande samhälle som vi har i Sverige.

Vi ska se till att vi har ett öppet samtalsklimat, se till att tilliten till våra offentliga institutioner är fortsatt stark och se till att människors möjligheter att tycka och tänka som de vill och att klä sig och vara som de vill är fortsatt starka och tillåtande.

Samtidigt ska vi bygga upp motståndskraft hos medborgarna och befolkningen när det gäller desinformation och fake news. Det är ett arbete som behöver pågå över tid. Det kommer ingen enda krisplan i världen att lösa, utan det är ett pågående arbete. Där är det såklart lika viktigt att vi som politiska partier tar ansvar som att alla parter som vill bidra till att Sverige fortsatt kan vara ett öppet och tillåtande samhälle också bidrar och tar ansvar.

Därför blir det extra märkligt för mig när ledamoten i talarstolen försöker måla ut regeringen eller mitt parti som något annat än som något som står för öppenhet och demokrati. Regeringen är mycket tydlig i frågan. Vi kommer fortsatt att verka för att Sverige ska vara ett demokratiskt och öppet land där vi ser till att människors möjligheter och rättigheter men också skyldigheter likställs. Alla i landet ska ha samma möjligheter och rättigheter men också skyldigheter. Det ska inte spela någon roll varifrån man kommer, vad man vill göra eller vem man vill vara, utan det är vart man är på väg som spelar roll. Det är vi satta att värna.

Jag tror att vi som politiska partier behöver ta stort ansvar för att inte misskreditera varandra. I det samtal vi har måste vi också se till att bidra till ett samtalsklimat som gör att förtroendet för politiken kan öka. Vi som står här vet ju det och delar nog bilden av att det bästa vi kan göra för demokratin är att se till att förtroendet för politiken ökar så att fler männi-

skor vill engagera sig politiskt och ser det som en fantastisk möjlighet i ett tolerant och öppet land som Sverige.

Jag kommer själv från Iran och har mina rötter där. Det hade aldrig varit möjligt för mig att engagera mig politiskt där. Det hade aldrig varit möjligt för mig att vara statsråd i mitt hemland. Men i Sverige är det det, och jag kommer alltid att vara tacksam för att jag fick möjligheten att leva i ett land där detta är möjligt. Jag fick välja.

Detta ska vi värna, och det måste vi göra gemensamt. Regeringen har ett ansvar, och det har även de politiska partierna, riksdagen, offentliga institutioner och civilsamhället. Det här jobbet måste vi göra tillsammans.

Anf. 142 ANNA WALLENTHEIM (S):

Fru talman! Jag instämmer i otroligt mycket av det som ministern nämnde om att det är ett arbete som vi måste göra tillsammans. Men därför vill jag återigen påpeka att det inte är konstigt om man blir lite rädd när regeringen å ena sidan talar om hur viktigt det är att värna detta och ministern i två anföranden nu lyft upp hur viktigt det är att vi står emot desinformation och fake news. Å andra sidan vet vi att Sverigedemokraterna är ett parti som skapat en trollfabrik. Det är otroligt viktigt att vi står emot sådana krafter.

Jag är rädd att om det största partiet i regeringsunderlaget börjar vackla om de demokratiska fri- och rättigheterna har man kanske inte kraft att stå emot. Om man inspireras av Project 2025 med dess långtgående planer på att radikalt omvandla vårt samhälle hotar det inte bara demokratin utan också fri- och grundläggande rättigheter världen över.

Både statsministern och Sveriges regering måste driva på i dessa frågor på både nationell nivå och EU-nivå. Det är så jag tror att vi kan komma framåt och stå upp för kvinnors rätt till abort men också människors rätt att få älska vem de vill. Jag tycker att det är viktiga principer som vi ska hålla fast vid.

Jag anser att världen behöver en krisplan, för jag är rädd för strömningarna i Project 2025 och vad de kan innebära. Jag hoppas verkligen att Sverige kan vara ledande i detta och att vi har en modig regering som sätter folkets bästa framför makt, även om Sverigedemokraterna skulle kräva något annat.

Det är vår skyldighet att vara tydliga i vårt motstånd mot detta, inte bara för dagens generationer utan också för kommande. Vi kan inte låta andra länder diktera ordningen för kvinnors kroppar eller att man inte ska få älska vem man vill.

Vi socialdemokrater kommer att fortsätta stå upp och vara drivande för att Sverige ska vara ledande i kampen för rättvisa, jämställdhet och rätten till självbestämmande. Vi får aldrig tappa tron på den framtid som vi vill skapa. Vi socialdemokrater kommer aldrig att sluta kämpa för den verkligheten.

Anf. 143 Kulturminister PARISA LILJESTRAND (M):

Fru talman! Att försvara den öppna svenska demokratin och de svenska värderingarna är en grundläggande uppgift för regeringen. Jag hör att ledamoten också tycker att våra politiska partier delar den bilden.

Prot. 2024/25:26
7 november

Svar på
interpellationer

Likaså står vi upp för den europeiska och den svenska rättsordningen som bygger på rättsstatens principer. Det är ett arbete som behöver göras både nationellt och internationellt. Därför bedriver regeringen också ett aktivt arbete inom en rad politikområden för att stärka demokratin.

I bland annat den nationella säkerhetsstrategin redovisas det här genom prioriteringar för ett öppet och sammanhållet Sverige. Som kulturminister ansvarar jag särskilt för mediernas oberoende och att det finns journalistik i alla delar av landet. Också det är ett sätt att säkerställa demokratin och möjligheten för alla att ta del av information på lika villkor.

Jag kan bara understryka att det arbete som regeringen gör inom ramen för EU också handlar om att säkerställa rättsstatens principer i hela unionen för att kunna tillämpa och följa upp hur EU:s stadga och mänskliga rättigheter tillämpas i såväl medlemsstaterna som institutionerna.

Avslutningsvis vill jag återigen framhålla att vi har ett gemensamt ansvar för vår demokrati och för att upprätthålla den höga tilliten, som jag har varit inne på tidigare. Jag tror att det är helt avgörande för en stark demokrati. Som politiska företrädare i regering och riksdag har vi förstås ett särskilt ansvar, men fler samhällsaktörer än så behöver vara del i arbetet framöver. Jag är medveten om och delar ledamotens principer om att en demokrati inte kan tas för given utan måste försvaras oförtröttligt i alla sammanhang.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 15 Svar på interpellation 2024/25:130 om hot och trakasserier mot journalister och forskare

Anf. 144 Kulturminister PARISA LILJESTRAND (M):

Fru talman! Annika Hirvonen har frågat justitieministern hur han avser att agera för att öka skyddet mot hat och hot för utsatta yrkeskåror och vilka åtgärder regeringen vill se för att stärka yttrandefriheten och demokratin. Interpellationen har överlämnats till mig.

Som minister med ansvar för både medie- och demokratifrågor anser jag att den omfattning som journalister, publicister och forskare utsätts för hat, hot och trakasserier i är helt oacceptabel. Precis som Annika Hirvonen konstaterar utgör det ett samhällsproblem med sådana proportioner att det kan beskrivas inte bara som ett angrepp mot den enskilda personen utan även som en utmaning för det demokratiska samtalet och den fria forskningen i stort.

Regeringen arbetar målinriktat för att stärka skyddet för bland annat Sveriges journalister. Den 1 augusti förra året stärktes exempelvis det straffrättsliga skyddet för journalister och för utövare av vissa samhällsnyttiga funktioner såsom hälso- och sjukvårdspersonal, socialtjänstpersonal, räddningstjänstpersonal och utbildningspersonal inom skolväsendet och högskolan. Vi har även beslutat om en ny nationell strategi mot terrorism och våldsbejakande extremism som särskilt lyfter fram brott som hotar demokratin, dit brott mot journalister räknas.

För att ytterligare stärka skyddet av journalistisk verksamhet i Sverige har regeringen tilldelat Brottsofferjouren medel för att bygga upp en nationell kontaktpunkt för journalister som behöver stöd eller skydd till följd av sitt arbete. Utöver det har Mediemyndigheten fått i uppdrag att följa arbetet som bedrivs rörande journalisters säkerhet och samla relevanta aktörer till dialog.

Stöd åt utsatta journalister liksom att öka tryggheten och minska risken för att utsatthet leder till självzensur kommer fortsatt att vara en prioriterad fråga att följa för regeringen.

Den fria åsiktsbildningen och den fria kunskapsspridningen hör till demokratins hörnstenar, och där spelar journalistiken och forskningen en central roll. Tryck- och yttrandefriheten, som har lång tradition och stark ställning i Sverige, är fastslagen i våra grundlagar. Även forskningens frihet är skyddad i grundlagen, och den akademiska friheten är reglerad i högskolelagen.

Att fortsätta värna det demokratiska samtalet är en grundläggande uppgift för regeringen. Jag som kulturminister kommer särskilt att prioritera arbetet för journalisters säkerhet. Hat, hot och trakasserier ska inte få genomslag i vårt samhälle, och där har vi alla, inte minst offentliga företrädare, ett gemensamt ansvar.

Anf. 145 ANNIKA HIRVONEN (MP):

Fru talman! I ett upprop publicerat i Dagens Nyheter den 22 september vittnade 74 journalister och forskare om hur de utsätts för hot och trakasserier i sina yrkesroller. Det är tyvärr inget nytt fenomen, utan det är en trend som växer.

FOI har i en studie av hat och hot mot offentliga personer i digitala miljöer konstaterat att 55 procent av kvinnorna utsätts för hat och 41 procent av männen. Värst utsatta är kvinnliga journalister, där hela två av tre kvinnliga journalister har fått hatfyllda kommentarer publicerade mot sig. En annan rapport om forskares utsatthet för hat och trakasserier, från Göteborgs universitet, visar också ett liknande mönster. 39 procent anger att de någon gång blivit utsatta för någon form av hot eller trakasserier. Även där utsätts kvinnor i högre grad än män.

Hat, hot och trakasserier innebär förstås ett stort personligt lidande för de människor som blir utsatta, men i förlängningen är det också ett hot mot vår demokrati. Rädslan leder redan nu till självzensur, och i värsta fall kan det också avskräcka människor från att alls välja en karriär inom till exempel dessa områden.

Journalistförbundet gjorde en undersökning som visar att hela 39 procent ägnar sig åt självzensur för att undvika hat och hot. 48 procent, nästan hälften, uppger att de anpassat sin rapportering av samma skäl. Forskare vittnar också om att de avstått från att forska på områden som blivit politiskt laddade.

Det här är verkligen ett allvarligt samhällsproblem, och vi politiker har ett dubbelt ansvar. Det handlar bland annat om det tonläge som politiker själva har. Jag kan inte låta bli att ändå nämna att vi nu sett att en person har valts till president i USA som har talat om att han inte bryr sig om folk skulle "skjuta genom" journalister.

Vi ser också detta i Sverige. I den tidigare debatten lyftes bland annat Sverigedemokraternas trollkonton fram. Med skattebetalarnas medel, som är till för demokratiskt arbete, bekostas medarbetare som ägnar sig åt att anonymt sprida hat och trakasserier i sociala medier.

Som lagstiftare måste vi också öka skyddet för yrkeskåreerna, och jag är glad att regeringen har vidtagit en rad åtgärder. Men jag är övertygad om att de inte räcker. Vi behöver ett strategiskt arbete som kombinerar ett starkt rättsväsen och stöd till civilsamhället men även satsningar på medie- och informationskunnighet mot desinformation. Det gäller också att ställa krav på de globala plattformsföretagen, där hatarna ofta verkar.

Är regeringen beredd att skriva fram en sådan heltäckande strategi?

Anf. 146 Kulturminister PARISA LILJESTRAND (M):

Herr talman! Jag håller helt med Annika Hirvonen om att vi politiker har ett stort ansvar, och vi behöver absolut reflektera över hur vi uttrycker oss för att inte spå på hat, hot eller misstro mot vissa yrkesgrupper och mot varandra eller skada förtroendet för våra institutioner – vilket jag är övertygad om att vi gemensamt värnar.

En av de saker som jag i flera interpellationsdebatter har lyft fram vikten av är att vi har en stark demokratisk grund i Sverige med ett grundläggande starkt skydd för den enskildes rättigheter. Vi har ett högt valdeltagande och hög tilltro till våra offentliga institutioner. Det finns ett stort politiskt intresse hos befolkningen, och det finns välfungerande och rätts-säkra institutioner samt starka och oberoende medier.

Men precis som ledamoten säger har journalister, forskare och även andra yrkesgrupper en särskild roll i ett demokratiskt samhälle. Hat, hot och trakasserier som riktas mot dem utgör inte bara ett angrepp på den enskilde utan det blir faktiskt ett angrepp på hela vår demokrati. Konsekvenserna kan bli att det leder till självzensur.

Att journalister fritt ska både rapportera och granska makten och att forskningen ska vara fri från påtryckningar, hot och trakasserier är en förutsättning för en fungerande demokrati. Det är dels för att vi medborgare ska få kunskap, dels för att vi ska kunna utkräva ansvar och bygga våra beslut på fakta och vetenskaplig grund. Där är det oerhört centralt att det finns ett pågående arbete som bygger på hur det faktiskt ser ut. Därför är arbetet med att motverka hat och hot mot journalister oerhört viktigt.

Det togs fram en handlingsplan 2017: *Till det fria ordets försvar*. Den var bra, och den har lagt grunden för det arbete som regeringen nu gör i frågorna. Vi har i dag ökat det straffrättsliga skyddet, bidragit via kunskapsunderlag om utsattheten för de olika yrkesgrupperna och instiftat en stödfunktion för dem som utsätts. Det är några steg på vägen. Men arbetet är långt ifrån slut, och det kommer alltid att finnas mer att göra i frågan.

Som jag nämnde i min inledning presenterade jag tillsammans med justitieministern innan sommaren dels nya insatser för att stärka skyddet för journalister, dels uppdraget som Mediemyndigheten har fått att följa frågan om journalisters säkerhet och dels medel till Brottsofferjouren för att bygga upp en nationell kontaktpunkt. Vi har också gemensamt haft rundabordssamtal med delar av branschen för att förstå hur problemen och frågorna ser ut och vad som mer behöver göras.

Det här är ett arbete som vi tyvärr inte kommer att kunna säga slutar vid en viss punkt, utan det här är ett arbete som är ett resultat av ett samhällsklimat. Därför är det viktigt att hela tiden följa utvecklingen och föra ett samtal med branschen och yrkeskåren för att ligga rätt i åtgärderna och de insatser som behövs från politiken för att fortsätta att stärka demokratin och möjligheten för dessa yrkeskåren att göra sitt oerhört viktiga arbete.

Anf. 147 ANNIKA HIRVONEN (MP):

Herr talman! Jag vill tacka statsrådet för svaret och engagemanget för frågorna. Det är jätteviktigt att regeringen vidtar åtgärder. Samtidigt saknar jag flera saker.

Att ha stärkt det straffrättsliga skyddet, det vill säga ökat straffen för dem som åker fast för trakasserier av journalister är bra. Men det får bara effekt om folk till att börja med åker fast. Där noterar jag att i regleringsbrevet till Polismyndigheten nämns över huvud taget inte till exempel hatbrott som ett område. Tidigare har polisen haft flera uppdrag i frågorna, och det har varit ett prioriterat område. Kommer regeringen att vidta några fler åtgärder för att fler också ska bli avskräckta, för att det faktiskt får konsekvenser att man hatar?

Sedan har vi frågan om plattformarna – plattformarna för sociala medier och andra – som har ett stort ansvar och behöver stegpa upp för att inte bli verktyg i händerna på dem som vill skada demokratin.

Man ska vara väl medveten om att hatet och trakasserier inte bara handlar om att det är lite sura medborgare som klagar. Faktum är att det också kan finnas allvarliga kopplingar till aktörer som vill skada Sverige och underminera förtroendet för demokratin i vårt land och samhället för att göra oss svagare. Det behöver tas på väldigt stort allvar.

Statsrådet tar också upp att det är ett resultat av ett samhällsklimat. Jag vill ändå fråga på vilket sätt regeringen tänker agera när man nu ändå sitter och samarbetar med individer och ett parti som aktivt har bidragit till det hårdare samhällsklimatet med de trollkonton som har avslöjats.

Jag och mina kollegor i Miljöpartiet har lagt fram ett förslag till konstitutionsutskottet om att man ska påbörja ett arbete för att se om man åtminstone skulle kunna förbjuda just politiska partier att ägna sig åt den typen av anonym kommunikation som SD har gjort vad gäller sina trollkonton. Än så länge har regeringspartiernas företrädare bordlagt det månad efter månad, och vi kommer inte vidare.

Även när det kommer till politiker som gör detta behöver det få konsekvenser. Ord och fördömanden kommer inte att förändra människors beteenden. Här ser jag att Moderaterna och regeringen har ett särskilt ansvar. Det är ändå regeringspartierna som har gett Sverigedemokraterna en otroligt tung maktposition och en plattform att påverka från.

Min erfarenhet är, och det är något man märker när man ser ut över världen, att när just politiska företrädare ägnar sig åt att sprida till exempel satir med hat eller där man misstänkliggör vissa folkgrupper eller talar illa om folkgrupper får det också effekt.

Det sätter en norm. Det är lite som att vuxna gör och barn följer efter. Så fungerar det också i samhället.

Anf. 148 Kulturminister PARISA LILJESTRAND (M):

Herr talman! Jag ska börja i den sista änden. Det är oerhört viktigt att vi alla behöver rannsaka oss själva och våra egna partier. Vi behöver ta ett ansvar för vår egen kommunikation.

Mitt parti har i varje fall varit väldigt tydligt i den här frågan inklusive jag själv. Vad gäller Sverigedemokraterna och trollkonton har vi tagit avstånd från detta. Vi tycker inte att det är rätt att agera på det sättet.

Jag tror på transparens. Det är bra att vi kan föra en öppen och fri debatt, och den ska bygga på saklig grund. Men till skillnad från vad ledamoten sa tror jag att ord och fördomanden faktiskt spelar roll.

Det är viktigt att vi också med ord signalerar vad vi tycker är okej och inte okej. Det tror jag ändå till slut kan bidra till en förskjutning i det som vi tycker är normer, och de kan naturligtvis gå åt olika håll.

En av regeringens kärnuppgifter är såklart att försvara det som är den svenska demokratin. Det gäller att se till att vårt samhälle också fortsatt präglas av öppenhet och respekt för mänskliga fri- och rättigheter. Där har vi alla ett stort ansvar i det arbetet.

Vi ser en kraftigt ökad spridning av desinformation och lögnerna inte minst på sociala medier, vilket ledamoten också har nämnt i sitt anförande. Vi ser också ett ökat hot mot friheten på nätet inte minst genom auktoritära stater som använder den digitala infrastrukturen för att censurera och tysta oppositionella.

Inom EU har flera initiativ tagits på området. Sedan flera år finns nu en uppförandekod om desinformation som många plattformstjänster har anslutit sig till. Vi har också ett pågående arbete med att implementera den nya förordningen om digitala tjänster på den inre marknaden, DSA. Där införs nu också krav på de största plattformstjänsterna att riskvärdera och riskhantera vad gäller desinformation.

Sedan behöver vi såklart också bygga upp motståndskraft i vår egen befolkning. Vi behöver se till att desinformation och påverkanskampanjer är någonting som vi arbetar mot. Där är medie- och informationskunnigheten en baskunskap och nyckelkunskap för att se till att vi bygger upp den motståndskraften. Där behöver vi öka kunskapen hos individen och också allmänhetens förmåga att kunna identifiera och värdera olika typer av budskap och avsändare och att också förstå hur informationsflöden fungerar och hur de kan användas.

Det är därför som regeringen har givit Mediemyndigheten i uppdrag att bland annat genomföra en både bred och långsiktig satsning i Sverige för att stärka allmänhetens medie- och informationskunnighet. Avsikten är naturligtvis att vi långsiktigt ska kunna öka samhällets motståndskraft mot desinformation.

Jag delar verkligen ledamotens perspektiv att detta är en fråga som vi fortsatt behöver bevaka och arbeta med. Det är ingenting som kommer att ta slut eller som vi kan ta fram en plan mot och sedan tro att vi kan nöja oss med det.

Det kräver ett ständigt och pågående arbete med att se till att stärka demokratin, att bygga motståndskraft mot desinformation och samtidigt se till att de yrkeskårer som arbetar extra hårt för att upprätthålla vår demokratiska struktur, däribland journalister, också har goda möjligheter att göra sitt arbete.

Anf. 149 ANNIKA HIRVONEN (MP):

Herr talman! På flera punkter uppfattar jag att Parisa Liljestränd har ett genuint engagemang för de här frågorna. Jag tror också att det är viktigt att säga ifrån.

Om man å ena sidan säger ifrån och å andra sidan fortsätter att ge väldigt tunga förtroendeuppdrag och fortsätter att upprätthålla en maktplattform för dem som faktiskt ägnar sig åt den här verksamheten, som vi är överens om hotar demokratin, blir det dubbla budskap. Det blir ord å ena sidan och en handling som ändå accepterar och där status quo får fortsätta å andra sidan.

Herr talman! Jag vill använda den sista minuten av min talartid till att läsa upp några av de vittnesmål som har publicerats i uppropet.

Jag citerar: ”Jag minns hur jag skrattade åt det första hotet som kom. Det var så banalt, sådana uppenbara lögner. Det var fem individer/organisationer som under nio månaders tid skrev ihop ’artiklar’ med lögner, flera om dagen. Varje artikel följdes av hot och trakasserier från deras följare. Telefonen ringde oavbrutet, mejl fylldes på, alla sociala medier-konton blev saboterade. Det var egentligen inte innehållet som tröttade ut mig, utan mängden ... Efter ett par månader kom ett mordhot som var så kallt och obehagligt formulerat att jag blev rädd på riktigt, och efter det var det svårt att sluta vara rädd. Som om något hade skiftat inombords.”

Ett annat citat: ”Hatet som väller in gör att jag känner mig konstant förföljd av ondska. Blir tystare och tystare. Tvekar för varje text eller framträdande. Det är som ett berg att stiga över. Orkar jag verkligen all skit igen?”

Anf. 150 Kulturminister PARISA LILJESTRAND (M):

Herr talman! Jag kan konstatera att de berättelser som ledamoten delar här från talarstolen är berättelser som jag också tyvärr har fått höra när jag har varit ute och rest runt i landet och träffat journalister och företrädare för organisationer som jobbar på olika sätt med det fria ordet.

Det är naturligtvis en mörk bild. Men jag väljer att vara hoppfull. Genom att vi belyser frågan, vilket ledamoten gör genom att nu ha den här interpellationsdebatten, och genom de åtgärder som regeringen har vidtagit och fortsätter att vidta är jag övertygad om att vi så småningom kommer att kunna hamna på ett ställe där vi tillsammans kan stå upp för att försvara det fria ordet och se till att de yrkesgrupper som är så viktiga för demokratin kan upprätthålla sitt arbete på ett professionellt sätt utan att behöva oroa sig för hot, hat eller självcensur.

Det här är frågor som regeringen tar på stort allvar. Det har vidtagits åtgärder, det kommer att fortsätta vidtas åtgärder och det pågår arbete inom ramen för fler politikområden än bara dem som jag är ansvarig för. Detta gör vi för att motverka hat, hot och trakasserier mot journalister, forskare och blåljuspersonal men också andra aktörer och för att stärka skyddet för dessa yrkesgrupper.

Vi är helt överens om att vi behöver göra saker tillsammans. Det spelar roll hur vi är mot varandra, och det spelar också roll vilken plan vi har framåt. För en plan behöver vi ha, men vi behöver också visa action – och det behöver vi göra långsiktigt.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

Prot. 2024/25:26

7 november

Svar på

interpellationer

§ 16 Svar på interpellation 2024/25:139 om kulturkanon och nationella minoriteter

Anf. 151 Kulturminister PARISA LILJESTRAND (M):

Herr talman! Mirja Räihä har frågat mig om jag avser att vidta några generella åtgärder mot bakgrund av utredarens uttalanden i medierna. Frågan är ställd mot bakgrund av det möte kommittén med uppgift att ta fram en svensk kulturkanon hade med företrädare för de nationella minoriteterna.

Vid framtagandet av en kulturkanon har det varit centralt för regeringen att arbetet genomförs på ett sätt som garanterar armlängds avstånd från politiken. Kommittén bedriver sitt arbete självständigt, men givetvis utifrån de direktiv som regeringen har beslutat om. I direktiven ingår att skapa en öppen och inkluderande process vid framtagandet av en svensk kulturkanon.

Av direktiven framgår uttryckligen att kommittén ska ha en dialog med urfolket samerna och de andra nationella minoriteternas organisationer. Jag utgår ifrån att kommittén arbetar i enlighet med de direktiv som regeringen beslutat om.

De nationella minoriteternas historia och kultur är en självklar del av vårt gemensamma kulturarv. Inflytande och delaktighet är centralt i minoritetspolitiken, och jag ser en möjlighet att diskutera frågan vidare på de samråd jag har med minoritetsorganisationerna nu under hösten.

Anf. 152 MIRJA RÄIHÄ (S):

Herr talman! Tack, kulturministern, för svaret! Jag hade kanske ändå önskat ett lite utförligare svar.

För två veckor sedan öppnade jag Dagens Nyheter till mitt morgonkaffe. Jag måste säga att jag satte kaffet i halsen, och kulturkanon blev den morgonen en annan sorts kulturkanon. Det handlar givetvis om den stora intervju man gjorde med regeringens utredare.

Minoritetslagen anger med all tydlighet att de nationella minoriteterna ska ha möjlighet till inflytande i frågor som berör dem. En svensk kulturkanon har givetvis en påverkan på alla de fem nationella minoriteterna. Minoritetsgruppernas företrädare har också stor kunskap om kulturer som länge har funnits i Sverige, så denna dialog är mycket viktig.

Minoritetslagen fyller 25 år nästa år, och den kommer att firas. Bland annat kommer Dagens Nyheter i januari att ha en hel bilaga för att påminna om detta. Det handlar om att Sverige ratificerade minoritetsspråkskonventionen för 24 år sedan.

I direktivet från regeringen för kulturkanon står att kommittén som tar fram en sådan ska ha dialog med urfolket samerna och de andra nationella minoriteternas organisationer. Nu var de nationella minoriteterna inbjudna till rundabordssamtal, men den av regeringen utsedda utredaren informerade då representanterna att han gör detta för att det står i direktivet, inte för att han själv vill. Han skulle inte heller ha gjort det annars. Vidare berättade han för gruppen att han var mer intresserad av att diskutera med intelligenta individer än med representanter för olika intressen.

Han var inte heller intresserad av en kanon som ger full representativitet till alla olika grupper. Men det är ju inte heller det minoritetsrepresentanterna är ute efter. De är ute efter dialog och behöver kanske inte sitta i någon expertgrupp eller något sådant. Däremot har de en kunskap om minoritetskulturer som det hade varit väldigt viktigt att kunna diskutera.

Det blir än värre i den långa intervju som Dagens Nyheter gjorde. Enligt intervjun med utredaren har alla samma möjligheter – från samer till frimärkssamlare eller från tornedalingar till bandyintresserade. Han anser också att minoritetspolitiken borde avskaffas och att alltihop kunde läggas ned. Nationella minoriteter har enligt utredaren ingen specialstatus i relation till andra människor.

Samtidigt har kulturministern i flera debatter med mig sagt att regeringen prioriterar minoritetspolitiken. Hur man än vänder och vrider på detta är det regeringen som tillsätter en utredare, och hen blir på det sättet också en representant för regeringen. Då kan man inte vara en fullständigt fri själ i sitt arbete.

Det sätt som minoritetsgrupperna nu blev bemötta på får många att tro att det är regeringens syn på minoriteterna som genomsyrar utredningen och att det är den synen som framkommer i intervjun. Mötet som minoritetsgruppernas företrädare blev inbjudna till är dock inte i samklang med vare sig lagen eller Europarådets konvention om skydd för de nationella minoriteterna.

Min fråga till kulturministern – som faktiskt svarade på ett mer utförligt sätt under frågestunden än i interpellationssvaret – är därför fortfarande: Avser ministern att vidta några generella åtgärder mot bakgrund av utredarens uttalanden i medierna? Eller har ministern kanske redan gjort det?

Anf. 153 KRISTOFFER LINDBERG (S):

Herr talman! Tack till Mirja Räihä för en mycket viktig interpellation!

När regeringen och Sverigedemokraterna satte sig ned i de fina salarna på Tidö slott för att förhandla fram sin politik var en av delarna införandet av en kulturkanon. Kulturministern har sedan tillsatt en utredning. I direktivet framgår tydligt att utredaren ska ha en dialog med urfolket samerna och de andra nationella minoriteternas organisationer, precis som vi hörde i föregående inlägg. Gott så, för i minoritetslagen framgår att nationella minoriteter ska beredas inflytande i frågor som berör dem, vilket man väl får säga att framtagandet och verkställandet av en statlig kulturkanon i allra högsta grad gör.

Representanter för de svenska minoritetsgrupperna har nu uttryckt att mötet med kulturministerns utredare var en stor besvikelse. De säger: ”Det framstod som ett sätt från den intellektuella eliten att återigen peka på oss nationella minoriteter som inte bildade nog.” Dessa ord kommer alltså från representanter för de nationella minoriteterna efter det uppmärksammade mötet med kulturminister Parisa Liljestrands utredare Lars Trägårdh.

En utredning är en statlig, om än tillfällig, myndighet. Jag kan inte låta bli att ställa frågan: Vid vilken annan myndighet skulle man vid kontakt med representanter för medborgarna, som ju indirekt är ens uppdragsgivare, möta människor genom att säga att man träffar dem för att man är tvungen? Skulle någon annan myndighet meddela företrädare för de natio-

nella minoriteterna att man är mer intresserad av intelligenta individer än representanter för olika intressen?

Utredaren har senare uttalat sig angående reaktionerna efter mötet och sagt: ”Allt det här med nationella minoriteter borde läggas ner på en gång.”

Vad säger ministern till samerna, till sverigefinnarna, till romerna och till tornedalingarna? Vad säger kulturministern till judarna i Sverige om detta uttalande?

Jag tänker inte i denna debatt diskutera en statlig kulturkanons vara eller icke vara. Men jag konstaterar att för dem som står bakom ett införande av en statlig kulturkanon tycks ett av argumenten vara att just öka samhällsgemenskapen genom att skapa tydliga gemensamma kulturella referensramar.

Min uppföljande fråga till kulturministern blir därför: Anser kulturministern att hennes utredares agerande ökar eller minskar förutsättningarna för samhällsgemenskap i Sverige?

Utredaren menar vidare att ”minoriteterna är välkomna att skicka in förslag och fotografier på lite av varje”. Han säger vidare: ”Jag har ingen gräddfil för tornedalingar före bandyälskare.” Nu är jag förvisso själv bandyälskare, men detta ämne är för allvarligt för att skojas bort.

Frågan blir ju: Är detta regeringens syn på de nationella minoriteterna och de åtaganden Sverige förbundit sig till genom undertecknandet av Europarådets ramkonvention om skydd för nationella minoriteter och minoritetsspråkskonventionen?

Anf. 154 Kulturminister PARISA LILJESTRAND (M):

Herr talman! Vad är regeringens hållning i detta? Det är en fråga som såväl interpellanten som ledamoten Lindberg ställer. Det är alldeles tydligt: Det är det som står i direktiven som är regeringens uppfattning om vad en kulturkanon ska vara.

En svensk kulturkanon ska vara ett levande och användbart verktyg för bildning, gemenskap och inkludering. Syftet är att göra svensk kultur tillgänglig för fler. Det har jag sagt ända sedan dag ett, och det kommer jag att fortsätta säga.

Utifrån detta har regeringen tagit fram direktiv, och det är de direktiven som kommittén nu ska följa. Det är också så – det vet såväl interpellanten som ledamoten Lindberg – att regeringen när den väl har tillsatt en utredning inte ska gå in och peta i den. Det vore politisk styrning på en nivå som jag inte tror att vare sig Moderaterna eller Socialdemokraterna uppskattar.

Därför är det också viktigt att vi fortsätter värna utgångspunkten om armlängds avstånd, kanske mer i det här projektet än i någon annan utredning tidigare, just för att säkra att utredningen ska vara en källa av kunskap och tillgänglighet för fler.

Med det sagt framgår det av direktiven att kommittén ska skapa en öppen och inkluderande process vid framtagandet av en svensk kulturkanon och ha en dialog med såväl urfolket samerna som andra av våra nationella minoriteters organisationer. Det är alldeles uppenbart utifrån reaktionerna från de representanter som var med på mötet att de upplevde att så inte var fallet och att kommitténs ordförande har uttryckt sig olämpligt i kontakt med delar av de nationella minoriteterna.

Vad gäller direktiven är det oerhört viktigt och centralt för regeringen att säkerställa att direktiven följs i alla utredningar som tillsätts och som pågår. Därför har också ett möte ägt rum mellan min statssekreterare och kommitténs ordförande, där man har diskuterat tolkningen av direktiven. Uppfattningen nu är att det råder samsyn och att vi är överens om premiserna för arbetet framåt.

Anf. 155 MIRJA RÄIHÄ (S):

Herr talman! Det är väl jättebra att ministrarnas statssekreterare har haft detta samtal. Jag har dock en fundering kring detta. Här inleder man alltså relationen till minoritetsgruppernas företrädare med att säga: Jag vill egentligen inte prata med er, men jag måste. Sedan har statssekreteraren ett möte med samma utredare och säger: Du måste. Hur tror då ministern att någon tillit kommer att byggas upp mellan utredaren och minoritetsgrupperna? Jag tror att det blir rätt svårt.

Jag vet att det är många från minoritetsgrupperna som lyssnar på den här debatten. De kan uppleva det som att nu har man tagit honom i örat, så nu kommer det att bli bra. Tilliten är dock borta.

Jag tillhör själv en minoritetsgrupp. Jag kom hit 1976 som 17-årig arbetskraftsinvandrare till Marabou. Det var min väg till riksdagen. Den finska gruppen har funnits här åtminstone sedan 1600-talet och svedjefinnarna. Det finns till och med en nationalrätt i Värmland, herr talman, som är finsk från början. Den heter nävgröt. Judarna har alltid funnits här, och naturligtvis urfolket samerna och romerna. Minoritetsgrupperna har en lång kulturhistoria i Sverige, mycket längre än just min minoritetsgrupps historia.

Det är anledningen till att det känns i hela hjärtat att bli behandlad på det sätt som man här blev behandlad: Jag pratar lika gärna med frimärksamlare eller bandyälskare som med samer och tornedalingar! Här ligger min rädsla.

Jag vet att ministern har fått en skrivelse från minoritetsgrupperna. Jag hoppas att de har fått svar på den.

Jag håller fullständigt med om att man ska värna armlängds avstånd. Den här debatten handlar egentligen inte om att blanda sig i utredningsarbetet utan om att en regeringens utredare har betett sig fruktansvärt klumpigt gentemot de grupper som var kallade till detta möte. Det är det jag pratar om, inte om att blanda sig i utredningen. Det gör jag absolut inte. Jag värnar om den dialog som minoritetsgrupperna ska ha och som nu lite grann är skjuten i sank.

En fortsatt fråga är givetvis: Hur kan Kulturdepartementet försöka bygga tillbaka tilliten mellan utredningen och de nationella minoriteterna? Hur kan man ta emot tips om att det finns en samisk konstnär som har designat rosa bandet i år eller om att det finns en finsk tangoorkester som har spelat för fulla hus i 20 år med lika många svenskar som finnar i publiken? Utredaren behöver få reda på sådana saker snarare än att prata om bandy och frimärkssamlande. Att bygga tillit är viktigt.

Anf. 156 KRISTOFFER LINDBERG (S):

Herr talman! Jag tackar ministern för hennes förtydliganden. Jag tror att de är väldigt viktiga.

Jag förutsätter att kulturministern förstår att många människor uppfattar att det som regeringens utredare ger uttryck för också är det som regeringen står bakom och att det krävs en oerhörd tydlighet från kulturministern för att klargöra hur det faktiskt förhåller sig. En del i detta är debatten här i dag.

Kulturministern har tidigare uttalat att kommittén bedriver sitt arbete självständigt utifrån de direktiv som regeringen har beslutat. Det är inget konstigt med det. Det är precis så det ska vara, och det säger kulturministern även här. Men anser ministern att det sätt på vilket hennes utredare bemötte de nationella minoriteterna samt den attityd till de nationella minoriteterna som han givit uttryck för i medierna är i enlighet med de direktiv som regeringen beslutat? Och när ministrarnas utredare meddelar de nationella minoriteterna att det inte är aktuellt med dialog, är det i enlighet med de direktiv som regeringen beslutat?

I efterdyningarna till detta har även en av medlemmarna i utredningskommittén, Marlen Eskander, lämnat kommittén med hänvisning till att hon upplever att tolkningen av uppdraget har blivit alltför subjektiv. Återigen: Anser ministern att utredaren agerar i enlighet med de direktiv som regeringen beslutat? Om inte, hur kan regeringen säkerställa att så sker i det fortsatta arbetet? Blir det fler möten för statssekreteraren att ta, eller finns det andra saker man kan göra för att se till att direktiven följs och att den skada som detta har inneburit repareras?

Anf. 157 Kulturminister PARISA LILJESTRAND (M):

Herr talman! Precis som jag sa i mitt tidigare anförande är det alldeles uppenbart utifrån reaktionerna från de nationella minoritetsorganisationer som var med vid mötestillfället att ordföranden inte uttryckte sig respektfullt och att bemötandet var sådant att man inte kände sig sedd. Det var en mycket tråkig hantering.

Det är naturligtvis inte rimligt att det är på det viset, och det är därför regeringen är så tydlig i direktiven med att det i framtagandet av en kanon ska finnas en dialog med våra minoritetsgrupper och med urfolket samerna. Det är särskilt framskrivet i direktiven att så ska ske.

Det är klart att jag tar allvarligt på den kritik som har framkommit kring kommitténs efterlevnad av direktiven. Det är därför vi från departementets håll har valt att ha ett möte för att säkerställa att kommittén även fortsatt arbetar efter de direktiv som regeringen har satt upp, att vi är överens och att det finns en samsyn kring vad direktiven innebär. Så har också skett, och därför känner jag mig just nu trygg i att kommittén fortsatt kommer att arbeta utifrån de direktiv som regeringen har gett för arbetet med framtagandet av en kulturkanon.

Anf. 158 MIRJA RÄIHÄ (S):

Herr talman! Så här skriver Marlen Eskander i sitt mejl till Kulturdepartementet: ”Detta beslut har inte varit enkelt, men efter noggrant övervägande anser jag att det är det rätta steget att ta. Orsaken till att jag lämnar uppdraget är av principiella skäl. En av de största utmaningarna, under hela arbetets process, har varit de svårigheter som uppstår när direktivet från regeringen har frångåtts.”

Det handlar alltså inte bara om det som hände, utan det handlar också om att direktiven har frångåtts under en längre tid. Därtill har även en sekreterare lämnat utredningen, och det är ju väldigt olyckligt att det händer. Är det så att hänvisningen till att direktivet inte har följts handlar om just behandlingen av och den uteblivna dialogen med minoritetsgrupperna?

Givetvis är det så att man har svarat från Kulturdepartementet att man tycker att det är väldigt olyckligt. Jag kan väl fortsätta fråga, även om ministern nu äntligen har svarat på frågor som huruvida man har haft samtal med utredaren. Ja, man har haft samtal med utredaren; dock var det statssekreteraren som hade det. Men hur tänker man fortsätta att bygga upp förtroendet mellan minoritetsgrupper och Kulturdepartementet? Det är likasom ett måste, för det är ändå så att utredaren någonstans är en representant utsedd av regeringen. Det är regeringen som tillsätter utredaren, och det är regeringen som avsätter en utredare.

Jag är övertygad om att det finns människor som följer den här debatten, för det här är av mycket stort intresse för samtliga som ingår i en nationell minoritetsgrupp. De väntar givetvis på att få svar. Är det lönt att gå till nästa möte när man blir kallad? Jag tror faktiskt att det är den frågan man ställer sig som representant för de här grupperna.

Anf. 159 Kulturminister PARISA LILJESTRAND (M):

Herr talman! Jag tycker, tror och hoppas att interpellanten upplever att jag har varit tydlig i mina svar på hennes frågor hittills. Men jag ska svara även på den sista frågan, det vill säga hur man ska bygga upp ett förtroende.

Det är naturligtvis ett arbete som nu ligger i händerna på kommittén. Departementet och jag har säkerställt att det finns en samsyn kring vad det är som gäller när vi menar att kommittén ska följa direktiven och att det finns en samsyn kring vad direktiven faktiskt innebär. Men jag tror också att detta att bygga fortsatt förtroende är någonting som vi behöver jobba med inte bara från kommitténs håll när det gäller framtagandet av en kanon. Det arbetet ligger hos dem, men vi som regering behöver naturligtvis också bygga förtroende. Även i det här huset, i riksdagen, är det någonting man behöver jobba med kontinuerligt, tror jag.

Våra nationella minoriteter är oerhört viktiga, och precis som interpellanten tidigare redogjorde för går våra historier ihop på ett väldigt fint sätt bakåt i tiden. Det är någonting som jag tror att vi alla har ett ansvar för att informera vidare kring, det vill säga att det är vår gemensamma historia det handlar om.

Därför har jag också återkommande samråd med samtliga minoritetsorganisationer för att prata om förutsättningarna för minoriteterna. Det handlar både om hur man ska arbeta framåt och om vilka svårigheter och problem som människor stöter på i sin vardag samt hur vi på bästa sätt kan hantera dem. Samråden är naturligtvis en oerhört viktig del av det fortsatta förtroendearbetet. Jag ser fram emot samråden, som jag faktiskt kommer att starta redan nu på fredag, med en av minoriteterna.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 17 Bordläggning

Följande dokument anmäldes och bordlades:
Proposition
2024/25:49 En ny ordning för asylsökandes boende

Motioner
med anledning av prop. 2024/25:24 Naturvårdshänsyn vid fiske i havet för
att skydda Natura 2000-områden
2024/25:3240 av Andrea Andersson Tay m.fl. (V)
2024/25:3255 av Emma Nohrén m.fl. (MP)

EU-dokument
COM(2024) 517 Ändrat förslag till Europaparlamentets och rådets beslut
om ändring av rådets beslut 2008/971/EG vad gäller skogsodlings-
material i kategorin ”testat”, dess märkning och namnen på de myn-
digheter som ansvarar för godkännande och kontroll av produktionen

§ 18 Anmälan om interpellationer

Följande interpellationer hade framställts:

den 6 november

2024/25:179 Raoul Wallenberg-institutets verksamhet
av *Per-Arne Håkansson* (S)
till statsrådet *Paulina Brandberg* (L)
**2024/25:180 Regeringens arbete för att stärka studenters ekonomi och
motverka skuldökningen**
av *Nadja Awad* (V)
till utbildningsminister *Johan Pehrson* (L)
2024/25:181 Förlängd skolplikt
av *Paula Örn* (S)
till utbildningsminister *Johan Pehrson* (L)

§ 19 Anmälan om frågor för skriftliga svar

Följande frågor för skriftliga svar hade framställts:

den 6 november

2024/25:399 Insamling av elektronikavfall
av *Joakim Järrebring* (S)
till statsrådet *Romina Pourmokhtari* (L)
2024/25:400 Digitala nationella prov
av *Åsa Westlund* (S)
till statsrådet *Lotta Edholm* (L)

2024/25:401 Ökad oro för hot och våld mot butiksanställda

av *Serkan Köse* (S)

till statsrådet Paulina Brandberg (L)

2024/25:402 Teknikneutral reglering av betalningslösningar vid onlinespel

av *Azadeh Rojhan* (S)

till statsrådet Niklas Wykman (M)

2024/25:403 ank-id vid spel på olicensierade och utländska spelbolag

av *Azadeh Rojhan* (S)

till statsrådet Niklas Wykman (M)

2024/25:404 Sveriges ställningstagande om kärnvapen i FN-omröstning

av *Laila Naraghi* (S)

till utrikesminister Maria Malmer Stenergard (M)

2024/25:405 Bemanningsavtal trots varsel och besparingar på Arbetsförmedlingen

av *Serkan Köse* (S)

till arbetsmarknads- och integrationsminister Mats Persson (L)

2024/25:406 Svenska säkerhetsintressen vid upphandling av svenska myndigheter

av *Peter Hultqvist* (S)

till försvarsminister Pål Jonson (M)

2024/25:407 Biogasens skattebefrielse

av *Rickard Nordin* (C)

till finansminister Elisabeth Svantesson (M)

2024/25:408 Nordkoreas roll i Ukrainakriget och Sveriges möjligheter att påverka

av *Olle Thorell* (S)

till utrikesminister Maria Malmer Stenergard (M)

§ 20 Anmälan om skriftliga svar på frågor

Skriftliga svar på följande frågor hade kommit in:

den 6 november

2024/25:325 Dagens älgförvaltning

av *Malin Larsson* (S)

till landsbygdsminister Peter Kullgren (KD)

2024/25:326 Högkostnadsskydd för läkemedel

av *Lars Mejern Larsson* (S)

till statsrådet Acko Ankarberg Johansson (KD)

2024/25:329 Kulturskapares villkor

av *Lars Mejern Larsson* (S)

till kulturminister Parisa Liljestrand (M)

2024/25:327 Kliniska läkemedelsprövningar

av *Christian Lindefjärd* (SD)

till statsrådet Acko Ankarberg Johansson (KD)

Prot. 2024/25:26

7 november

2024/25:330 Missförhållanden inom Sida
av *Markus Wiechel* (SD)
till statsrådet Benjamin Dousa (M)

2024/25:328 Ökande klimatutsläpp
av *Dzenan Cisija* (S)
till statsrådet Romina Pourmokhtari (L)

2024/25:340 Kulturresevat på finnskogen
av *Runar Filper* (SD)
till kulturminister Parisa Liljestrand (M)

2024/25:331 Konsekvenser vid påfunnet föräldrafrämlingskap
av *Runar Filper* (SD)
till justitieminister Gunnar Strömmer (M)

2024/25:332 Långsiktig och hållbar finansiering av svensk film
av *Lars Mejern Larsson* (S)
till kulturminister Parisa Liljestrand (M)

2024/25:333 Kvinnor som fått fel diagnos och felaktig bortoperation av sin livmoder
av *Anna Vikström* (S)
till statsrådet Acko Ankarberg Johansson (KD)

2024/25:334 Gränsvärden för klimatdeklarationer
av *Katarina Luhr* (MP)
till statsrådet Andreas Carlson (KD)

2024/25:335 OECD-Dac-reglerna i Sverige
av *Olle Thorell* (S)
till statsrådet Benjamin Dousa (M)

2024/25:336 Informationspliktens påverkan på folkhälsan och patienternas rätt till vård
av *Olle Thorell* (S)
till socialminister Jakob Forssmed (KD)

2024/25:346 Informationspliktens påverkan på arbetsmiljön för anställda i välfärden
av *Olle Thorell* (S)
till statsrådet Paulina Brandberg (L)

2024/25:347 Informationspliktens påverkan på relationen mellan lärare och elever
av *Olle Thorell* (S)
till utbildningsminister Johan Pehrson (L)

2024/25:342 Informationspliktens påverkan på välfärdsanställda
av *Olle Thorell* (S)
till justitieminister Gunnar Strömmer (M)

2024/25:344 Kommunernas trångmål i vattenfrågan
av *Linus Sköld* (S)
till statsrådet Romina Pourmokhtari (L)

2024/25:343 Rysslands handelsrepresentation på Lidingö
av *Markus Selin* (S)
till statsrådet Benjamin Dousa (M)

2024/25:338 António Guterres besök i Ryssland
av *Markus Wiechel* (SD)
till utrikesminister Maria Malmer Stenergard (M)

2024/25:339 Läget i Zimbabwe

av *Olle Thorell* (S)

till utrikesminister Maria Malmer Stenergard (M)

2024/25:341 Mediestöd och opinionsbildning

av *Sanna Backeskog* (S)

till kulturminister Parisa Liljestrand (M)

2024/25:345 Nordkoreas roll i Ukrainakriget

av *Olle Thorell* (S)

till utrikesminister Maria Malmer Stenergard (M)

2024/25:351 Klonarkivens framtid

av *Catarina Deremar* (C)

till landsbygdsminister Peter Kullgren (KD)

2024/25:348 Omsättningstak för kommunala lotterier

av *Erik Ezelius* (S)

till statsrådet Niklas Wykman (M)

2024/25:349 Kultursamverkansmodellen

av *Kristoffer Lindberg* (S)

till kulturminister Parisa Liljestrand (M)

2024/25:350 Ett skattesystem för minskade klyftor

av *Olle Thorell* (S)

till statsrådet Niklas Wykman (M)

2024/25:353 Sudan

av *Olle Thorell* (S)

till utrikesminister Maria Malmer Stenergard (M)

2024/25:352 Skydd av journalister i Centralasien

av *Olle Thorell* (S)

till utrikesminister Maria Malmer Stenergard (M)

2024/25:354 Utbildningsinsatser i Afrika

av *Olle Thorell* (S)

till statsrådet Benjamin Dousa (M)

2024/25:355 Praktik inom statlig verksamhet för människor med funktionsnedsättningar

av *Jonathan Svensson* (S)

till arbetsmarknads- och integrationsminister Mats Persson (L)

2024/25:357 Turkiets bombningar i Shingal

av *Ola Möller* (S)

till utrikesminister Maria Malmer Stenergard (M)

2024/25:363 Begravningsavgiften

av *Åsa Eriksson* (S)

till statsrådet Erik Slottnér (KD)

2024/25:358 Vite för fristående huvudman

av *Rose-Marie Carlsson* (S)

till statsrådet Lotta Edholm (L)

2024/25:362 Humanitärt stöd till civilbefolkningen i Gaza

av *Lawen Redar* (S)

till statsrådet Benjamin Dousa (M)

2024/25:361 Stöd till de centrala amatörkulturorganisationerna

av *Lawen Redar* (S)

till kulturminister Parisa Liljestrand (M)

2024/25:360 Dansmuseets fortlevnad

av *Lawen Redar* (S)

till kulturminister Parisa Liljestrand (M)

2024/25:359 De mänskliga rättigheterna i Etiopien och Tigray

av *Olle Thorell* (S)

till utrikesminister Maria Malmer Stenergard (M)

2024/25:364 Sveriges arbete för internationell jämställdhet i konflikt-situationer

av *Olle Thorell* (S)

till utrikesminister Maria Malmer Stenergard (M)

2024/25:367 Form/Design Centers nationella uppdrag

av *Lawen Redar* (S)

till kulturminister Parisa Liljestrand (M)

§ 21 Kammaren åtskildes kl. 17.45.

Sammanträdet leddes

av andre vice talmannen från dess början till och med § 8 anf. 23 (delvis),

av förste vice talmannen därefter till och med § 9,

av tredje vice talmannen därefter till och med § 15 anf. 145 (delvis) och

av förste vice talmannen därefter till dess slut.

Vid protokollet

LENA LINDBÄCK

/Olof Pilo

§ 1 Justering av protokoll.....	1
§ 2 Utökning av antalet suppleanter.....	1
§ 3 Val av extra suppleanter	1
§ 4 Anmälan om subsidiaritetsprövning.....	1
§ 5 Anmälan om fördröjda svar på interpellationer.....	2
§ 6 Svar på interpellation 2024/25:80 om patienter från Gaza	2
Anf. 1 Statsrådet ACKO ANKARBERG	
JOHANSSON (KD)	2
Anf. 2 KARIN RÅGSJÖ (V).....	3
Anf. 3 TONY HADDOU (V)	4
Anf. 4 ULRIKA WESTERLUND (MP)	5
Anf. 5 ANDREAS LENNKVIST MANRIQUEZ (V)	6
Anf. 6 JACOB RISBERG (MP).....	7
Anf. 7 Statsrådet ACKO ANKARBERG	
JOHANSSON (KD)	8
Anf. 8 KARIN RÅGSJÖ (V).....	9
Anf. 9 TONY HADDOU (V).....	10
Anf. 10 ULRIKA WESTERLUND (MP)	11
Anf. 11 ANDREAS LENNKVIST MANRIQUEZ (V)	11
Anf. 12 JACOB RISBERG (MP).....	12
Anf. 13 Statsrådet ACKO ANKARBERG	
JOHANSSON (KD)	12
Anf. 14 KARIN RÅGSJÖ (V).....	13
Anf. 15 Statsrådet ACKO ANKARBERG	
JOHANSSON (KD)	14
§ 7 Svar på interpellation 2024/25:117 om felaktig	
förskrivning av läkemedel	15
Anf. 16 Statsrådet ACKO ANKARBERG	
JOHANSSON (KD)	15
Anf. 17 MIKAEL DAHLQVIST (S).....	17
Anf. 18 Statsrådet ACKO ANKARBERG	
JOHANSSON (KD)	17
Anf. 19 MIKAEL DAHLQVIST (S).....	19
Anf. 20 Statsrådet ACKO ANKARBERG	
JOHANSSON (KD)	20
Anf. 21 MIKAEL DAHLQVIST (S).....	21
Anf. 22 Statsrådet ACKO ANKARBERG	
JOHANSSON (KD)	21
§ 8 Svar på interpellation 2024/25:128 om lagen om	
valfrihetssystem.....	22
Anf. 23 Statsrådet ERIK SLOTTNER (KD)	22
Anf. 24 EVA LINDH (S)	23
Anf. 25 MARKUS KALLIFATIDES (S).....	24
Anf. 26 KRISTOFFER LINDBERG (S)	25
Anf. 27 Statsrådet ERIK SLOTTNER (KD)	25
Anf. 28 EVA LINDH (S)	26
Anf. 29 MARKUS KALLIFATIDES (S).....	27

Anf. 30 KRISTOFFER LINDBERG (S).....	28
Anf. 31 Statsrådet ERIK SLOTTNER (KD)	28
Anf. 32 EVA LINDH (S)	29
Anf. 33 Statsrådet ERIK SLOTTNER (KD)	30
Ajournering.....	30
Återupptaget sammanträde.....	30
§ 9 Frågestund	31
Anf. 34 FÖRSTE VICE TALMANNEN	31
<i>Regeringens jobbpolitik.....</i>	<i>31</i>
Anf. 35 ARDALAN SHEKARABI (S)	31
Anf. 36 Arbetsmarknads- och integrationsminister MATS PERSSON (L)	31
Anf. 37 ARDALAN SHEKARABI (S)	31
Anf. 38 Arbetsmarknads- och integrationsminister MATS PERSSON (L)	32
<i>Statligt stöd till antidemokratiska tidskrifter</i>	<i>32</i>
Anf. 39 ALEXANDER CHRISTIANSSON (SD)	32
Anf. 40 Kulturminister PARISA LILJESTRAND (M).....	32
Anf. 41 ALEXANDER CHRISTIANSSON (SD)	32
Anf. 42 Kulturminister PARISA LILJESTRAND (M).....	33
<i>Sjukpenningtaket för arbetssökande</i>	<i>33</i>
Anf. 43 ISABELL MIXTER (V)	33
Anf. 44 Statsrådet ANNA TENJE (M)	33
Anf. 45 ISABELL MIXTER (V)	33
Anf. 46 Statsrådet ANNA TENJE (M)	34
<i>Arbetsmarknadspolitiska åtgärder</i>	<i>34</i>
Anf. 47 JONNY CATO (C)	34
Anf. 48 Arbetsmarknads- och integrationsminister MATS PERSSON (L)	34
Anf. 49 JONNY CATO (C)	34
Anf. 50 Arbetsmarknads- och integrationsminister MATS PERSSON (L)	35
<i>Medel till Trafikverket</i>	<i>35</i>
Anf. 51 JACOB RISBERG (MP).....	35
Anf. 52 Statsrådet ANDREAS CARLSON (KD)	35
Anf. 53 JACOB RISBERG (MP).....	36
Anf. 54 Statsrådet ANDREAS CARLSON (KD)	36
<i>Nybyggnation av häkten och anstalter</i>	<i>36</i>
Anf. 55 NORIA MANOUCHI (M)	36
Anf. 56 Statsrådet ANDREAS CARLSON (KD)	36
Anf. 57 NORIA MANOUCHI (M)	37
Anf. 58 Statsrådet ANDREAS CARLSON (KD)	37
<i>Regelverken för pensioner och skatter</i>	<i>37</i>
Anf. 59 CAMILLA RINALDO MILLER (KD)	37
Anf. 60 Statsrådet ANNA TENJE (M)	37
Anf. 61 CAMILLA RINALDO MILLER (KD)	38
Anf. 62 Statsrådet ANNA TENJE (M)	38
<i>Trafikslagsneutrala resepolicyer</i>	<i>38</i>
Anf. 63 HELENA GELLERMAN (L)	38
Anf. 64 Statsrådet ANDREAS CARLSON (KD)	39

Anf. 65 HELENA GELLERMAN (L)	39
Anf. 66 Statsrådet ANDREAS CARLSON (KD)	39
<i>Effekterna av regeringens kulturpolitik</i>	39
Anf. 67 LAWEN REDAR (S)	39
Anf. 68 Kulturminister PARISA LILJESTRAND (M)	40
<i>Bakgrundskontroller av privat vårdpersonal</i>	40
Anf. 69 MONA OLIN (SD)	40
Anf. 70 Statsrådet ANNA TENJE (M)	40
<i>Dubbelspår på Ostkustbanan</i>	41
Anf. 71 ANNE-LI SJÖLUND (C)	41
Anf. 72 Statsrådet ANDREAS CARLSON (KD)	41
<i>Ensamstående kvinnliga låginkomsttagare</i>	42
Anf. 73 MÄRTA STENEVI (MP)	42
Anf. 74 Statsrådet ANNA TENJE (M)	42
<i>Äldres deltagande på arbetsmarknaden</i>	42
Anf. 75 ÅSA COENRAADS (M)	42
Anf. 76 Statsrådet ANNA TENJE (M)	43
<i>Gåvoskatteavdraget och sponsring av kultur</i>	43
Anf. 77 ROLAND UTBULT (KD)	43
Anf. 78 Kulturminister PARISA LILJESTRAND (M)	43
<i>Reglerna för användning av blåljus och sirener</i>	44
Anf. 79 MARTIN MELIN (L)	44
Anf. 80 Statsrådet ANDREAS CARLSON (KD)	44
<i>Ungdomsarbetslösheten</i>	44
Anf. 81 JONATHAN SVENSSON (S)	44
Anf. 82 Arbetsmarknads- och integrationsminister MATS PERSSON (L)	45
<i>Förtur för migranter i bostadskön</i>	45
Anf. 83 ROGER HEDLUND (SD)	45
Anf. 84 Statsrådet ANDREAS CARLSON (KD)	45
<i>Åtgärder mot arbetslösheten</i>	46
Anf. 85 NIELS PAARUP-PETERSEN (C)	46
Anf. 86 Arbetsmarknads- och integrationsminister MATS PERSSON (L)	46
<i>Kulturkanon och dialog med nationella minoriteter</i>	46
Anf. 87 MATS BERGLUND (MP)	46
Anf. 88 Kulturminister PARISA LILJESTRAND (M)	47
<i>Bakgrundskontroller och äldres trygghet</i>	47
Anf. 89 MALIN HÖGLUND (M)	47
Anf. 90 Statsrådet ANNA TENJE (M)	47
<i>Underhållsanslagen och Stångådalsbanan</i>	48
Anf. 91 GUDRUN BRUNEGÅRD (KD)	48
Anf. 92 Statsrådet ANDREAS CARLSON (KD)	48
<i>Barnfamiljernas ekonomi</i>	48
Anf. 93 JESSICA RODÉN (S)	48
Anf. 94 Statsrådet ANNA TENJE (M)	49
<i>Arbetsförmedlingens krav på arbetssökande</i>	49
Anf. 95 ULF LINDHOLM (SD)	49
Anf. 96 Arbetsmarknads- och integrationsminister MATS PERSSON (L)	49

<i>Hyresgarantier för barnfamiljer</i>	50
Anf. 97 KATARINA LUHR (MP).....	50
Anf. 98 Statsrådet ANDREAS CARLSON (KD)	50
<i>Fler och billigare bostäder</i>	50
Anf. 99 DENIS BEGIC (S).....	50
Anf. 100 Statsrådet ANDREAS CARLSON (KD)	51
<i>Översyn av arbetsskadeförsäkringen</i>	51
Anf. 101 DANIEL PERSSON (SD).....	51
Anf. 102 Statsrådet ANNA TENJE (M)	51
<i>Resurser till amatörkulturen</i>	52
Anf. 103 LENA JOHANSSON (S).....	52
Anf. 104 Kulturminister PARISA LILJESTRAND (M).....	52
<i>Trafikverkets kontroll av kvaliteten på underhåll</i>	52
Anf. 105 BJÖRN TIDLAND (SD).....	52
Anf. 106 Statsrådet ANDREAS CARLSON (KD)	53
<i>Besked om byggstart för sträcka av Norrbotniabanan</i>	53
Anf. 107 ÅSA KARLSSON (S).....	53
Anf. 108 Statsrådet ANDREAS CARLSON (KD)	53
§ 10 Svar på interpellation 2024/25:131 om åtgärder med anledning av händelser på Länsstyrelsen Stockholm	54
Anf. 109 Statsrådet ERIK SLOTTNER (KD)	54
Anf. 110 EVA LINDH (S).....	54
Anf. 111 Statsrådet ERIK SLOTTNER (KD)	55
Anf. 112 EVA LINDH (S).....	56
Anf. 113 Statsrådet ERIK SLOTTNER (KD)	56
Anf. 114 EVA LINDH (S).....	57
Anf. 115 Statsrådet ERIK SLOTTNER (KD)	58
§ 11 Svar på interpellation 2024/25:174 om ersättningen för så kallad dold mervärdesskatt	58
Anf. 116 Statsrådet ERIK SLOTTNER (KD)	58
Anf. 117 NIKLAS KARLSSON (S)	59
Anf. 118 Statsrådet ERIK SLOTTNER (KD)	60
Anf. 119 NIKLAS KARLSSON (S)	60
Anf. 120 Statsrådet ERIK SLOTTNER (KD)	61
Anf. 121 NIKLAS KARLSSON (S)	62
Anf. 122 Statsrådet ERIK SLOTTNER (KD)	62
§ 12 Svar på interpellation 2024/25:100 om arbetsskadeförsäkringen	63
Anf. 123 Statsrådet ANNA TENJE (M)	63
Anf. 124 ISABELL MIXTER (V)	63
Anf. 125 Statsrådet ANNA TENJE (M)	64
Anf. 126 ISABELL MIXTER (V)	65
Anf. 127 Statsrådet ANNA TENJE (M)	66
Anf. 128 ISABELL MIXTER (V)	67
Anf. 129 Statsrådet ANNA TENJE (M)	67
§ 13 Svar på interpellation 2024/25:108 om tillägget i bostadsbidraget	68
Anf. 130 Statsrådet ANNA TENJE (M)	68
Anf. 131 SANNE LENNSTRÖM (S)	68
Anf. 132 Statsrådet ANNA TENJE (M)	69

Anf. 133	SANNE LENNSTRÖM (S)	70	Prot. 2024/25:26
Anf. 134	Statsrådet ANNA TENJE (M)	71	7 november
Anf. 135	SANNE LENNSTRÖM (S)	72	
Anf. 136	Statsrådet ANNA TENJE (M)	72	
§ 14	Svar på interpellation 2024/25:114 om hot mot		
	demokratins och mänskliga rättigheter	73	
Anf. 137	Kulturminister PARISA LILJESTRAND (M)	73	
Anf. 138	ANNA WALLENTHEIM (S)	73	
Anf. 139	Kulturminister PARISA LILJESTRAND (M)	74	
Anf. 140	ANNA WALLENTHEIM (S)	75	
Anf. 141	Kulturminister PARISA LILJESTRAND (M)	76	
Anf. 142	ANNA WALLENTHEIM (S)	77	
Anf. 143	Kulturminister PARISA LILJESTRAND (M)	77	
§ 15	Svar på interpellation 2024/25:130 om hot och		
	trakasserier mot journalister och forskare	78	
Anf. 144	Kulturminister PARISA LILJESTRAND (M)	78	
Anf. 145	ANNIKA HIRVONEN (MP)	79	
Anf. 146	Kulturminister PARISA LILJESTRAND (M)	80	
Anf. 147	ANNIKA HIRVONEN (MP)	81	
Anf. 148	Kulturminister PARISA LILJESTRAND (M)	82	
Anf. 149	ANNIKA HIRVONEN (MP)	83	
Anf. 150	Kulturminister PARISA LILJESTRAND (M)	83	
§ 16	Svar på interpellation 2024/25:139 om kulturkanon och		
	nationella minoriteter	84	
Anf. 151	Kulturminister PARISA LILJESTRAND (M)	84	
Anf. 152	MIRJA RÄIHÄ (S)	84	
Anf. 153	KRISTOFFER LINDBERG (S)	85	
Anf. 154	Kulturminister PARISA LILJESTRAND (M)	86	
Anf. 155	MIRJA RÄIHÄ (S)	87	
Anf. 156	KRISTOFFER LINDBERG (S)	87	
Anf. 157	Kulturminister PARISA LILJESTRAND (M)	88	
Anf. 158	MIRJA RÄIHÄ (S)	88	
Anf. 159	Kulturminister PARISA LILJESTRAND (M)	89	
§ 17	Bordläggning	90	
§ 18	Anmälan om interpellationer	90	
§ 19	Anmälan om frågor för skriftliga svar	90	
§ 20	Anmälan om skriftliga svar på frågor	91	
§ 21	Kammaren åtskildes kl. 17.45	94	